แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

สารนิพนธ์

ของ

นิติรัตน์ บุญเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
ธันวาคม 2559

แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

สารนิพนธ์

ของ

นิติรัตน์ บุญเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
ธันวาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

บทคัดย่อ

ของ

นิติรัตน์ บุญเรือง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
ธันวาคม 2559

นิติรัตน์ บุญเรือง. (2559). แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักศึกษาชาวจีนจากมหาวิทยาลัยกวางสี ในโครงการแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบเรียนที่สร้างขึ้นประกอบด้วยบทเรียนจำนวน 5 บท ได้แก่ บัวราชินีแห่งไม้น้ำ บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย บัวในศิลปกรรมไทย บัวในภาษิตสำนวนไทย และแบบทดสอบท้ายบทเรียนของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง”บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง”บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ผลการวิจัยพบว่า ได้แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85.40/80.33 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“LOTUS” TEXTBOOK FOR THAI CULTURAL TEACHING TO FOREIGN LEARNERS

AN ABSTRACT

BY

NITIRAT BOONRUANG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Arts Degree in Teaching Thai as a Foreign Language

at Srinakharinwirot University

December 2016

Nitirat Boonruang. (2016). “LOTUS” Textbook for Thai Cultural Teaching to Foreign Learners. Master’s Project. M.A. (Teaching Thai as a Foreign Language). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Advisor: Mr. Pattaya Jitmetta.

The purpose of the research was to create a “LOTUS” Textbook for Thai Cultural Teaching to Foreign Learners. In order to find a criteria of 80/80, before writing this textbook, documents and research related to “Lotus” Thai culture, traditions and lifestyles were studied. This textbook was used experimentally with ten representatives of the third year Chinese Exchange Program Students at Kasem Bundit University.

The tool used in this research was a textbook consisting of five chapters (including a test on each chapter) which are Lotus: Queen of Aquatic plant, Lotus and Thai Rituals and Faith, Lotus and Thai Food Wisdom, Lotus and Thai Arts, and Lotus and Thai Proverbs, and achievement tests.

The results of this research revealed that the effectiveness of this textbook was at the level of 85.40/80.33, which was over the standard requirement.

สารนิพนธ์

เรื่อง

แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ของ

นิติรัตน์ บุญเรือง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

……..……..……คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2559

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

……..……..…..
(อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

……..……..……ประธาน
(อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา)

……..……..……กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วิชชุกร ทองหล่อ)

……..……..……กรรมการ
(รองศาสตราจารย์รุ่งฤดี แผลงศร)

ประกาศคุณูปการ

กราบน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณพระรัตนตรัย ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสิ่งประเสริฐสูงสุด ตลอดจนคำสั่งสอนของท่านอาจารย์Love ที่ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ที่จะปรับปรุงตนเอง รู้จักเรียนรู้ชีวิตอย่างเข้าใจและเปิดกว้างมากขึ้น

ขอน้อมรำลึกและกราบขอบพระคุณมารดาผู้ล่วงลับ และบิดา พระผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่เสมอมา น้องลัคกี้ น้องวีโน่ และ Claire ที่เป็นกำลังใจคอยดูแลช่วยเหลือสนับสนุน

กราบขอบพระคุณอาจารย์พัทธยา จิตต์เมมตา ที่เมตตาประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ด้วยความเต็มใจ เชื่อมั่นในความสามารถศักยภาพของลูกศิษย์ อีกทั้งให้กำลังใจและมีความหวังกับข้าพเจ้าเสมอ ตลอดจนอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ผศ.ดร.มนตรี ตั้งพิชัยกุล อาจารย์นิรชา พรมประไพ และอาจารย์ประสิทธิ์ชัย สำเภาทอง ที่เมตตาสละเวลาในการตรวจสอบ ประเมินผล ชี้แนะข้อบกพร่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตามา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณน้องๆ นักศึกษาชาวจีนที่น่ารักของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่ช่วยมาเป็นกลุ่มทดลองแบบเรียนให้ค่ะ

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคน คุณอ้วน-ที่ช่วยแก้ไข ทำรูปเล่ม ช่วยออกแบบ, พี่-น้อง สมาชิกกลุ่มนะโมพุทธายะ 5 ทุกท่านที่เป็นที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือในการทำเล่มและคอยให้กำลังใจและถามไถ่เสมอ, คุณโทย-ที่เอื้อเฟื้อเวลาให้ข้าพเจ้าได้ทำสารนิพนธ์เสร็จทันเวลา, และเพื่อนๆ การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ รุ่น 54 ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือเสมอมา

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกๆ กำลังใจและทุกๆ ความกรุณาที่อาจจะไม่ได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ ขอบคุณทุกๆ สติปัญญา ทุกๆ ปัญหา ทุกๆ อุปสรรค ทุกๆ ความสุขและความทุกข์ ที่เข้ามาเป็นแบบฝึกหัดให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้

นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง

สารบัญ

บทที่ **หน้า**

1 บทนำ 1
ภูมิหลัง 1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า 3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า 4
นิยามศัพท์เฉพาะ 5
ระยะเวลาการทำวิจัย 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม 6
ความหมายของวัฒนธรรม 6
ประเภทของวัฒนธรรม 8
ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม 9
ความสำคัญในการสอนภาษาและวัฒนธรรมให้แก่ชาวต่างประเทศ 10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม 11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน 14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน 14
ความหมายของแบบเรียน 14
ความสำคัญของแบบเรียน 15
ประโยชน์ของแบบเรียน 17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน 18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบัว 20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบัว 20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบัว 21

3 วิธีดำเนินการวิจัย 24
การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 24
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

3 (ต่อ)

การประเมินประสิทธิภาพแบบเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ 25
การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียน 26
การใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล 27

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 28
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 28
การวิเคราะห์ข้อมูล 28
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียน 29

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 32
สรุปผลการวิจัย 32
อภิปรายผล 33
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย 36

บรรณานุกรม 37

ภาคผนวก 43
ภาคผนวก ก 44
ภาคผนวก ข 49
ภาคผนวก ค 54
ภาคผนวก ง 83

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์ 153

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 แสดงระยะเวลาการทำวิจัย 5

2 แสดงระยะเวลาในการทดลอง 26

3 แสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบทของ
แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียน
ชาวต่างชาติ บทที่ 1-5 29

4 แสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียน
ชาวต่างชาติทั้ง 5 บท 30

5 แสดงค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง
“บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ตามเกณฑ์ที่กำหนด
(E1/E2 = 80/80) 31

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นเครื่องมือช่วยให้คนในสังคมมีความเข้าใจที่ดีต่อกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (กิ่งกาญจน์ สิรสุคนธ์. 2521: 3) ภาษาเป็นสิ่งที่ใช้ระหว่างกันในสังคมหนึ่งๆ และเป็นข้อตกลงของสังคมนั้นๆ เมื่อเราพิจารณาภาษาในแง่ที่จะศึกษาสังคม จะพบว่าเมื่อสังคมมีภาษาที่สื่อสารได้ดี ก็ย่อมเกิดความเจริญได้ เพราะเกิดความสืบเนื่องของความคิดและสติปัญญา ดังจะเห็นได้จากการสั่งสมความคิด การโต้แย้ง การถกเถียง ภาษายังเป็นเครื่องมือวินิจฉัยแจกแจงให้เกิดความรู้ วิทยาการใหม่ๆ รวมทั้งการถ่ายทอดไปสู่คนอื่นในเวลาเดียวกัน หรือหากพิจารณาในประเด็นการถ่ายทอด ภาษาก็มีความสำคัญในแง่ประวัติวัฒนธรรมอารยธรรมของมนุษยชาติด้วย เพราะหากไม่มีภาษาก็ไม่มีสิ่งที่เรียกว่าประวัติ แม้ภาษาพูดก็บันทึกประวัติได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2539)

ในยุคที่การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างไร้พรมแดนเช่นปัจจุบัน มีข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ เกิดขึ้นและพัฒนาไปตลอดเวลา การใช้ภาษาเพียงภาษาเดียวเพื่อสื่อสารและศึกษาค้นคว้าข้อมูลใหม่ๆ อาจไม่เพียงพอ ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น และในปัจจุบันภาษาไทยก็เป็นภาษาหนึ่งที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจเรียนและนับวันก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นดังที่ อัครา บุญทิพย์ (2549: ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า มีหลายมหาวิทยาลัยในต่างประเทศเปิดสอนวิชาเอกภาษาไทยหรือวิชาเลือกภาษาไทยอย่างกว้างขวาง เพราะไทยถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีสถานะและมีเสถียรภาพที่มั่นคงในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ อีกทั้งค่าครองชีพก็ไม่สูงมากนัก ทำให้หลายประเทศสนใจเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น ความต้องการที่จะเรียนภาษาไทยจึงเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังข้อมูลทางสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ทางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งที่เปิดให้มีการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติ ได้มีชาวต่างชาติติดต่อขอเรียนภาษาไทยเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี (2549: ออนไลน์) นอกจากนี้ผลการสำรวจของกระทรวงการต่างประเทศทำให้ทราบว่ามีการเปิดการเรียนการสอนภาษาไทยตามสถาบันต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศกว่า 114 สถาบัน อีกทั้งยังมีสถาบันของรัฐและเอกชนในไทยอีกประมาณ 25 สถาบัน ที่เปิดสอนหลักสูตรการสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศและหลักสูตรไทยศึกษา (สุภา ปานเจริญ. 2554) สอดคล้องกับข้อมูลการเข้ามายังประเทศไทยของชาวต่างประเทศที่มีแนวโน้มที่จะเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยแบบระยะยาวมากขึ้น ไม่ต่ำกว่า 30,000 คน (2557: ออนไลน์) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสนใจและความจำเป็นในการติดต่อสื่อสารด้วยภาษาไทยที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

ในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ แม้จะได้รับความสนใจและมีความต้องการเรียนเพิ่มขึ้นมาก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น ขาดผู้สอนหรือผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอนและแบบเรียน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบเรียนภาษาไทยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศนั้นยังมีอยู่น้อยมาก เพราะนอกจากเนื้อหาในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศ จะเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับทักษะทางภาษา การสอนสะกดคำ การอ่านออกเสียง และการสอนไวยากรณ์ไทยแล้ว ยังควรต้องสอดแทรกเนื้อหาการเรียนการสอนในบริบทไทยศึกษา เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา สังคม เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเข้าใจทั้งภาษาและวัฒนธรรม เพราะภาษาเป็นเครื่องบันทึกวัฒนธรรมของชนชาติ บันทึกปรัชญา ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด ชีวิตจิตใจของเจ้าของภาษานั้นๆ การเรียนรู้วัฒนธรรมมีส่วนช่วยให้การเรียนภาษาและการใช้ภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ที่มาของสำนวนภาษารู้ว่าคำๆ นั้น ควรหรือไม่ควรใช้ในสถานการณ์ใด รวมถึงได้รู้ความหมายที่แฝงอยู่ในภาษานั้นด้วย (กานดา ณ ถลาง. 2512: 105) ซึ่งในเรื่องนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2519: 134) ได้กล่าวว่า การเรียนภาษาต่างประเทศ คือเพื่อให้เข้าใจภาษาทั้งในการทำความเข้าใจความหมายของผู้อื่น และการแสดงออกให้ผู้อื่นเข้าใจตนเอง นอกจากทักษะทางภาษา วัฒนธรรมจึงเป็นเนื้อหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งควรมีการเรียนการสอนสอดแทรกให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในวิถีชีวิต ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมนั้น ทำให้เกิดการยอมรับในเรื่องวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป อีกทั้งยังสามารถปรับตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมนั้นๆ ได้โดยง่าย จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาเป็นเสมือนสะพานให้ชนต่างชาติต่างวัฒนธรรมมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน เพราะวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึกและถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง วัฒนธรรมจึงมีความสัมพันธ์ต่อภาษาอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้

จากแนวคิดข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่าการสอนภาษาต้องควบคู่ไปกับการสอนวัฒนธรรมเสมอ ดังนั้นการสอนภาษาไทยก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในเรื่องของวัฒนธรรมไทยนั้นมีความหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิต มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในทางพืชพันธุ์ธัญญาหาร ไม่ว่าจะเป็น ข้าว ผลไม้ไทย เป็นต้น สังคมไทยเป็นสังคมที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมคือสังคมเกษตรกรรม คนไทยจึงมีวิถีชีวิตผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติแวดล้อม อาศัยธรรมชาติเป็นแหล่งอาหาร เป็นแหล่งทำกิน จึงมีพืชพันธุ์ธัญญาหารหลายสิ่งหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต บัวเป็นดอกไม้และพรรณไม้น้ำชนิดหนึ่งที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาอย่างแนบแน่นยาวนานทั้งในแบบนามธรรมและรูปธรรม มีความผูกพันกับสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยในอดีตจนกลายมาเป็นตำนานประวัติศาสตร์ จนเป็นที่มาของชื่อบ้านเมือง สัญลักษณ์ประจำจังหวัด และสถานที่สำคัญๆ ทางประวัติศาสตร์อีกหลายแห่ง คตินิยมความเชื่อที่เกี่ยวกับบัวมีบทบาทในการปลูกฝังพฤติกรรมที่จริยธรรมและแสดงให้เห็นถึงปรัชญาการดำเนินชีวิตที่สงบ เรียบง่าย ด้วยกำเนิดดอกบัวที่มาจากโคลนตม แต่สามารถเจริญเติบโตขึ้นเหนือน้ำได้ บัวจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์และเชื่อว่าเป็นมงคล นอกจากนี้บัวยังมีความสัมพันธ์กับสภาพวิถีชีวิต

ความเป็นอยู่ของคนไทยในหลากหลายแง่มุม ทั้งประโยชน์ในฐานะที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการยังชีพ เป็นทั้งอาหารคาวหวาน ยารักษาโรค เครื่องใช้ไม้สอย เป็นที่มาของการประกอบอาชีพและการสร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจ เช่น การขยายและเพาะพันธุ์บัว การทำนาบัว อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญต่อการกำเนิดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมา เช่น ประเพณีโยนบัวรับบัว ตลอดจนมีบทบาทในด้านของงานศิลปะวัฒนธรรมต่างๆ เป็นต้นแบบหรือแรงบันดาลให้เกิดงานศิลปะแขนงต่างๆ ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม และงานภาษา วรรณคดี วรรณกรรมต่างๆ และด้วยคตินิยมที่คนไทยเชื่อว่าบัวเป็นสิ่งที่ดีมีมงคลรูปทรงสวยงาม คนไทยจึงนิยมนำคำว่าบัวไปตั้งชื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชื่อคน ชื่อสถานที่ต่างๆ หรือแม้แต่สิ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์กับบัวที่เป็นพรรณไม้น้ำเลยก็ตาม เช่น สัตว์หรือเครื่องใช้ไม้สอยชนิดต่างๆ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ภาษาไทยควบคู่ไปกับการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย พร้อมทั้งเป็นการเพิ่มพูนทักษะในการอ่านจับใจความ เรียนรู้คำศัพท์ สร้างเสริมประสบการณ์และเกร็ดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยและคนไทยยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้า ทำให้ได้แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และแบบเรียนนี้จะช่วยเสริมสร้างทักษะด้านการอ่าน ให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติได้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชาวจีนจากมหาวิทยาลัยกวางสี ในโครงการแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ชั้นปีที่ 3

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชาวจีนจากมหาวิทยาลัยกวางสี ในโครงการแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 10 คน โดยพิจารณาเลือกผู้เรียนที่มีความรู้ทางภาษาไทยในระดับกลาง สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้

1.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ใช้เวลาทดลอง ทั้งหมด 3 สัปดาห์ เป็นระยะเวลา 6 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

2.2 แบบทดสอบท้ายบทเรียนของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง”บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

3. เนื้อหาแบบเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ “บัว” จากเอกสารตำราและงานวิจัยต่างๆ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ประมวลเนื้อหา เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” จำนวน 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บัวราชินีแห่งไม้น้ำ

บทที่ 2 บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ

บทที่ 3 บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย

บทที่ 4 บัวในศิลปกรรมไทย

บทที่ 5 บัวในภาษิตสำนวนไทย

แบบเรียนที่เรียบเรียงขึ้นในแต่ละบทจะประกอบด้วย 1) เนื้อเรื่อง 2) คำศัพท์น่ารู้ 3) รูปภาพประกอบ 4) แบบทดสอบ 5) เกร็ดความรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยแต่งขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับบัวในเชิงวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วยบทเรียน 5 บท คือ บัวราชินีแห่งไม้น้ำ บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย บัวในศิลปกรรมไทย บัวในภาษิตสำนวนไทย

2. ผู้เรียนชาวต่างชาติ หมายถึง นักศึกษาชาวจีนจากมหาวิทยาลัยกวางสี ในโครงการแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 มีความรู้ทางภาษาไทยใน

ระดับกลาง สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ มีความรู้ทางภาษาไทยในระดับกลาง สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้

ระยะเวลาการทำวิจัย

ตาราง 1 แสดงระยะเวลาการทำวิจัย

ช่วงเวลา	ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
กันยายน 2557	กำหนดหัวข้องานวิจัย
ตุลาคม – พฤศจิกายน 2557	เขียนโครงงานวิจัย และศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
ธันวาคม 2557 - กุมภาพันธ์ 2558	รวบรวมเรียบเรียงข้อมูล เพื่อจัดทำสารนิพนธ์บทที่ 1-3
2 มีนาคม 2558	สอบเค้าโครงงานวิจัย
เมษายน 2558 – มกราคม 2559	สร้างเครื่องมือในการวิจัย
กุมภาพันธ์ 2559	ส่งเครื่องมือปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา
มีนาคม – พฤษภาคม 2559	ส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
มิถุนายน – สิงหาคม 2559	ปรับแก้ แก้ไขเครื่องมือ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
กันยายน – ตุลาคม 2559	ดำเนินการติดต่อเพื่อขอความอนุเคราะห์ทำการทดลองและเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ตุลาคม - พฤศจิกายน 2559	ทดลองเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่าง, วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผล
11 พฤศจิกายน 2559	สอบปากเปล่างานวิจัย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ โดยเรียบเรียงและนำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม
    - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม
        - 1.1.1 ความหมายของวัฒนธรรม
        - 1.1.2 ประเภทของวัฒนธรรม
        - 1.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม
        - 1.1.4 ความสำคัญในการสอนภาษาและวัฒนธรรมให้แก่ชาวต่างประเทศ
    - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน
    - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน
        - 2.1.1 ความหมายของแบบเรียน
        - 2.1.2 ความสำคัญของแบบเรียน
        - 2.1.3 หน้าที่ของแบบเรียน
    - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบัว
    - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบัว
    - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบัว

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โดยนำมาสรุปความหมาย ประเด็นแนวคิดที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ได้ดังนี้

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม

1.1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

นิคม มูสิกะคามะ (2545: 4) ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของคน เกิดจากกระบวนการอันซับซ้อนทางสังคมหรือกลุ่มชน โดยรวมเอามิติทางด้านจิตใจวัตถุภูมิปัญญา และอารมณ์เข้าไว้ด้วยกันจนเป็นรูปแบบเอกลักษณ์ของสังคมนั้น มิใช่เพียงเรื่องของศิลปะและวรรณกรรม หากหมายรวมถึงรูปแบบวิถีชีวิต สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ระบบค่านิยมตลอดจนขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และความเชื่อ

งามพิศ สัตย์สงวน (2543: 35) ได้นิยามความหมาย “วัฒนธรรม” คือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในสังคมนั้นเป็นผลมาจากการมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันไปทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมจีน วัฒนธรรมญี่ปุ่น เป็นต้น

เสฐียรโกเศศ (2501: 30) กล่าวถึงวัฒนธรรมว่า เป็นวิถีดำเนินชีวิตของชุมชนหมู่หนึ่งซึ่งอยู่รวมกันในที่หนึ่ง หรือประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ และเพ่งเล็งถึงความเป็นอยู่ของคนในส่วนรวม ไม่เฉพาะเอกชนหรือคนๆ เดียว สิ่งต่างๆ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์เป็นผู้ปรุงแต่งสร้างขึ้นหรือดัดแปลงแก้ไขสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ของความเป็นอยู่ของคนในส่วนรวม ไม่ได้มุ่งเฉพาะตัวคนเดียวก็เป็นวัฒนธรรม

สุพัตรา สุภาพ (2536: 99) กล่าวถึง วัฒนธรรม ว่ามีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผนในความคิด และการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติการจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

ส่วนในหนังสือ Encyclopedia of Social Science (สุพัตรา สุภาพ. 2536) ได้อธิบายคำว่าวัฒนธรรม (Culture) ว่า เป็นคำที่ใช้ในวิชามานุษยวิทยาสมัยใหม่ (Modern Anthropology) และในทางด้านสังคมศาสตร์ (Social Sciences) หมายถึง มรดกของสังคม (Social Heritage) เป็นลักษณะเฉพาะในการดำรงชีวิต ของกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกัน และได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เจริญตามยุคสมัย

อังคณา ใจเหิม (2546: 11-14) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่เจริญงอกงามจึงมีคุณค่าต่อสังคม ต่อชาติ บ้านเมืองอย่างมาก คุณค่าของวัฒนธรรมไทยสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. ลักษณะที่แสดงถึงคุณค่าทางวัตถุ เช่น เครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมควบคู่กับมนุษย์มานาน ถูกพัฒนาเป็นเครื่องประดับตกแต่งบ้านและสวนเพื่อให้เกิดความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันได้รับความนิยมมาก แสดงให้เห็นถึงความเจริญและคุณค่าทางวัตถุ

2. ลักษณะที่แสดงถึงคุณค่าทางจิตใจ คุณค่าทางจิตใจเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถสัมผัสได้ แต่รู้สึกด้วยจิตใจ เช่น ความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี คุณค่าทางจิตใจ

3. ลักษณะที่แสดงถึงคุณค่าด้านภูมิปัญญา คนเราสามารถดำรงเอกลักษณ์และภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ นำมาปรับเปลี่ยนให้เกิดความผสมผสานอย่างชาญฉลาด ไม่ละทิ้งเอกลักษณ์เดิม โดยนำสิ่งสมัยใหม่มาปรับใช้ได้อย่างกลมกลืน เช่น เรื่องของอาหารไทยคนไทยสามารถเลือกสรรและดัดแปลงพืชพรรณธัญญาหารนำมารับประทานได้สอดคล้องในแต่ละฤดูและสามารถเป็นยารักษาโรคได้ด้วย

4. ลักษณะที่แสดงถึงคุณค่าความเป็นเอกลักษณ์ไทย เอกลักษณ์ที่บรรพบุรุษได้สร้างสมสืบต่อกันมา แสดงถึงความเป็นชาติที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ปู่ย่า ตา ยาย ได้ถ่ายทอดไว้แก่ลูกหลานสืบไป

นิยพรรณ วรรณศิริ (2540: 44-45) อธิบายว่า วัฒนธรรมคือระบบพฤติกรรมที่มนุษย์คิดสร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นผลผลิตของระบบความคิดของมนุษย์
2. วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งคงที่ แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้
3. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลได้มาด้วยการเรียนรู้ โดยมีภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอด
4. วัฒนธรรมเป็นสมบัติของส่วนรวม สมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับเอาไปใช้

วัฒนธรรมจึงอาจสรุปได้ว่าหมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต (The way of life) ของคนในสังคม นับตั้งแต่วิธีกิน วิธีอยู่ วิธีแต่งกาย วิธีทำงาน วิธีพักผ่อน วิธีแสดงอารมณ์ วิธีสื่อความ วิธีจราจรและขนส่ง วิธีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิธีแสดงความสุขทางใจ ตลอดจนหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต

ดังนั้น เราจึงอาจจะสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตในสังคมของกลุ่มคนที่เป็นแบบแผนการประพฤติ ปฏิบัติ และการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ซาบซึ้ง ยอมรับ และใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ ให้มีความเจริญงอกงาม และช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสันติภาพ สันติสุข

1.1.2 ประเภทของวัฒนธรรม

เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2538: 5) กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนในสังคมทั้งทางด้านรูปธรรมและนามธรรม นักสังคมวิทยาแบ่งประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกันทางด้านวัตถุ (Material Culture) วัฒนธรรมประเภทนี้เป็นรูปธรรม อันเป็นผลผลิตทางภูมิปัญญาของมนุษย์ การประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ ซึ่งเป็นที่มาของปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกด้าน ตลอดจนความคิดด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน เช่น การคิดค้นยารักษาโรค เครื่องมือ รถยนต์ สิ่งก่อสร้าง อาคารบ้านเรือน โทรศัพท์ เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องทางด้านวัตถุ (Non-Material Culture) วัฒนธรรมประเภทนี้ไม่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ เป็นนามธรรมอันเกิดจากความคิดคำนึงในการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น ภาษา ศาสนา ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรม เป็นต้น

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 แบ่งวัฒนธรรมเป็น 4 ประเภท

1. คติธรรม คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจซึ่งได้เรียนรู้จากศาสนา

2. เนติธรรม คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือกันว่ามีความสำคัญ เช่นเดียวกับ กฎหมาย

3. สหธรรม คือ วัฒนธรรมทางสังคมที่เกี่ยวกับหลักการปฏิบัติทางสังคม เช่น มารยาทในงานสังคมต่างๆ

4. วัตถุธรรม คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ ที่สามารถจับต้องได้สัมผัสได้ เช่น บ้านเรือน อาหาร เครื่องแต่งกาย เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องอำนวยความสะดวก เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเภทของวัฒนธรรม สามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมมีทั้งแบบที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม แต่อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทั้งสองประเภทล้วนเกิดจากการสั่งสมและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น กลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดผลิตกรรมและผลิตผลขึ้นในสังคมนั้นๆ

1.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม ที่ผู้ศึกษาได้รวบรวมเรียบเรียง สามารถนำมาประมวล ได้ดังนี้

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 13-14) กล่าวไว้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมว่า การนำความรู้ทางภาษามาใช้ ก็คือการประสานความรู้ในตัวภาษาและความเข้าใจทางวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน การไม่สนใจเรื่องวัฒนธรรมสังคม ตลอดจนการไม่มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบภาษาที่เหมาะสมกับความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการสื่อความหมาย นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2535: 10) กล่าวว่า ในสังคมที่รวมกันเป็นประเทศย่อมต้องมีการใช้ภาษาร่วมกัน มีวัฒนธรรมหรือวิถีการดำเนินชีวิตร่วมกัน ทำให้ภาษาพัฒนาไปตามลักษณะค่านิยมของหมู่ชนนั้น เพราะ “ภาษาเป็นผลิตผลของวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและสามารถดัดแปลงแก้ไขให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ มนุษย์ต้องใช้ภาษาในการถ่ายทอดวัฒนธรรม และเป็นสื่อที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างคนในกลุ่มสังคมเดียวกัน” เราจึงเห็นภาพสะท้อนวัฒนธรรมของกลุ่มชนได้จากการศึกษาถ้อยคำสำนวนในภาษา ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ภาษากับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและไม่สามารถแยกออกจากกันได้

วิไลพร ธนสุวรรณ (2537: 4) กล่าวว่าหากพิจารณาคำสองคำระหว่างภาษาและวัฒนธรรมแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คู่กันมาโดยตลอด เพราะวัฒนธรรมเป็นบ่อเกิดของภาษา ในขณะเดียวกันภาษาก็เป็นสื่อที่ใช้แสดงออกซึ่งวัฒนธรรม เราจึงไม่สามารแยกคำสองคำนี้ออกจากกันได้

Claire Kramsch (อ้างใน อทิตยา จตุทอง, 2549: 37) มีทรรศนะว่า ภาษานั้นเป็นระบบสัญลักษณ์ซึ่งมีคุณค่าทางวัฒนธรรมอยู่ในตัวของมันเอง มนุษย์เราสามารถจำแนกตัวเราเองและคนอื่นได้จากการใช้ภาษา ซึ่งภาษานั้นก็เป็นสัญลักษณ์หนึ่งทางสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษานั้นเป็นเครื่องหมายของการถ่ายทอดความเป็นจริงทางวัฒนธรรม

จากการศึกษาและประมวลเอกสารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม สามารถสรุปได้ว่า ภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแยกไม่ออก เพราะภาษาและวัฒนธรรมต่างก็เป็นเครื่องมือที่สะท้อนกันและกัน

1.1.4 ความสำคัญในการสอนภาษาและวัฒนธรรมให้แก่ชาวต่างประเทศ

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญ ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมให้แก่ชาวต่างประเทศ และสามารถนำเสนอข้อมูล ได้ดังนี้

พูนสุข ภระมรทัต (2544: 2) กล่าวว่าในกระบวนการสื่อสาร ภาษาเป็นช่องทางสำคัญสำหรับผู้ส่งสารเพื่อจะถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความคิด อารมณ์ ฯลฯ ไปยังผู้รับสาร สำหรับการสื่อสารอย่างหนึ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากในสังคมปัจจุบันคือ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม หรือการติดต่อสื่อสารกับผู้คนต่างวัฒนธรรม ต่างชาติ ต่างภาษา ซึ่งภาษาที่ใช้เป็นสื่อติดต่อระหว่างกันนั้นอาจจะเป็นภาษาสากลหรือภาษาที่สอง หรืออาจใช้ภาษาอื่นในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมก็ได้ ซึ่งการติดต่อสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้นเกิดขึ้นได้เสมอๆ โดยคนจากประเทศหนึ่งเลือกที่จะใช้วิธีการเรียนรู้ภาษาของประเทศที่ตนต้องการจะติดต่อสื่อสารด้วยเป็นภาษาที่สอง หรือใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารกับผู้รับสารหรือคนในประเทศนั้นๆ ซึ่งการเรียนรู้ตัวภาษาเพียงอย่างเดียวมิได้หมายความว่าการสื่อสารนั้นจะประสบความสำเร็จเสมอไป ทั้งนี้เพราะยังมีปัจจัยในเรื่องวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

ภัทรพร หิรัญภัทร์ (2548: 86) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้น ได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนการสอนภาษาที่สอง ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทั้งผู้เรียนและผู้สอนในการเชื่อมภาษาเข้ากับวัฒนธรรม การทำความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้นก็เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาที่สองประสบความสำเร็จมากที่สุด

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 15) กล่าวว่า ความรู้ทางวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนภาษาเป็นอย่างยิ่ง และการที่ครูสอนภาษาต้องสนใจการศึกษาวัฒนธรรมนั้นไม่ใช่เพราะต้องการสอนวัฒนธรรมของชนชาติอื่น แต่เพราะเป็นความจำเป็นในการสอนภาษา เพราะถ้าหากไม่สอนวัฒนธรรมควบคู่กันไปกับการสอนภาษาด้วยแล้ว ก็เหมือนกับเราสอนสัญลักษณ์ที่ไม่มีความหมาย นอกจากนี้ การเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษายังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535: 1-3) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศว่า ไม่ว่าจะเป็นภาษาใดจุดมุ่งหมายที่เหมือนๆ กัน โดยทั่วไปแล้วคือมักจะมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาปัญญาของผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษานั้นๆในการติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นที่เข้าใจกันได้ในหมู่ชน นอกจากนี้ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของชนชาติเจ้าของภาษานั้นได้อย่างถ่องแท้ ก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษานั้นๆ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และการศึกษาขั้นสูงต่อไปได้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาและวัฒนธรรมให้แก่ชาวต่างประเทศ ทำให้สรุปได้ว่า การสอนภาษาควบคู่กับการสอนวัฒนธรรมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนมีสายตากว้างไกล ยอมรับสิ่งที่แปลกใหม่ไปจากวัฒนธรรมของตน และยังมีผลต่อความเข้าใจภาษาได้ดีกว่าการเรียนรู้ตัวภาษาเพียงอย่างเดียว

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม

อทิตยา จตุทอง (2549: บทคัดย่อ) ได้วิจัยศึกษาการรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ โดยศึกษาวิจัยถึงปัจจัยประกอบที่มีผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมไทย ข้อบกพร่อง อุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ ในการรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่ AUA Language Center กรุงเทพมหานคร และที่โรงเรียนสอนภาษาไทยนิสา กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดการรับรู้วัฒนธรรมไทยจำนวน 70 ข้อ และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมไทย รวมถึงข้อบกพร่อง อุปสรรค ปัญหาต่างๆ ในการรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีการรับรู้วัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับดี
2. ปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่มีผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้แก่ การมีเพื่อนเป็นคนไทย เวลาในการเรียนภาษาไทย แรงจูงใจในการเรียนภาษาไทย ประสบการณ์จริงเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย แหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และการพบเห็นวัฒนธรรมไทยที่ประเทศของตนเองมาก่อน
3. ผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศมีข้อบกพร่องในทักษะการเรียนด้านการเขียนและพูดให้ถูกเสียงวรรณยุกต์มากที่สุด ส่วนปัญหาในการรับรู้วัฒนธรรมไทย คือ เรื่องการเข้าใจผิดในวัฒนธรรมไทยบางเรื่อง ซึ่งเกิดขึ้นจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ชาลินี ศุขมิลินทร์ (2544: บทคัดย่อ) ได้วิจัยศึกษาและพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานเพื่อส่งเสริมความรู้ทางวัฒนธรรม และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 หลังจากเรียนโดยใช้บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงาน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับสร้างและใช้บทเรียน ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อหัวข้อและรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อจัดทำหลักสูตรแม่แบบและแผนการสอนบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานจำนวน 2 โครงงาน ประเภทที่สองเป็นเครื่องมือประเมินผลเพื่อพัฒนาบทเรียน ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงาน และแบบทดสอบความรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียน ประเภทที่สามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถทางการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง

พูด และการอ่าน-เขียนของผู้เรียน ผลจากการพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงาน พบว่าบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานทั้งสองโครงงานได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุดและเหมาะกับความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนมีความรู้ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับดีมากทั้งสองโครงงาน รวมทั้งผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางภาษาด้านทักษะการฟัง-พูดอยู่ในระดับดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางภาษาด้านทักษะการอ่าน-เขียนอยู่ในระดับดีมาก

สมจิตร วรรณวิไลย (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยการสอนเสริมและไม่สอนเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีศรีน่าน จังหวัดน่าน โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และแบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มสอนเสริมและกลุ่มไม่สอนเสริม กลุ่มละ 30 คน ใช้เวลาเรียนกลุ่มละ 16 คาบ ในการทดลองมีการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และทดสอบความคงทนในการเรียนรู้ภายหลังทิ้งช่วงไป 2 สัปดาห์ ผลจากการทดลองพบว่า กลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยเสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษที่ดีกว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการสอนโดยไม่เสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษหลังการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ธัญรัศม์ พูลสวัสดิ์ (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยสร้างชุดการสอนสำหรับครูเรื่องภาษาและวัฒนธรรมไทยในการละเล่นของเด็กไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดยออกแบบชุดการสอนจำนวน 5 ชุด ได้แก่ โพงพาง, มอญซ่อนผ้า, จ้ำจี้ผลไม้, รีรีข้าวสาร, และงูกินหาง เพื่อศึกษาความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมไทยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชาวต่างชาติระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 โรงเรียนนานาชาติเซนต์จอห์น เขตจตุจักร, กรุงเทพมหานคร ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 คน ซึ่งมีความสามารถทางภาษาไทยในระดับต้นโดยได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยได้ผลค่าเฉลี่ยคะแนนการทำกิจกรรมร้อยละ 90 และค่าเฉลี่ยแบบทดสอบหลังเรียนร้อยละ 92 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ชุดการสอนที่ได้จึงมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้ความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมไทยได้เพิ่มขึ้น

ศศิธร มัตซึโมโตะ (2554: บทคัดย่อ) ได้วิจัยการสร้างแบบเรียนเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “ดอกไม้ไทย” สำหรับผู้เรียนชาวญี่ปุ่น เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม และเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชาวญี่ปุ่นก่อนเรียนและหลังเรียนแบบเรียนนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เรียนชาวญี่ปุ่น ซึ่งกำลังเรียนภาษาไทยที่โรงเรียนศูนย์พัฒนาภาษาไทย-ญี่ปุ่น จำนวน 6 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “ดอกไม้ไทย” สำหรับผู้เรียนชาวญี่ปุ่น มีบทเรียนจำนวน 5 บท และแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาประสิทธิภาพแบบเรียนตามเกณฑ์ E1/E2 และการทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “ดอกไม้ไทย” สำหรับผู้เรียนชาวญี่ปุ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 96.99/97.20 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนแบบเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พราว พาหอม (2557: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “ข้าวกับวิถีชีวิตไทย” สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ และหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแบบเรียน ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยบทเรียนจำนวน 5 บท ได้แก่ ข้าวกับวิถีชีวิตไทย ข้าวกับพิธีกรรมและประเพณีไทย ข้าวกับบทเพลงไทย ข้าวกับนิทานไทย ข้าวกับภาษิตสำนวนไทย โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชาวจีน คณะบริหารธุรกิจ สาขาขนส่งระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 10 คน จากผลการศึกษาวิจัยพบว่าแบบภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรียนเรื่อง “ข้าวกับวิถีชีวิตไทย” สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 87.40/85.67 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าแบบภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรียนเรื่อง “ข้าวกับวิถีชีวิตไทย” สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

ชนิดา หอวัฒนพิบูลย์ (2557: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง โขน สำหรับนักเรียนระดับชั้นเยียร์ 6 โรงเรียนเซนต์แอนดรูว์สาทร เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 เครื่องมือที่ใช้คือแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่องโขน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นเยียร์ 6 โรงเรียนเซนต์แอนดรูว์สาทร ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 10 คน จากผลการวิจัยพบว่าแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง โขน สำหรับนักเรียนระดับชั้นเยียร์ 6 โรงเรียนเซนต์แอนดรูว์สาทร มีค่าประสิทธิภาพ 85.40/88.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าแบบเรียนนี้สามารถนำไปใช้เพื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกษสิริรักษ์ นิตยสุทธิ์ (2554: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการสร้างแบบเรียนภาษาและวัฒนธรรมจากสำนวนไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสำนวนไทย ศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างแบบเรียน และนำไปทำการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ได้ผลสรุปการวิจัยว่า แบบเรียนภาษาและวัฒนธรรมจากสำนวนไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E_1=84.10/E_2=82.00) แสดงว่าแบบเรียนภาษาและวัฒนธรรมจากสำนวนไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศนี้ มีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยด้านต่างๆ จากสำนวนไทย สามารถนำไปใช้ได้จริง

เล เจิ่น หมาก ขาย (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม แล้วนำไปหาประสิทธิภาพแบบเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนามประกอบด้วยบทเรียน 5 บท ได้แก่ มวยไทย

เครื่องดนตรีไทย การแสดงหุ่นละครเล็ก การร้อยมาลัยดอกไม้สด การแกะสลักผักและผลไม้ ผู้วิจัยนำแบบเรียนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวเวียดนาม ชั้นปีที่ 3 วิชาเอกภาษาไทย ปีการศึกษา 2552 มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติโฮจิมินห์ จำนวน 10 คน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ได้แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม ที่มีประสิทธิภาพ 92.2/92.4 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่า แบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่อง ศิลปะไทย สำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม สามารถชี้ให้เห็นได้ว่าภาษาและวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน การเรียนการสอนภาษาให้แก่ชาวต่างประเทศจึงควรสอดแทรกเนื้อหาทางวัฒนธรรมเพิ่มเติมไปจากการสอนทักษะทางภาษา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจทางวัฒนธรรมในด้านต่างๆ และสามารถนำภาษาไปใช้ได้จริงอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน

2.1.1 ความหมายของแบบเรียน

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน เพื่อนำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการสร้างแบบเรียนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

พจนานุกรมภาษาอังกฤษใหม่ของเว็บสเทอร์ (New Webster's Dictionary of the English Language. 1984: 1017) ให้ความหมายของแบบเรียนไว้ว่า คือ หนังสือที่นักเรียนเป็นผู้ใช้เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงที่ได้มาตรฐานสำหรับสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และใช้เป็นคู่มือในการเรียนการสอน

สุณีย์ อัตศาสตร์ (2526: บทนำ) ได้กล่าวว่า เดิมเคยเรียกหนังสือว่า "แบบเรียน" ต่อมาได้กำหนดให้เรียกใหม่ว่า "หนังสือเรียน" หมายถึงหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้สำหรับการเรียน มีสาระตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นเล่ม เป็นแผ่น หรือเป็นชุด หนังสือเรียนอาจจะเรียกต่างๆ กัน เช่น แบบเรียน แบบสอนอ่าน หนังสืออ่าน หนังสืออ่านประกอบ ดังนั้น "แบบเรียน" หรือ "หนังสือเรียน" มีความหมายเดียวกัน แบบเรียนหรือหนังสือเรียนเป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญมากต่อผู้เรียนและผู้สอน กล่าวได้ว่าแบบเรียนเป็นหัวใจของการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะแบบเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน เนื้อหาในแบบเรียนต้องมีความหมาย ชี้ให้เห็นแนวทางการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม แนะนำแหล่งความรู้แก่ผู้เรียนและผู้สอน

จินตนา ใบกาซูยี (2536: 20-23) ได้ให้ความหมายของหนังสือเรียนสรุปได้ว่า หนังสือเรียนคือหนังสือที่รวบรวมวิชาความรู้ในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อเรื่องตรงตามหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องครบถ้วน โดยมีจุดมุ่งหมายใช้ในการเรียนการสอน จึงมีหลักเกณฑ์การเขียนหนังสือเรียนเป็นพิเศษ เช่น เขียนเป็นรายวิชาสำหรับเรียนในระดับชั้นต่างๆ มีความยากง่ายตามวัย

ของผู้เรียน มีลักษณะการเรียบเรียงเชิงวิชาการ ให้ข้อเท็จจริง เมื่อจบบทเรียนแต่ละบทท้ายเล่มมักจะมีกิจกรรมเสนอแนะการเรียนการสอน

ธวัช ปุณโณทก (2542: 3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับแบบเรียนว่า แบบเรียนคือหนังสือที่มีเนื้อหา ความรู้หลักการ และวิธีการเรียนการสอนที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอนระดับชั้นใดชั้นหนึ่ง ดังนั้น หนังสือแบบเรียนจึงหมายถึงหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนในโรงเรียนทุกสาขาวิชา ส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่ถ้าเป็นวิทยาการที่มีระดับสูงมักจะใช้คำว่า ตำรา

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2523: 5) กล่าวถึงหนังสือชนิดที่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “textbook” ซึ่งมีความหมายว่า เป็นหนังสือที่ครูอาจารย์ใช้สอนในระดับหนึ่งของระบบการศึกษา หนังสือชนิดนี้ถือว่าเป็นหลักในการสอนวิชานั้นๆ และในการเขียนหนังสือชนิดนี้ ผู้เขียนจะต้องวางขั้นตอนเรียบเรียงสานวนภาษา ใส่ภาพประกอบ เพื่อสะดวกแก่การเรียนการสอน

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2542: 148) กล่าวถึงแบบเรียนว่า คือ หนังสือที่เขียนโดยมีสาระตรงตามหลักสูตรนั้นๆ และวิชานั้นๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน

หทัย ตันหยง (2528: 29-35) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเรียนเอาไว้ว่า หนังสือเรียนเป็นสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ (Printing Materials) ที่ดีที่สุดที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยมีลักษณะเป็นวัสดุการอ่าน (Reading Materials) ซึ่งสร้างขึ้นอย่างมีระบบ นอกจากนั้นแบบเรียนมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนเพราะช่วยให้ครูเข้าใจขอบเขตของเนื้อหา ทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่คาดหวัง ด้านประโยชน์ต่อผู้เรียน แบบเรียนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษา แบบฝึกหัด คำถามข้อเสนอแนะในแบบเรียนช่วยเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน

พัฒน์ น้อยแสงศรี (2526: 2) ได้กล่าวถึงแบบเรียนว่าเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นอย่างมีระบบหมายถึง โครงสร้างรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยรูปเล่ม มีชื่อตำรา คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่องที่แบ่งออกเป็นบทตอน อย่างมีสัดส่วน มีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีข้อสรุปและเอกสารอ้างอิงครบถ้วน

จากการศึกษาเอกสารส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความหมายของแบบเรียน สามารถสรุปได้ว่า แบบเรียนอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป แบบเรียนคือ สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการจัดเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในแต่ละระดับที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน

2.1.2 ความสำคัญของแบบเรียน

อัมพร แก้วสุวรรณ (2531: 8) กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แบบเรียนช่วยให้เกิดการฝึกทักษะในการเรียนภาษา การฝึกทักษะการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอยู่เสมอ การกล่าวย้ำ ซ้ำ ทวน เพื่อเพิ่มเติมให้ผู้เรียนจัด

เจนในการใช้ภาษาก็เป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น กิจกรรมทั้งหมดนี้ครูจะสามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้นเมื่อใช้แบบเรียนเป็นเครื่องช่วยในการเรียนและเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม

2. แบบเรียนเป็นส่วนของการเสริมสร้างความคิดและกระตุ้นให้เกิดความสนใจอยากที่จะศึกษาหาความรู้ต่อไป

3. แบบเรียนเป็นเสมือนคู่มือการเรียนของนักเรียน และเป็นคู่มือการสอนของครู

4. แบบเรียนเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนให้แก่ครู

5. แบบเรียนเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนได้ประเมินผลตนเองและครูได้ประเมินผลการสอนจากการทำงานของนักเรียนด้วย

ถ้าหากจะพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่า “เนื้อหา” เป็นส่วนสำคัญของแบบเรียน การที่จะวิเคราะห์แบบเรียนจึงต้องเริ่มจากการศึกษาเนื้อหาว่า ผู้สร้างแบบเรียนได้ส่งสารที่ต้องการจะสื่อความหมายไปยังผู้เรียนโดยใช้แบบเรียนเป็นเครื่องมือได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นก็ได้แก่การวิเคราะห์ส่วนประกอบอื่นของแบบเรียน โดยยึดหลักที่ว่าองค์ประกอบทุกส่วนของแบบเรียนควรเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้

สุณีย์ อัตศาสตร์ (2526: บทคัดย่อ) กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนไว้ว่า เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาผู้เรียน เนื้อหาที่มีอยู่ในแบบเรียนจึงต้องมีความหมายทั้งสิ้น เพราะจะชี้ให้เห็นแนวความรู้ วิธีการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรม และแนะนำแหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียนและผู้สอน แบบเรียนมีอิทธิพลสำหรับผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าแบบเรียนเป็นหัวใจของการเรียนการสอน

ชอร์ หลุยส์ (Shore,Luise. 1960: 54) ได้กล่าวถึงแบบเรียนว่า เป็นเครื่องมือที่ครูและนักเรียนใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน แบบเรียนเป็นศูนย์กลางทำให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้เรียนรู้เรื่องเดียวกันและทำให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ไปในทางเดียวกัน

ประทีป จรัสรุ่งรวีวร (2514: 4) แสดงความคิดเห็นเรื่องความสำคัญของแบบเรียนว่าเป็นอุปกรณ์การสอนสำคัญชนิดหนึ่งที่รวบรวมเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของการเรียน ช่วยแนะนำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์การสอนที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อกระตุ้นและฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผล สรุปความจริงที่ค้นคว้า และเข้าใจว่าส่วนใดของแบบเรียนเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้แต่ง ส่วนใดเป็นความจริง ช่วยสื่อความหมายให้ครูและนักเรียนเข้าใจเนื้อหาเรื่องเดียวกันได้ตรงกัน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของแบบเรียน ทำให้สรุปได้ว่าแบบเรียนเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนแบบเรียน จึงมีอิทธิพลสำหรับผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างมากทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ครูและเด็กนักเรียนมีความผูกพันอยู่กับแบบเรียนมากที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่าแบบเรียนเป็นหัวใจของการเรียนการสอน

2.1.3 ประโยชน์ของแบบเรียน

บันลือ พฤกษะวัน (2521: 138) ได้แสดงความคิดเห็นและกล่าวถึงประโยชน์ของแบบเรียนไว้ดังนี้

1. อำนวยประโยชน์แก่ครู ที่จะใช้ตรวจสอบเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด คือ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ตรวจสอบเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด ช่วยให้ครูเข้าใจถึงขอบเขตเนื้อหาสาระที่จำเป็นอันควรอำนวยประโยชน์แก่เด็กผู้เรียน ช่วยให้ครูสามารถวางจุดประสงค์เฉพาะแต่ละบทเรียนนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น ครูอาจมอบหมายกิจกรรมเพิ่มเติม เช่น การบ้าน โดยกำหนดแบบเรียนให้ค้นคว้าหาคำตอบ ทำแบบฝึกหัดแล้วแต่กรณีที่จำเป็น ที่จะฝึกตามความจำเป็น และครูสามารถใช้แบบเรียนเป็นแนวอ้างอิงหรือวางขั้นตอนในการเตรียมการสอนได้ดีขึ้น

2. อำนวยประโยชน์แก่ผู้เรียน คือ นักเรียนสามารถใช้แบบเรียนอ่านค้นคว้า เพื่อขยายประสบการณ์ รวมทั้งสามารถเตรียมการล่วงหน้าก่อนที่ครูจะสอน นักเรียนใช้อ่านตามลำพังเพราะมีภาพช่วยเพื่อพัฒนาการอ่านของตนเองด้วยตนเองได้ นักเรียนได้แบบเรียนทำแบบฝึกหัดที่ครูกำหนด ทำการบ้าน หรือทบทวน อาจกล่าวได้ว่าแบบเรียนเป็นคู่มือของนักเรียนก็ได้ และผู้ปกครองสามารถตรวจสอบผลการเรียนของบุตรหลานตนได้ด้วย

จิรภา มาลัยธรรม (2541: 37) กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือเรียนว่า ให้ประโยชน์ระหว่างครูผู้สอนและตัวผู้เรียน โดยเป็นสื่อการสอนสำหรับครูผู้สอนให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิชา และสามารถดำเนินกิจกรรมให้กับผู้เรียนได้บรรลุตามจุดประสงค์

หทัย ตันหยง (2528: 33-34) ได้เสนอถึงประโยชน์ของแบบเรียนไว้ ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ทางด้านทั่วไป

1) หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่ใช้อ่านได้เช่นเดียวกับหนังสือทั่วไปตามห้องสมุดต่างๆ

2) หนังสือก็คล้ายกับห้องสมุดเคลื่อนที่ที่สามารถค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ได้ตามต้องการ

3) หนังสือเรียนทุกเล่มให้ทั้งสาระความรู้และความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน

4) หนังสือเรียนให้ความรู้ที่แน่นอน มีหลักฐานอ้างอิงเชื่อถือได้มากกว่าหนังสือประเภทอื่นๆ

5) หนังสือเรียนเป็นหนังสือที่หาได้ง่าย และราคาถูกกว่าหนังสือประเภทอื่นเพราะมีมาตรฐานในการผลิตและการควบคุมราคาสินค้า

2. ประโยชน์ทางด้านครูผู้สอน

1) หนังสือเรียนเป็นสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเอนกประสงค์อย่างหนึ่ง

2) หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือหรือวัสดุหลักสูตรที่ครูสามารถใช้ตรวจสอบเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดได้อย่างแม่นยำถูกต้อง

3) หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูเข้าใจขอบเขตของเนื้อหาสาระของบทเรียน

4) หนังสือเรียนจะช่วยให้ครูสามารถวางจุดประสงค์ในการสอนโดยเฉพาะจุดประสงค์เฉพาะวิชาได้เป็นอย่างดี

5) หนังสือเรียนช่วยเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่คาดหวังไว้

6) หนังสือเรียนสามารถช่วยแก้ปัญหาในกรณีจำเป็นฉุกเฉิน ซึ่งสามารถใช้แทนแผนการสอนได้เป็นอย่างดี

7) หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาที่สามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอนประเภทอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวาง

3. ประโยชน์ด้านตัวผู้เรียน

1) หนังสือเรียนเป็นคู่มือการเรียนที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่ง

2) หนังสือเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของประสบการณ์จากบทเรียนในหลักสูตรให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3) หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมตัวเพื่อจะเรียนในบทเรียนต่อไป

4) หนังสือเรียนช่วยพัฒนาทักษะในทางภาษาได้ดี

5) หนังสือเรียนเป็นแหล่งวิชาสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียนได้อย่างกว้างขวาง

6) หนังสือเรียนเป็นสื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครองในส่วนที่เกี่ยวกับการดูแลการศึกษาเล่าเรียนให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

7) หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัด คำถาม ข้อเสนอแนะ เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8) หนังสือเรียนช่วยแก้ปัญหาภาวะขาดแคลนหนังสืออ่านสำหรับเด็กได้อย่างดี

9) หนังสือเรียนในยุคปัจจุบันส่งเสริมให้มีเนื้อหาที่น่าอ่าน เช่น มีภาพประกอบแปลกสีสันสวยสดงดงาม มีเนื้อหาที่เสริมด้วยนิทาน นิยาย บันเทิงคดี เพื่อให้บทเรียนน่าสนุกน่าเรียน และไม่น่าเบื่อ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประโยชน์ของแบบเรียน สามารถสรุปได้ว่าแบบเรียนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องต่างๆ ทั้งครูและนักเรียนสามารถนำมาใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าอ้างอิงและสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียน

อัมพร พงษธา (2518: บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์ “แบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศ” สรุปได้ว่า การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมในการสอนเสียงศัพท์ และเนื้อหาทางวัฒนธรรมของแบบเรียนชุด A.U.A. Language Center Thai Course โดยมี

วิธีดำเนินการวิจัย คือ ศึกษาระบบหน่วยเสียงภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์ รวบรวมเสียงและศัพท์ที่ปรากฏในแบบเรียน ศึกษาเนื้อหาทางวัฒนธรรมในแบบเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยวิธีสอนตามแนวภาษาศาสตร์แบบโครงสร้าง (Structural Grammar) ผลการวิจัยสรุปได้ว่าบทเรียนมีการเรียงลำดับเป็นศัพท์ ไวยากรณ์และเสียงตามลำดับ มีการฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับชาวต่างประเทศ ฝึกออกเสียงสระ และระดับเสียงสูงต่ำมากเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนสื่อสารได้ แบบเรียนมีการสอนศัพท์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนภาษาไทย แบบเรียนสอนพูดมากกว่าการเขียน แต่เนื้อหาทางวัฒนธรรมไทยมีอยู่ในบทเรียนน้อยมาก จนไม่สามารถแสดงให้เห็นลักษณะวัฒนธรรมไทย

อดิสรณ์ ประทุมถิ่น (2554: บทคัดย่อ) เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศและเพื่อพัฒนาความสามารถการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ที่สถาบัน NUS Extension มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ประเทศสิงคโปร์ กลุ่มทดลองคือผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนภาษาไทยระดับพื้นฐาน (ไทย 1) ที่สถาบัน NUS Extension จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินการแสดงบทบาทสมมุติ แบบทดสอบทักษะการพูด และแบบฝึกหัดระหว่างเรียน แบบเรียนใช้วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ โดยการนำแบบเรียนไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำผลคะแนนแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและผลการทดสอบหลังเรียนมาหาประสิทธิภาพของแบบเรียน ผลการทดลองปรากฏว่าได้แบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ส่วนด้านความสามารถภาษาไทยผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถการใช้ภาษาไทยและทักษะการพูดเพิ่มขึ้นโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก แบบเรียนได้ค่าประสิทธิภาพ 82.04/81.58 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75 สรุปได้ว่าแบบเรียนมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศที่สถาบัน NUS Extension มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ ประเทศสิงคโปร์ได้อย่างเหมาะสม

นิตยา วิจาระนันท์ (2551: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การสร้างแบบเรียนเรื่องการทำบุญสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ผู้วิจัยสร้างแบบเรียนการสอนภาษาไทย ประกอบด้วยบทเรียนจำนวน 6 บท พบว่า ภายหลังที่ผู้เรียนได้เรียนภาษาไทยเบื้องต้นแล้ว ประสิทธิภาพของแบบเรียนเรื่องการทำบุญสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ มีประสิทธิภาพ 84.70/84.80 และผู้เรียนด้วยแบบเรียนดังกล่าวมีความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หทัย ตันหยง (2532: 214) ได้วิจัย เรื่องการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา โดยใช้การสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กับการสอนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่ใช้หนังสือเรียนปกติเชิงวรรณกรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการอ่านของนักเรียน ระหว่างการสอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าการใช้สื่อแบบเรียนเล่มเล็กช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการใช้หนังสือตามปกติ

กฤษณา สุภาพักตร์ (2551: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ ผู้วิจัยสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชาวต่างชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนนานาชาติไทย-จีน พบว่า ความสามารถในการอ่านออกเสียงควบกล้ำของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังการใช้แบบฝึกดีกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า แบบเรียนการสอนภาษาไทยมีผลต่อการเรียนและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบเรียนที่สามารถนำมาใช้ได้จริงนั้น เนื้อหาควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และแบบเรียนที่สร้างขึ้นที่ได้รับการประเมินผลข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ อีกทั้งมีการทดลองวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยพบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบัว

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบัว

ฤดีรัตน์ กายเรศ (2541) ได้เสนอความคิดเห็นและมุมมองของบัวที่เกี่ยวพันกับสังคมไทยว่า ธรรมชาติการกำเนิดของบัวแสดงให้เห็นถึงปรัชญาการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมแห่งพุทธศาสนา บัวมีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินชีวิตอันเรียบง่ายของสังคมไทยมานาน นับตั้งแต่การสร้างชาติไทยพร้อมไปกับการนับถือพระพุทธศาสนา และได้เรียบเรียงเรื่องราวสาระเกี่ยวกับคำว่า “บัว” ที่มีบทบาทต่อคุณภาพชีวิตของสังคมไทย ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงภาพวิถีชีวิตไทยหลายระดับตลอดจนศักยภาพแห่งภูมิปัญญาของบรรพชนไทย และยังกล่าวถึงบทบาทของบัวต่อวิถีชีวิตไทยในอีกหลากหลายลักษณะ ทั้งเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวพันกับตำนานบ้านเมือง สถานที่ การตั้งถิ่นฐาน พื้นฐานการสร้างกิจกรรมทางวัฒนธรรมและจารีตประเพณีต่างๆ ตัวอย่างเช่น บัว ในตำราพิชัยสงคราม มีการตั้งค่ายจัดทัพรูปทรงดอกบัว เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและเพื่อความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์ในการออกศึกสงคราม บัวกับชื่อโรค บัวกับชื่อจังหวัดต่างๆ บัวกับชื่อวัด โดยที่ยกตัวอย่างมา เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวเกี่ยวกับ บัว ในความหมายที่หลากหลายมากกว่าดอกไม้บูชาพระ

คณิตา เลขะกุล (2535) ที่ได้กล่าวถึงความนิยมของดอกบัวว่าเป็นที่นิยมอยู่ทั่วไปในทุกภูมิภาคของโลก จากหลักฐานในอดีตกาลหลายพันปีมาแล้ว พบว่ามีการนำดอกบัวมาใช้ในการบูชาเทพเจ้าอียิปต์ตั้งแต่สมัยโบราณ จึงมีความเชื่อสืบต่อกันว่าบัวเป็นดอกไม้ศักดิ์สิทธิ์ และในทางพุทธศาสนาดอกบัวก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เพราะถือเป็นดอกไม้ประจำของพุทธศาสนา ดอกบัวนอกจากจะเป็นดอกไม้ศักดิ์สิทธิ์ เป็นไม้น้ำที่ดีวิเศษ เลิศทั้งความสวย และมีกลิ่นหอมแล้ว ยังเป็นพันธุ์ไม้ที่ให้คุณประโยชน์แก่ชีวิตมนุษย์ เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญอย่างหนึ่งในขณะนี้

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาและตำนานของบัว ให้ความรู้เกี่ยวกับบัวในทางศาสนาพุทธและพราหมณ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับบัวพันธุ์ต่างๆ ตลอดจนคุณประโยชน์ของบัวในด้านต่างๆ ของบัว เช่น อาหารและสมุนไพร เป็นต้น

สุรเชษฐ จิตตะวิกูล และ ดร. ปัญญา โพธิ์จิติรัตน์ (มปป.) กล่าวเกี่ยวกับบัวไว้ในหนังสือชื่อ “เทคนิคการปลูกบัว” ไว้ดังนี้ “บัวหรืออุบลชาติจัดเป็นดอกไม้ประดับที่มีความสวยงามมาก ประกอบกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาก็สามารถทำได้ไม่ยาก บัวเป็นพืชน้ำที่เจริญเติบโตอยู่ในน้ำ ซึ่งตามหลัก ฮวง-จุ้ย ของจีนถือว่า ถ้ามีบ่อน้ำหรือสระน้ำ ตลอดจนภาชนะใส่น้ำไว้ในบริเวณบ้านในตำแหน่งที่เหมาะสม จะให้คุณแก่ผู้อยู่อาศัย ทำให้เกิดความร่มเย็น ยิ่งมีการปลูกบัวในภาชนะปลูกหรือในสระน้ำแล้ว ยิ่งจะเพิ่มความสวยงามให้มากยิ่งขึ้น ประกอบกับดอกบัวเป็นดอกไม้ที่มีสกุลสูง ดังจะเห็นได้จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่สร้างขึ้น จะต้องมีดอกบัวเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ และยังถือว่าดอกบัวเป็นไม้ดอกที่เหมาะต่อการบูชาพระมากกว่าดอกไม้ชนิดอื่นๆ การปลูกบัวภายในบริเวณบ้านจึงถือเป็นสิริมงคลต่อผู้อยู่อาศัยอย่างยิ่ง”

ปริมลาภ ชูเกียรติมั่น (2556) กล่าวถึงบัวในบทความเรื่อง บัวกับวัฒนธรรมไทยโดยศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของบัวที่ส่งอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยในด้านต่างๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน บัวเป็นทั้งอาหารและส่วนผสมของยาแผนโบราณที่ช่วยบำรุงร่างกายและรักษาโรคต่างๆ มากมาย เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดงานศิลปะแขนงต่างๆ เช่น ศิลปะการพับดอกบัวแม่แบบลายไทย ศิลปะการจัดดอกไม้โดยนำบัวมาจัดตกแต่งสถานที่ ตลอดจนสามารถนำใยบัวมาถักทอเป็นเครื่องนุ่งห่มในแบบต่างๆ ได้มากมาย

จากงานวิจัยส่วนใหญ่สามารถสรุปได้ว่า บัว มีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนไทยในหลากมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้าน ประวัติศาสตร์ของดอกบัวที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์และศาสนา ทั้งในภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทางด้านวิทยาศาสตร์และพฤกษศาสตร์เช่นการจำแนกดอกบัวชนิดต่างๆ การนำดอกบัวมาบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สร้างแรงบันดาลใจอยู่ในงานด้านสถาปัตยกรรมและศิลปะ ตลอดจนการนำบัวมาปลูกเพื่อประดับสถานที่ให้สวยงาม หรือนำส่วนต่างๆ ของบัวมาใช้สอย บัวจึงมีคุณค่าน่าศึกษาหาความรู้เป็นอย่างยิ่ง

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบัว

จารวี มั่นสินธร (2547: บทคัดย่อ) งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเรื่องดอกบัวที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาความเป็นมาของดอกบัว ศึกษาแนวความคิดเรื่องดอกบัวที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และอิทธิพลความเชื่อเรื่องดอกบัวที่มีต่อสังคมไทย ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา ชาวพุทธใช้ดอกบัวเป็นสื่อในการบรรยายเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในคัมภีร์ ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะพิเศษที่แฝงมากับดอกบัว ลักษณะพิเศษของดอกบัวคือ เกิดในน้ำ เติบโตในน้ำ เจริญในน้ำ แต่ไม่แปดเปื้อนน้ำ ชาวพุทธถือว่านี่คือพระพุทธลักษณะที่ทรงอุบัติในโลก แต่ไม่ถูกครอบงำด้วยโลกธรรม ได้แก่ การมีลาภ การเสื่อมลาภ การมียศ การเสื่อมยศ การถูกนินทา การได้รับคำยกย่อง การมีสุข และการมีทุกข์ ความเชื่อที่เนื่องด้วยพระพุทธศาสนา

ซึมซาบและได้ฝังรากลึกเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย ปรากฏให้เห็นในศิลปวัฒนธรรมหลายด้าน ดอกบัวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาก็ได้ปรากฏในศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งในด้านวรรณกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรม นอกจากนี้ คนไทยรู้จักประโยชน์ของดอกบัวด้านการแพทย์ และในฐานะให้คุณค่าด้านโภชนาการอีกด้วย ชาวพุทธใช้ดอกบัวเป็นสื่อในการพรรณนาเรื่องราวและเหตุการณ์ เพราะชาวพุทธถือว่าดอกบัวเป็นสัญลักษณ์แห่งความงาม ความสะอาดบริสุทธิ์ และการตรัสรู้ธรรม

บุบผา เต็งสุวรรณ (2521: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “บัวในวรรณคดีบาลีและสันสกฤต” พบว่าบัวที่ปรากฏในวรรณคดีบาลีและสันสกฤตได้ใช้บัวเป็นสัญลักษณ์ต่างๆ ได้แก่ สัญลักษณ์แห่งความงาม ความดี และความบริสุทธิ์ นอกจากนี้ยังพบแนวคิดเกี่ยวกับบัวในเรื่องอื่นๆ อีก เช่น การใช้บัวประกอบเนื้อเรื่องในชาดก หรือการใช้บัวไปประกอบเนื้อเรื่องในบทละครสันสกฤต การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของการแบ่งประเภทและธรรมชาติของบัวตามวิธีของนักพฤกษศาสตร์และตามแนวความคิดของกวีอีกด้วย

บุญตา อัคจันทร์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง “ต้นไม้ในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาต้นไม้ที่ปรากฏในพุทธประวัติและต้นไม้ที่ใช้เป็นยา” พบว่าบัวเป็นพืชสมุนไพรอีกชนิดหนึ่งที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และกล่าวถึงสรรพคุณทางเภสัชไว้อย่างชัดเจนโดยกล่าวว่ารากและเหง้าบัวรักษาอาการเป็นไข้ตัวร้อนได้อย่างดี

คมกริช สวัสดิรมย์ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องบัวจากงานศิลปกรรมไทยและบัวในงานศิลปกรรมร่วมสมัยในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบัวในศิลปกรรมไทย 2. เพื่อสร้างสรรค์บัวในงานศิลปกรรมไทยร่วมสมัย โดยการศึกษาได้เน้นไปในงานจิตรกรรมเป็นส่วนมากเพราะปรากฏชัดเจนมาตั้งแต่อดีต นับตั้งแต่สมัยอยุธยาเรื่อยมาจนถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ส่วนมากจะพบอยู่ในวัดวาอาราม สมุดข่อย หรือตามตู้พระธรรม มาจนถึงปัจจุบันจะพบผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากบัวเพื่อสร้างผลงานให้มีความคิดและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีความหลากหลาย และแสดงออกทางผลงานศิลปะแตกต่างกันไป

จิรวัฒน์ เพชรรัตน์ (2557: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์ : บัวกับความสัมพันธ์ด้านวิถีชีวิตคนไทย และแนวทางสู่พืชเศรษฐกิจของประเทศ โดยศึกษาเรื่องบัวกับความสัมพันธ์ด้านวิถีชีวิตของคนไทยใน 5 ด้าน โดยศึกษาจากเอกสารและใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 137 คน ผลการวิจัยพบว่า “บัว” มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนไทยมายาวนาน “บัว” จึงปรากฏอยู่ในภาษา วรรณคดี และวรรณกรรมไทย สำนวน สุภาษิต ปริศนาคำทาย รวมทั้งความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า ด้านความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งชื่อ คนไทยเรามีความเชื่อว่า ชื่อที่เกี่ยวข้องกับ “บัว” จะอำนวยความสุขความเจริญให้กับตนได้ นอกจากนี้ “บัว” ยังมีความสัมพันธ์กับโภชนาการ อาหารการกินของไทย อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เก่าแก่อย่างหนึ่ง ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาบัวสู่พืชเศรษฐกิจของประเทศ พบว่าปัญหาและอุปสรรคสำคัญของเกษตรกร ผู้ทำนาบัวที่รัฐหรือ

หน่วยงานพึงให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ การให้ความรู้ด้านการรักษาสุขภาพอย่างถูกวิธี ร้อยละ 71.54 รองลงมาได้แก่ บัวมีโรคและแมลงรบกวน ร้อยละ 52.31 และเกษตรกรไม่มีความรู้ดีเกี่ยวกับเรื่อง “บัว” ร้อยละ 50 ตามลำดับ

ชลอ รอดลอย (2552) ได้กล่าวถึงบัว ในบทความเรื่อง วิถีไทย ถ้อยคำ สำนวนและภาษิตที่มีความสัมพันธ์กับ “บัว” ว่าเป็นพรรณไม้น้ำที่มีคุณค่า มีความหมายอันเป็นสิริมงคล เป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญเป็นสัญลักษณ์แห่งศิลปวัฒนธรรมไทย อีกทั้งเป็นพืชพันธุ์ธัญญาหารที่มีความสัมพันธ์กับสังคมไทยมาโดยตลอด ต่างๆ เหล่านี้ได้สะท้อนออกมาทางภาษาที่มีพบมากทั้งถ้อยคำ สำนวน ภาษิต ซึ่งถ้อยคำ สำนวน ภาษิตนี้ สื่อนัยถึงความเป็นไทยและวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบัว ทำให้สามารถสรุปได้ว่าบัวมีความผูกพันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างแนบแน่น มีบทบาททั้งทางศาสนาและทางสังคมที่ควรค่าแก่การศึกษา อีกทั้งยังมีคุณประโยชน์ในแทบจะทุกส่วน ความเป็นเอกลักษณ์ของบัวยังสื่อนัยถึงความเป็นไทยและวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงนำเสนอเอกสารและงานวิจัยมาประมวลเป็นแนวคิดในการทำแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติต่อไป

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ และนำแบบเรียนไปทดลองใช้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยให้แก่ผู้เรียน โดยในการสร้างแบบเรียนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
3. การประเมินประสิทธิภาพแบบเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ
4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียน
5. การใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากร เป็นนักศึกษาชาวจีนที่มาเรียนภาษาไทย ในโครงการแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชาวจีนที่มาเรียนภาษาไทย ในโครงการแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 10 คน โดยพิจารณาเลือกผู้เรียนที่มีความรู้ทางภาษาไทยในระดับกลาง สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ในการศึกษาวิจัยแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับบัว
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน
3. กำหนดแบ่งเนื้อหาเป็นหัวข้อและสร้างเป็นแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยประกอบด้วยบทเรียนจำนวน 5 บท ได้แก่
    1) บทที่ 1 บัวราชินีแห่งไม้น้ำ
    2) บทที่ 2 บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ
    3) บทที่ 3 บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย

4) บทที่ 4 บัวในศิลปกรรมไทย

5) บทที่ 5 บัวในภาษิตสำนวนไทย

จากนั้น จึงนำแบบเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

4. สร้างแบบประเมินวัดคุณภาพแบบเรียน แล้วนำแบบประเมินเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

5. นำแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พร้อมแบบประเมินวัดคุณภาพของแบบเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหา ภาษา และรูปแบบ

6. นำแบบเรียนและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้ถูกต้อง แล้วนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง จากนั้น นำแบบเรียนมาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยการประมวลผลจากแบบทดสอบท้ายบทเรียนในแต่ละบท และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

7. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล

3. การประเมินประสิทธิภาพแบบเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพของแบบเรียน โดยนำแบบเรียนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่

1. อาจารย์นิชรา พรมประไพ หัวหน้าสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี ตั้งพิชัยกุล อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. อาจารย์ประสิทธิ์ชัย สำเภาทอง อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผลการตรวจสอบแบบเรียนของผู้เชี่ยวชาญ สรุปประเด็นสำคัญของการแก้ไข และปรับปรุงดังนี้

1. แก้ไขการสะกดคำให้ถูกต้อง
2. แก้ไขแบบทดสอบให้ชัดเจนมากขึ้น
3. เพิ่มเติมอ้างอิงภาพที่นำมาประกอบ
4. แก้ไขปรับหัวเรื่อง ให้ตัวอักษรใหญ่ขึ้น
5. การออกแบบรูปเล่มควรทำให้ร่วมสมัยมากขึ้น
6. ปรับขนาดตัวอักษรให้เหมาะสม ให้มีขนาดตัวอักษรให้ใหญ่มากขึ้น
7. ควรระบุระดับความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ทราบระดับความยากง่าย

4. การดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบเรียน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชาวจีนจากมหาวิทยาลัยกวางสี ในโครงการแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 คน โดยผู้วิจัยบันทึกผลคะแนนทดสอบท้ายบทเรียนของผู้เรียนทุกบท จำนวน 5 ครั้ง และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน 1 ครั้ง เมื่อผู้เรียนเรียนจบครบทุกคาบแล้ว

ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ใช้เวลาเวลาทดลองทั้งหมด 3 สัปดาห์ เป็นระยะเวลา 6 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนรวมทั้งหมด 5 บท ในคาบเรียนสุดท้ายของการทดลอง ตามกำหนดการในตารางดังนี้

ตาราง 2 ระยะเวลาในการทดลอง

สัปดาห์ที่	ครั้งที่ /วันที่ทดลอง	ขั้นตอนและเนื้อหา	เวลา
1	1 17 ต.ค.59	ปฐมนิเทศ สอนตามแผนการจัดการความรู้ บทที่ 1 บัวราชินีแห่งไม้น้ำ และทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน	10 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที
	2 20 ต.ค.59	สอนตามแผนการจัดการความรู้ บทที่ 2 บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ และทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน	1 ชั่วโมง 30 นาที
2	3 24 ต.ค.59	สอนตามแผนการจัดการความรู้ บทที่ 3 บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย และทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน	1 ชั่วโมง 30 นาที
	4 27 ต.ค.59	สอนตามแผนการจัดการความรู้ บทที่ 4 บัวในศิลปกรรมไทย และทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน	1 ชั่วโมง 30 นาที
3	5 31 ต.ค.59	สอนตามแผนการจัดการความรู้ บทที่ 5 บัวในภาษิตสำนวนไทย และทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน	1 ชั่วโมง 30 นาที
	6 3 พ.ย.59	ทบทวนเนื้อหาในแบบเรียน บทที่1-5 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน เรื่อง “บัว” รวม 5 บท	50 นาที

5. การใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนจากแบบบันทึกคะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2531: 59)

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

5.2 สถิติหาค่าประสิทธิภาพ การหาสถิติค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ใช้สูตร (ชัยยงค์ พรหมวงศ์; และคณะ. 2520: 495-496)

$$E_1 \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} x100$$

และ

$$E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} x100$$

เมื่อ E1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งเป็นแบบทดสอบท้ายบทเรียนคิดเป็นร้อยละ

E2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทั้ง 5 บทคิดเป็นร้อยละ

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบท

$\sum F$ แทน คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทั้ง 5 บท

N แทน จำนวนผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

A แทน คะแนนเต็มของการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนครบทั้ง 5 บท

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการที่ได้นำแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาศึกษา เพื่อหาประสิทธิภาพ ของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยใช้เกณฑ์ 80/80 และศึกษาผลความก้าวหน้าของผู้เรียนที่เรียนแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบระหว่างเรียนและคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบเรียนเรื่อง “บัว” ทั้ง 5 บท โดยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนผู้เรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\overline{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบท
$\sum F$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนครบทั้ง 5 บท
E1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการซึ่งเป็นแบบทดสอบท้ายบทเรียนคิดเป็นร้อยละ
E2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ครบทั้ง 5 บท คิดเป็นร้อยละ
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบท้ายบทเรียน
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนทั้ง 5 บท

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ 80/80 (E1/E2) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนน ที่ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนในแต่ละบทเพื่อหาประสิทธิภาพตัวแรก (E1)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนครบ ทั้ง 5 บทเพื่อหาประสิทธิภาพตัวหลัง (E2)

3. วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ 80/80 (E1/E2)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาหาประสิทธิภาพแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบท เพื่อหาประสิทธิภาพตัวแรก (E1) ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 3 แสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบทของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ บทที่ 1-5

ผู้เรียนคนที่	บทที่ 1 คะแนนเต็ม 10	บทที่ 2 คะแนนเต็ม 10	บทที่ 3 คะแนนเต็ม 10	บทที่ 4 คะแนนเต็ม 10	บทที่ 5 คะแนนเต็ม 10
1	9	9	9	7	9
2	10	8	7	9	10
3	10	9	9	8	10
4	10	7	7	9	9
5	10	7	7	9	9
6	10	7	8	10	8
7	10	8	7	7	7
8	10	7	8	9	8
9	10	7	9	7	9
10	10	8	9	8	9
ΣX	99	77	80	83	88
$\bar{X}$	9.90	7.70	8.00	8.30	8.80
E1	99.00	77.00	80.00	83.00	88.00

จากตาราง 3 ผู้วิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนแต่ละบทของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 77.00 – 99.00 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.40 ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่กำหนดไว้ (E1 = 80) โดยมีประสิทธิภาพร้อยละตามลำดับต่อไปนี้

บทที่ 1 บัวราชินีแห่งไม้น้ำ ประสิทธิภาพ ร้อยละ 99.00
บทที่ 2 บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ ประสิทธิภาพ ร้อยละ 77.00
บทที่ 3 บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย ประสิทธิภาพ ร้อยละ 80.00
บทที่ 4 บัวในศิลปกรรมไทย ประสิทธิภาพ ร้อยละ 83.00
บทที่ 5 บัวในภาษิตสำนวนไทย ประสิทธิภาพ ร้อยละ 88.00
ค่าเฉลี่ย E1 รวม 5 บท ประสิทธิภาพ ร้อยละ 85.40

จากประสิทธิภาพข้างต้นแสดงว่าบทเรียนแต่ละบทรวม 5 บท ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวแรกที่กำหนดไว้ (E1 = 80)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนที่ผู้เรียนได้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนครบทั้ง 5 บท เพื่อหาประสิทธิภาพตัวหลัง (E2)

ตาราง 4 แสดงคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ทั้ง 5 บท

ผู้เรียนคนที่	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน คะแนนเต็ม 30
1	23
2	23
3	26
4	22
5	23
6	27
7	22
8	26
9	24
10	25
$\sum X$	241
$\bar{X}$	24.1
E2	80.33

จากตาราง 4 ผู้วิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ทั้ง 5 บท คิดเป็นร้อยละ 80.33 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตัวหลังที่กำหนดไว้ (E2 = 80) แสดงให้เห็นว่า แบบเรียน

ภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมจากแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัว” ได้

3. วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์ 80/80 (E1/E2)

ตาราง 5 แสดงค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ตามเกณฑ์ที่กำหนด (E1/E2 = 80/80)

บทที่	เรื่อง	E1	E2
1	บัวราชินีแห่งไม้น้ำ	99.00	
2	บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ	77.00	
3	บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย	80.00	
4	บัวในศิลปกรรมไทย	83.00	
5	บัวในภาษิตสำนวนไทย	88.00	
	รวมเฉลี่ย	85.40	80.33

จากตาราง 5 ผู้วิจัยพบว่าแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ทั้ง 5 บท มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยมีประสิทธิภาพค่าเฉลี่ยทั้ง 5 บท คือ E1 = 85.40 และประสิทธิภาพคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนครบทั้ง 5 บท คือ E2 = 80.33 แสดงว่าแบบเรียนมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียน เกิดความรู้ความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมจาก แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” ได้

จากผลการหาค่าประเมินประสิทธิภาพข้างต้นแสดงว่า แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรม และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบัว ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อสอนวัฒนธรรมไทย โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบัวและวัฒนธรรมไทยจำนวน 5 บท ได้แก่ บัวราชินีแห่งไม้น้ำ บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย บัวในศิลปกรรมไทย บัวในภาษิตสำนวนไทย เมื่อได้แบบเรียน แบบทดสอบและแผนการจัดการความรู้ ผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินประสิทธิภาพแบบเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบด้านเนื้อหา ภาษา รูปแบบ พร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะนั้นไปปรับปรุง แก้ไขแบบเรียน แล้วจึงนำไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวจีนที่มาเรียนภาษาไทยในโครงการแลกเปลี่ยนของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาเลือกผู้เรียนที่มีความรู้ทางภาษาไทยในระดับกลาง สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำแบบทดสอบมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพแบบเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวต่อไปในการสรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

จากการที่ผู้วิจัยได้สร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวชาวต่างชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย แบบเรียนได้ช่วยเสริมสร้างทักษะการอ่าน และช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางวงศัพท์แก่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมไทย ตลอดจนแนวคิดวิถีชีวิตของคนไทย อันจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มาทำการทดลองตามกระบวนการในการหาประสิทธิภาพแบบเรียน และนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยได้แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ 5 บท มีค่าประสิทธิภาพของบทเรียนแต่ละบท ผ่านเกณฑ์ตัวแรกที่กำหนดไว้ (E1=80) โดยสรุปในแต่ละบท ได้ดังนี้

บทที่ 1	บัวราชินีแห่งไม้น้ำ	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 99.00
บทที่ 2	บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 77.00
บทที่ 3	บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 80.00

บทที่ 4	บัวในศิลปกรรมไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 83.00
บทที่ 5	บัวในภาษิตสำนวนไทย	ประสิทธิภาพ ร้อยละ 88.00

2. แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพ 85.40/80.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยประสิทธิภาพแบบทดสอบท้ายแบบเรียน (E1) ของบทเรียนทั้ง 5 บท อยู่ระหว่าง 77.00 – 99.00 ซึ่งมีประสิทธิภาพตัวแรก (E1) เป็น 85.40 และประสิทธิภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการเรียน (E2) เป็น 80.33 แสดงว่าแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นแบบเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศได้

3. การเรียนด้วยแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีค่าประสิทธิภาพผ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงว่าแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับบัวและวิถีชีวิตคนไทย อีกทั้งช่วยเสริมสร้างทักษะการอ่าน และช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางวงศัพท์แก่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ผลปรากฏว่าประสิทธิภาพแบบทดสอบท้ายแบบเรียน (E1) เฉลี่ยเป็น 85.40 และประสิทธิภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (E2) เป็น 80.33 สรุปได้ว่าแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพ 85.40/80.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 แสดงว่า แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นแบบเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมได้ตามวัตถุประสงค์ของแผนการเรียนการสอนที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะในการออกแบบเนื้อหาของแบบเรียน มีการสร้างแผนการจัดการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และแบบทดสอบในแต่ละบทมีประสิทธิภาพ โดยการใช้สื่อการเรียนรู้ เช่น ภาพประกอบการเรียนรู้ อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจึงเป็นผลให้แบบเรียนมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ในสมมุติฐานของการวิจัย

2. จากการวิจัยค่าประสิทธิภาพของแบบทดสอบท้ายแบบเรียนแต่ละบทมีความแตกต่างกัน บทเรียนที่มีค่าประสิทธิภาพร้อยละสูงที่สุด E1 = 99.00 คือ บทที่ 1 “บัวราชินีแห่งไม้น้ำ” จากการสอบถามผู้เรียนทำให้ทราบว่าบทนี้มีเนื้อหาเข้าใจง่าย เป็นความรู้พื้นฐาน ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบัว อีกทั้งวัฒนธรรมไทยและจีน ต่างก็มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ ประกอบกับลักษณะสังคมของไทยและจีนมีความคล้ายคลึงกันคือ เป็นสังคมเกษตรกรรม ทำให้นักศึกษาชาวจีนเองก็

คุ้นเคยรู้จักกับบัว และยังได้เห็นบัวในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการมีภาพประกอบ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างของบัวทั้งสองชนิดได้ง่าย บรรยากาศในการเรียนจึงเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ผู้สอนได้มีการวาดภาพประกอบของบัว ตลอดจนส่วนประกอบของบัวแต่ละชนิด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแผนที่ความคิด เกิดการเชื่อมโยงภาพและคำศัพท์ เพิ่มความเข้าใจในเรื่องของบัวมากขึ้น

3. บทเรียนที่มีค่าประสิทธิภาพร้อยละต่ำที่สุด E1 = 77.00 คือบทที่ 2 เรื่อง “บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ” จากการสอบถามพูดคุยยกับผู้เรียน พบว่าเนื้อหามีความต่างจากวัฒนธรรมจีนค่อนข้างมาก เนื้อหาเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และศาสนาเป็นเรื่องนามธรรมสำหรับผู้เรียน และด้วยบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของคนไทยและคนจีน เนื้อหาในบทนี้จึงส่งผลต่อความเข้าใจของนักศึกษา อีกทั้งนักศึกษายังมีความเข้าใจในเรื่องของศาสนาน้อยมาก และยังมีความสับสนในเรื่องของความเชื่อทางศาสนาพุทธ และความเชื่อตามประเพณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาพุทธ ยกตัวอย่างเช่น นักศึกษาคนหนึ่งถามว่า พระพุทธเจ้าคือใคร มีความสำคัญอย่างไร สะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานความคิด ความเชื่อของผู้เรียน ที่แตกต่างจากสังคมไทยอย่างชัดเจน

ดังนั้น จึงทำให้แบบทดสอบท้ายบทเรียนในบทที่ 2 นี้มีคะแนนน้อยกว่าบทอื่นๆ คำศัพท์ส่วนใหญ่เป็นคำศัพท์เฉพาะทางพระพุทธศาสนาที่ต้องมีภาพประกอบ และเนื่องจากแบบเรียนในบทที่ 2 “บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ” เป็นแบบเรียนที่มีความเป็นนามธรรมค่อนข้างมาก ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ การสื่อสารเปรียบเทียบให้ผู้เรียนเข้าใจในมุมมองความคิดความเชื่อของคนไทย จึงเป็นเรื่องที่เข้าใจค่อนข้างยาก ผู้วิจัยคิดว่าต้องเพิ่มเวลาในการเรียนรู้ และต้องใช้เวลาในการอธิบายเพิ่มเติมมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้อ่านเนื้อหา เรียนรู้คำศัพท์อย่างเข้าใจมากขึ้น อีกทั้งควรมีกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับบรรยากาศของจริงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของศาสนาและงานประเพณีต่างๆ เมื่อปัญหาในส่วนนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วค่าประสิทธิภาพร้อยละของบทเรียนอื่นๆ จึงเพิ่มขึ้น

ในเนื้อหาบทเรียนที่ 3 บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย และ บทเรียนที่ 4 บัวในศิลปกรรมไทย ตะแนนเฉลี่ยนมีความไล่เลี่ยกัน เพราะเรื่องของอาหารและวศิลปะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักศึกษา ซึ่งในวัฒนธรรมของจีนเองก็มีการนำ “บัว” ไปประกอบอาหาร และมีส่วนในการสร้างสรรค์งานศิลปะอย่างมากมาย

ส่วนบทที่ 5 บัวในภาษิตสำนวนไทย จาการสัมภาษณ์นักศึกษาพบว่านักศึกษามีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตมาบ้างแล้ว เคยเรียนแล้ว รู้สึกสนุก ภาพประกอบที่นำมาก็ชัดเจนง่ายต่อความเข้าใจเมื่อมาเรียนอีกจึงมีความสนใจและมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

จากผลการทดลองนี้ผู้วิจัยยังพบว่า การรู้จักภูมิหลังของผู้เรียนก่อนว่าผู้เรียนเป็นใคร มีภูมิหลัง มีพื้นฐานอย่างไร จะทำให้สามารถสร้างแบบเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถเรียบเรียงแบบเรียนจากง่ายไปยาก ให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน และการสร้างแบบเรียนให้เนื้อหาในแต่ละบทแยกส่วนเป็นอิสระ ทำให้การนำแบบเรียนไปใช้ง่ายขึ้น สามารถเลือกบทเรียนไปสอนได้ตามลำดับความยาก-ง่าย และสามารถเลือกเฉพาะบทเรียนใดบทเรียนหนึ่งไปสอนได้ความเหมาะสม

4. ค่าประสิทธิภาพของแบบเรียนรวมทั้ง 5 บท และประสิทธิภาพคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนแบบเรียนทั้ง 5 บท มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ E1 = 85.40 และ E2 = 80.33 ทั้งนี้เพราะแบบเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีเนื้อหาบทอ่านที่ชาวต่างชาติสนใจ ควรศึกษา และแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ประกอบด้วยรูปแบบการนำเสนอแบบเรียนง่ายและใกล้ตัวผู้เรียน มีบทอ่านที่น่าสนใจ มีรูปภาพประกอบ เนื้อหาแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต แนวคิด ความเชื่อ คติความเชื่อของคนไทย ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ทางวัฒนธรรมไทยที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

สังเกตจากปฏิกิริยาของผู้เรียนในกลุ่มทดลอง พบผู้เรียนมีความกระตือรือล้นอยากรู้อยากอ่านในบทอ่านที่ผู้สอนจัดให้ ผู้เรียนให้ความสนใจ เพราะมีสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ มีการซักถามในคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจหรือไม่คุ้นเคย ในบางครั้งมีการค้นหาคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจเพิ่มเติม และเมื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นนั้น พบว่าผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นนอกเหนือไปจากแบบเรียนที่มีและตอบคำถามในห้องเรียนได้ อีกทั้งในการทำแบบทดสอบผู้เรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจและพยายามทำแบบทดสอบเป็นอย่างดี

หัวใจสำคัญของแบบเรียนภาษาและวัฒนธรรมสำหรับชาวต่างชาติ จึงต้องมีบทเรียนที่น่าสนใจ สนุก จดจำง่าย สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน มีความยาวเหมาะสม มีคำศัพท์ไม่มากเกินไป มีแบบฝึกหัด รูปประโยคสั้นและสื่อความหมาย เหล่านี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาได้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนอยากศึกษาวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทยมากยิ่งขึ้น เพราะการเรียนภาษาต่างประเทศ คือเพื่อให้เข้าใจภาษาทั้งในการทำความเข้าใจความหมายของผู้อื่น และการแสดงออกให้ผู้อื่นเข้าใจตนเอง

จากการทดลองได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมเป็นเนื้อหาที่สำคัญ และเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กันอย่างแยกไม่ออก ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นไทย การเรียนการสอนภาษาไทยจึงควรสอดแทรกเรื่องราวทางวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในวิถีชีวิต ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมนั้น การสอนวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญในการสอนควบคู่ไปกับการสอนภาษา เพราะความรู้ทางวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนภาษาเป็นอย่างยิ่ง และการที่ครูสอนภาษาต้องสนใจการศึกษาวัฒนธรรมนั้นไม่ใช่เพราะต้องการสอนวัฒนธรรมของชนชาติอื่น แต่เพราะเป็นความจำเป็นในการสอนภาษา เพราะถ้าหากไม่สอนวัฒนธรรมควบคู่กันไปกับการสอนภาษาด้วยแล้ว ก็เหมือนกับเราสอนสัญลักษณ์ที่ไม่มีความหมาย และการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษายังก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอีกด้วย นอกจากนี้การสอนวัฒนธรรมควบคู่กันไปกับการสอนภาษา ยังเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีสายตาที่กว้างไกล มองโลกในแง่ดี สามารถยอมรับในสิ่งที่แปลกไปจากตน ที่สำคัญคือมีผลต่อความเข้าใจทางภาษาได้ดีกว่าผู้ที่เรียนรู้ตัวภาษาเพียงอย่างเดียว

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นแบบเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างประเทศได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการสร้างแบบเรียนสำหรับชาวต่างชาติเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยในเรื่องอื่นๆ เช่น อาชีพของคนไทย อาหารไทย การแต่งกายของไทย เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ภาษาไทยของชาวต่างชาติ เพื่อเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยแก่ชาวต่างชาติให้แพร่หลายมากขึ้น

2. ควรมีการสร้างแบบเรียน หรือชุดการสอนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมสำหรับชาวต่างชาติในรูปแบบที่ชาวต่างชาติสามารถเรียนรู้ได้เอง เช่น เป็นสื่อออนไลน์ หรือในรูปแบบมัลติมีเดีย โดยมีเนื้อหาที่มีความหลากหลายมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กฤษณา สุภาพักตร์. (2551). *แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงควบกล้ำสำหรับชาวต่างชาติ*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กัญญารัตน์ เห็นสว่าง. (2545). *การพับและจัดดอกบัว*. กรุงเทพฯ: โอเดี้ยนสโตร์.

กองวิเทศสัมพันธ์.สำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). *การสัมมนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการเรียนการสอนภาษาไทยในบริบทไทยศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กานดา ณ ถลาง. (2512). *ชุมทางวิชาการสาระสำคัญและวิธีการศึกษาความรู้วิชาการบางแขนง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา.

กิ่งกาญจน์ สิรสุคนธ์. (2521). *ความสัมพันธ์ของข้อสอบแบบเลือกตอบที่ใช้วัดความสามารถทางภาษากับการวัดความสามารถในการเรียงความ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เกษสิริรักษ์ นิตยสุทธิ์. (2554). *การสร้างแบบเรียนภาษาและวัฒนธรรมจากสำนวนไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ*.สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

คณิตา เลขะกุล, คุณหญิง. (2535). *บัว: ราชินีแห่งไม้น้ำ*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

คมกริช สวัสดิรมย์. (2552). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเรื่องบัวจากงานศิลปกรรมไทยและบัวในงานศิลปกรรมร่วมสมัยในประเทศไทย*. ปทุมธานี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). *หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จารวี มั่นสินธร. (2547). *การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “ดอกบัว” ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

จินตนา ใบกาซูยี. (2536). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน.* กรุงเทพฯ: สุวิริยาสาส์น.

จิรภา มาลัยธรรม. (2541). *การสร้างแบบเรียนเล่มเล็กลอยฟ้า เรื่อง "การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม" กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จิรวัฒน์ เพชรรัตน์. (2557,พฤษภาคม - สิงหาคม). การศึกษาเชิงวิเคราะห์ : บัวกับความสัมพันธ์ด้านวิถีชีวิตคนไทย และแนวทางสู่พืชเศรษฐกิจของประเทศ. *วารสารมนุษยศาสตร์* มหาวิทยาลัยนเรศวร.11(2): 99.

ชนิดา หอวัฒนพิบูลย์. (2557). *แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง โขนนักเรียนระดับชั้นเยียร์ 6 โรงเรียนเซนต์แอนดรูว์สาทร*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชลอ รอดลอย. (2552,พฤษภาคม). วิถีไทย ถ้อยคำ สำนวนและภาษิตที่มีความสัมพันธ์กับ “บัว”. *วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย*. 2(4): 120.

ชาลินี ศุขมิลินท์. (2544). *การพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานเพื่อส่งเสริมความรู้ทางวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

ชุติมา ศรีทอง. (2554*). บัว: ศิลปะ คุณค่า ความงดงาม*. กรุงเทพฯ: ขวัญเรือน.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *การสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. (2535). *ภาษากับวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ. กรมการฝึกหัดครู.

ธวัช ปุณโณทก. (2542). *วิวัฒนาการหนังสือแบบเรียนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธัญรัศม์ พูลสวัสดิ์. (2554). *ชุดการสอนสำหรับครูเรื่องภาษาและวัฒนธรรมไทยในการละเล่นของเด็กไทยสำหรับชาวต่างชาติ*.สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นิคม มูสิกะคามะ. (2545). *วัฒนธรรม* : บทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

นิตยา วิจาระนันท์. (2551). *การสร้างแบบเรียนเรื่องการทำบุญ สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ*. สารนิพนธ์ สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นิยพรรณ (ผลวัฒนะ) วรรณศิริ. (2540). *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บันลือ พฤกษะวัน. (2521). *วรรณกรรมกับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

บุญตา อัคจันทร์. (2539). *ต้นไม้ในพระพุทธศาสนา กรณีศึกษาต้นไม้ที่ปรากฏใน พุทธประวัติและต้นไม้ที่ใช้เป็นยา*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

บุญเหลือ เทพสุวรรณ. ม.ล. (2523). *ประสบการณ์การจากการเขียนตำราและเอกสารทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สมาคมอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย.

บุบผา เต็งสุวรรณ. (2521). *บัวในวรรณคดีบาลีและสันสกฤต*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหา-บัณฑิต (ภาษาตะวันออก). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ประทีป จรัสรุ่งรวีวร. (2514). *การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในแง่ของรูปแบบและวิธีการเสนอเนื้อหา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปริมลาภ ชูเกียรติมั่น. (2556). *บัวกับวัฒนธรรมไทย. บรรยาย ณ สำนักพิพิธภัณฑ์และวัฒน-ธรรมการเกษตร วันที่ 18 ธันวาคม 2556.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปริมลาภ (วสุวัต); คมกฤช ชูเกียรติมั่น; และเสริมลาภ วสุวัต. (2552). *"บัว" สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 13*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

พราว พาหอม. (2557). *แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง "ข้าวกับวิถีชีวิตไทย" สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พัฒน์ น้อยแสงศรี. (2526). *รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการเรียนการสอน ทักษะทั้งสี่ของวิชาภาษาอังกฤษในสถาบันระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย : มัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พูนสุข ภระมรทัต. (2544). *ภาษาเพื่อการสื่อสาร*. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมสาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภัทรพร หิรัญภัทร์. (2548, มกราคม-มิถุนายน). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง. *ภาษาและวัฒนธรรม*. 24(1):90.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2539). *เอกสารการสอนชุดวิชาไทยศึกษา เล่ม1*. นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยฯ.

ระพีพรรณ เทพคุณ. (2559). *70 เมนูอาหารไทย*. กรุงเทพฯ: เอ็มไอเอส.

ฤดีรัตน์ กายราศ. (2540). *บัวองค์ประกอบประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

_____. (2541). *ปกิณกคดีวิถีไทยในเรื่องบัว*. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์กรมศิลปากร.

เล เจิ่น หมาก ขาย. (2553). *การสร้างแบบเรียนความรู้ทางวัฒนธรรมไทย เรื่องศิลปะไทยสำหรับนักศึกษาชาวเวียดนาม*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิไลพร ธนสุวรรณ. (2537). *วัฒนธรรมกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ*. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2519). *จิตวิทยาฝ่ายภาษา*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

ศศิธร มัตซึโมโตะ. (2554). *แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "ดอกไม้ไทย" สำหรับผู้เรียนชาวญี่ปุ่น*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมจิตร วรรณวิไลย. (2527). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดย การสอนเสริมและไม่เสริมวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์. (2549). *การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ.* เชียงใหม่: มิ่งเมือง.

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. (ม.ป.ป.). สถิติการขออยู่ต่อในราชอาณาจักรประจำปี 2557. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2558, จาก http://www.immigration.go.th/.

สุณีย์ อัตศาสตร์. (2526). *ความเป็นมาแบบเรียนไทย*. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. วิทยาลัยครูธนบุรี.

สุพัตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช.

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). *การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์.

สุภา ปานเจริญ. (2554). *Teaching Thai as a Foreign Language สัมมนานานาชาติการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ วันที่ 4-5 มิถุนายน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2535). *วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรเชษฐ จิตตะวิกุล และ ดร. ปัญญา โพธิ์จิ๊ติรัตน์. (มปป).*เทคนิคการปลูกบัว*. กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สุรศักดิ์ เจริญวงศ์; และทิศนา แขมมณี. (2533*). "ประติมากรรมไทย" สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 14*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน). (2501). *วัฒนธรรมเบื้องต้น*. พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

เสริมลาภ วสุวัต. (2525). *สารานุกรมไม้ประดับในประเทศไทยเล่มที่ 3*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

เสาวภา ไพทยวัฒน์. (2538). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย : แนวทางอนุรักษ์และการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.

หทัย ตันหยง. (2528). *เอกสารคำสอน นส.425 การเขียนหนังสือแบบเรียน*. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตกลาง ประสานมิตร.

หทัย ตันหยง. (2532). *รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม (Literary minitexts) เพื่อเป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: แผนกวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อดิสรณ์ ประทุมถิ่น. (2554*). การสร้างแบบเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติที่สถาบัน NUS Extension มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

อทิตยา จตุทอง. (2549). *การรับรู้วัฒนธรรมไทยของผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

อัครา บุญทิพย์. (2549). *ตลาดภาษาไทยบูม ต่างชาติสนใจเรียน*. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2558, จาก news.swu.ac.th/newclips/doc/20061402.doc

อังคณา ใจเหิม. (2546, มกราคม-มิถุยนายน). วัฒนธรรมไทย คุณค่าเอกลักษณ์ไทย. *กระแสวัฒนธรรม*. 4(5):11-14.

อัมพร แก้วสุวรรณ. (2531). *วิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อัมพร พงษธา. (2518). *การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาไทยสาหรับผู้เริ่มเรียนชาวต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

Shores, Louis. (1960). *Instructional Materials : An Introduction for teachers*. New York: The Ronald.

Webster, Noah. (1984). *New Webster's Dictionary of the English Language*. New York: the Deair Publishing Company, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บข้อมูล

หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0519.12/ 5905

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เนื่องด้วย นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "บัว" สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ" โดยมี อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยใช้แบบทดสอบ และแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "บัว" สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ กับนักศึกษาชาวจีน ระดับปริญญาตรี จำนวน 10 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระหว่างเดือนตุลาคม 2559 ถึงเดือนธันวาคม 2559 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
ปฏิบัติการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0 2649 5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 087 681 7715

ที่ ศธ 0519.12/ 5994

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวชิรปราการวิทยาคม

เนื่องด้วย นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "บัว" สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ" โดยมี อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางนิชรา พรมประไพ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบเรียน ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0 2649 5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 087 681 7715

ที่ ศธ 0519.12/ 5794

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "บัว" สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ" โดยมี อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี ตั้งพิชัยกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบเรียน ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0 2649 5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 087 681 7715

ที่ ศธ 0519.12/ 5794

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เนื่องด้วย นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง "แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "บัว" สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ" โดยมี อาจารย์พัทธยา จิตต์เมตตา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ประสิทธิ์ชัย สำเภาทอง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบเรียน ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0 2649 5064
หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 087 681 7715

ภาคผนวก ข

แบบประเมินคุณภาพของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

แบบประเมินคุณภาพ

แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับกับความคิดเห็นของท่าน

โดยพิจารณาตามเกณฑ์ความเหมาะสม การให้คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

เรื่องที่ประเมิน	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1.ด้านรูปเล่ม ภาพ และตัวอักษร					
1.1 การออกแบบหน้าปก					
1.2 ขนาดรูปเล่ม					
1.3 ความเหมาะสมของขนาดและจำนวนภาพ					
1.4 การจัดวางภาพและความชัดเจนของภาพกับเนื้อหา					
1.5 ลักษณะตัวอักษร					
1.6 ขนาดของตัวอักษร					
2. ด้านเนื้อหาและภาษา					
2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2.2 เนื้อหามีประโยชน์ต่อผู้เรียน					
2.3 เนื้อหามีความน่าสนใจต่อผู้เรียน					
2.4 การใช้ภาษาเหมาะสมกับผู้เรียน					
2.5 ระดับความยากง่ายของคำศัพท์					
2.6 แบบทดสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบประเมินคุณภาพ

แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "บัว" สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับกับความคิดเห็นของท่าน

โดยพิจารณาตามเกณฑ์ความเหมาะสม การให้คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

เรื่องที่ประเมิน	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1.ด้านรูปเล่ม ภาพ และตัวอักษร					
1.1 การออกแบบหน้าปก		✓			
1.2 ขนาดรูปเล่ม	✓				
1.3 ความเหมาะสมของขนาดและจำนวนภาพ	✓				
1.4 การจัดวางภาพและความชัดเจนของภาพกับเนื้อหา		✓			
1.5 ลักษณะตัวอักษร		✓			
1.6 ขนาดของตัวอักษร		✓			
2. ด้านเนื้อหาและภาษา					
2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์		✓			
2.2 เนื้อหามีประโยชน์ต่อผู้เรียน	✓				
2.3 เนื้อหามีความน่าสนใจต่อผู้เรียน	✓				
2.4 การใช้ภาษาหมาะสมกับผู้เรียน		✓			
2.5 ระดับความยากง่ายของคำศัพท์		✓			
2.6 แบบทดสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์		✓			

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ การทดสอบมีความเหมาะสม แต่ มีบางคำควรปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบประเมินคุณภาพ

แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "บัว" สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับกับความคิดเห็นของท่าน

โดยพิจารณาตามเกณฑ์ความเหมาะสม การให้คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

เรื่องที่ประเมิน	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1.ด้านรูปเล่ม ภาพ และตัวอักษร					
1.1 การออกแบบหน้าปก		✓			
1.2 ขนาดรูปเล่ม		✓			
1.3 ความเหมาะสมของขนาดและจำนวนภาพ		✓			
1.4 การจัดวางภาพและความชัดเจนของภาพกับเนื้อหา		✓			
1.5 ลักษณะตัวอักษร	✓				
1.6 ขนาดของตัวอักษร			✓		
2. ด้านเนื้อหาและภาษา					
2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์		✓			
2.2 เนื้อหามีประโยชน์ต่อผู้เรียน		✓			
2.3 เนื้อหามีความน่าสนใจต่อผู้เรียน			✓		
2.4 การใช้ภาษาหมาะสมกับผู้เรียน		✓			
2.5 ระดับความยากง่ายของคำศัพท์		✓			
2.6 แบบทดสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์		✓			

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....หากมีเสียงอ่านด้วยจะทำให้ผู้เรียนทราบว่าควรออกเสียงคำศัพท์น่ารู้อย่างไร.....ไม่ทราบระดับความสามารถของผู้เรียนทำให้ไม่ทราบว่าระดับความยากง่ายสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียนหรือไม่อย่างไร.....หากระบุวัตถุประสงค์ในแต่ละบทจะทำให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการอ่าน.....ตรวจทานคำผิด..เช่นบทที่ 3 คำว่า เอกลักษ สะกดผิด.....รูปประกอบน่าสนใจสอดคล้อง ทำให้อ่านเรื่องได้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น.....ไม่แน่ใจว่าเนื้อหาจะน่าสนใจสำหรับผู้เรียนหรือไม่ เพราะทำไมจึงต้องทราบเกี่ยวกับเรื่องดอกไม้ชนิดนี้ วิธีแก้คือช่วงแรกสามารถบอกให้ทราบเสียก่อนว่าทำไมจึงควรทราบเรื่องราวเกี่ยวกับบัว มีความสัมพันธ์กับภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนไทยอย่างไร ทำไมไม่เป็นดอกไม้ชนิดอื่น ซึ่งข้อความนี้ควรปรากฏแต่แรก เพื่อทำให้เกิดแรงจูงในการติดตามเพื่อให้อ่านต่อจนจบเรื่อง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....ผศ.ดร. มนตรี ตั้งพิชัยกุล.....)

แบบประเมินคุณภาพ

แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง "บัว" สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับกับความคิดเห็นของท่าน

โดยพิจารณาตามเกณฑ์ความเหมาะสม การให้คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

5 = ดีมาก 4 = ดี 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

เรื่องที่ประเมิน	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1.ด้านรูปเล่ม ภาพ และตัวอักษร					
1.1 การออกแบบหน้าปก	✓				
1.2 ขนาดรูปเล่ม	✓				
1.3 ความเหมาะสมของขนาดและจำนวนภาพ	✓				
1.4 การจัดวางภาพและความชัดเจนของภาพกับเนื้อหา		✓			
1.5 ลักษณะตัวอักษร		✓			
1.6 ขนาดของตัวอักษร		✓			
2. ด้านเนื้อหาและภาษา					
2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์		✓			
2.2 เนื้อหามีประโยชน์ต่อผู้เรียน		✓			
2.3 เนื้อหามีความน่าสนใจต่อผู้เรียน		✓			
2.4 การใช้ภาษาหมาะสมกับผู้เรียน		✓			
2.5 ระดับความยากง่ายของคำศัพท์		✓			
2.6 แบบทดสอบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์		✓			

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ น่าสนใจ มีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่เหมาะสม - น่าจะระบุความรู้เดิมด้านภาษาไทยของผู้เรียนไว้ด้วย อาจพัฒนาเป็นคู่มือครูเพื่อใช้ประกอบการสอนเล่มนี้

ลงชื่อ ประสิทธิ์ ผู้ประเมิน

(อาจารย์ ประสิทธิ์ชัย สีแสงทอง)

ภาคผนวก ค

แผนการจัดการเรียนรู้

แบบทดสอบท้ายบทเรียน

แบบทดสอบหลังเรียน

แผนการจัดการการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง บัวราชินีแห่งไม้น้ำ

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย **จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที**

1. สาระสำคัญ

บัว ถือได้ว่าเป็นราชินีแห่งไม้น้ำ มีดอกสวยงามใช้บูชาพระ และจัดได้ว่าเป็นพันธุ์ไม้น้ำที่มีคุณค่า เป็นตัวแทนและสัญญลักษณ์ของคุณงามความดี มีสายพันธุ์ที่หลากหลายและมีประโยชน์มากมาย ด้วยความงามและคุณค่าที่หลากหลาย บัวจึงเป็นดอกไม้ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญ คุณค่าและประโยชน์ของบัวกับคนไทย

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายความสำคัญและประโยชน์ของบัวกับคนไทยได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4. เนื้อหาสาระ

1. บทอ่านเรื่อง “บัวราชินีแห่งไม้น้ำ”
2. คำศัพท์ใหม่และความหมายจากบทอ่าน
3. บทอ่านเสริมความรู้

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ผู้สอนให้ผู้เรียนดูภาพดอกบัว ในแบบเรียนและอภิปรายเกี่ยวกับดอกบัว และให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วมร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ขั้นสอน

1. ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับดอกบัว โดยย่อ
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “บัวราชินีแห่งไม้น้ำ” โดยผู้สอนอ่านนำและให้ผู้เรียนอ่านตามพร้อมกัน
3. เมื่อจบหนึ่งย่อหน้า ผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียน พร้อมทั้งอธิบายความหมายของ

คำศัพท์ใหม่

4. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้
5. ฝึกอ่านอีกครั้งโดยไม่มีผู้อ่านนำ ให้ผู้เรียนได้อ่านทีละคน ผู้สอนแบ่งความยาวให้ผู้อ่านได้อ่านเท่าๆ กัน
6. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องบัว

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันพูดสรุป ทบทวนศัพท์ ความหมาย และบทอ่าน
2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท ผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันเฉลยแบบทดสอบท้ายบท
3. ผู้เรียนอ่านบทเสริมท้ายบท

6. สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัวราชินีแห่งไม้น้ำ” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ
2. ภาพประกอบในแบบเรียน
3. แบบทดสอบท้ายบท

7. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมชั้นเรียน
3. การทำแบบทดสอบ

แผนการจัดการการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย **จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที**

1. สาระสำคัญ

บัว ไม่เพียงแต่มีความสำคัญในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่บัวยังมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตวัฒนธรรมและความเชื่อของไทยมาตั้งแต่อดีต บทบาทของบัวแสดงออกให้เห็นผ่านพิธีกรรมและงานประเพณีต่างๆ ซึ่งอาจจะมีวิถีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละท้องถิ่น

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงความหมายของบัวที่มีต่อพิธีกรรมและความเชื่อ และมีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าความสำคัญของดอกบัว ซึ่งถูกใช้ในงานประเพณีพิธีกรรมต่างๆ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เรียนบอกถึงพิธีกรรมที่บัวมีส่วนเกี่ยวข้องและบอกถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับบัวได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4. เนื้อหาสาระ

1. บทอ่านเรื่อง “บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ”
2. คำศัพท์ใหม่และความหมายจากบทอ่าน
3. บทอ่านเสริมความรู้

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ผู้สอนให้ผู้เรียนดูภาพดอกบัว ในแบบเรียนและอภิปรายเกี่ยวกับดอกบัว และให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วมร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ขั้นสอน

1. ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับดอกบัว โดยย่อ
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ” โดยผู้สอนอ่านนำและให้ผู้เรียนอ่านตามพร้อมกัน
3. เมื่อจบหนึ่งย่อหน้า ผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียน พร้อมทั้งอธิบายความหมายของ

คำศัพท์ใหม่

4. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้

5. ฝึกอ่านอีกครั้งโดยไม่มีผู้อ่านนำ ให้ผู้เรียนได้อ่านทีละคน ผู้สอนแบ่งความยาวให้ผู้อ่านได้อ่านเท่าๆ กัน

6. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องบัว

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันพูดสรุป ทบทวนศัพท์ ความหมาย และบทอ่าน
2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท ผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันเฉลยแบบทดสอบท้ายบท
3. ผู้เรียนอ่านบทเสริมท้ายบท

6. สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ
2. ภาพประกอบในแบบเรียน
3. แบบทดสอบท้ายบท

7. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมชั้นเรียน
3. การทำแบบทดสอบ

แผนการจัดการการเรียนรู้ที่ 3
เรื่อง บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย **จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที**

1. สาระสำคัญ

สำรับอาหารไทยที่มีบัวเป็นส่วนประกอบนั้น ไม่ว่าจะเป็นอาหารคาว ของหวาน หรือเครื่องดื่ม คนไทยสามารถนำทุกส่วนของบัว ตั้งแต่รากจนถึงดอกของบัวสามารถนำมาใช้ประกอบอาหารได้ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมากด้วยคุณค่าสรรพคุณทางยา

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์คุณค่าทางอาหารที่ได้จากส่วนต่างๆ ของบัว และเห็นถึงคุณค่าความสำคัญของบัวในด้านสรรพคุณทางยา

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายถึงประโยชน์คุณค่าทางอาหารได้จากส่วนต่างๆ ของบัว และคุณค่าความสำคัญของบัวในด้านสรรพคุณทางยาได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4. เนื้อหาสาระ

1. บทอ่านเรื่อง “บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย”
2. คำศัพท์ใหม่และความหมายจากบทอ่าน
3. บทอ่านเสริมความรู้

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ผู้สอนให้ผู้เรียนดูภาพดอกบัว ในแบบเรียนและอภิปรายเกี่ยวกับดอกบัว และให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วมร่ววมในการแสดงความคิดเห็น

ขั้นสอน

1. ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับดอกบัว โดยย่อ
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย” โดยผู้สอนอ่านนำและให้ผู้เรียนอ่านตามพร้อมกัน

3. เมื่อจบหนึ่งย่อหน้า ผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียน พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำศัพท์ใหม่

4. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้

5. ฝึกอ่านอีกครั้งโดยไม่มีผู้อ่านนำ ให้ผู้เรียนได้อ่านทีละคน ผู้สอนแบ่งความยาวให้ผู้อ่านได้อ่านเท่าๆ กัน

6. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องบัว

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันพูดสรุป ทบทวนศัพท์ ความหมาย และบทอ่าน
2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท ผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันเฉลยแบบทดสอบท้ายบท
3. ผู้เรียนอ่านบทเสริมท้ายบท

6. สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ
2. ภาพประกอบในแบบเรียน
3. แบบทดสอบท้ายบท

7. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมชั้นเรียน
3. การทำแบบทดสอบ

แผนการจัดการการเรียนรู้ที่ 4
เรื่อง บัวในศิลปกรรมไทย

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย **จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที**

1. สาระสำคัญ

บัวมีความผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทยมาช้านาน คนไทยรู้จักใช้ประโยชน์จากบัว เนื่องด้วยทุกส่วนของต้นบัวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า รวมไปถึงเกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และยังนำบัวมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะแขนงต่าง ๆ ทั้งงานศิลปกรรม ประติมากรรม และงานสถาปัตยกรรม

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจคุณค่าและความหมายของบัวที่มีต่อสังคมไทย จนเกิดเป็นแม่แบบงานศิลปะแขนงต่าง ๆ ได้

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความหมายของบัวที่มีต่อสังคมไทย จนเกิดเป็นแม่แบบงานศิลปะแขนงต่าง ๆ ได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4. เนื้อหาสาระ

1. บทอ่านเรื่อง “บัวในศิลปกรรมไทย”
2. คำศัพท์ใหม่และความหมายจากบทอ่าน
3. บทอ่านเสริมความรู้

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ผู้สอนให้ผู้เรียนดูภาพดอกบัว ในแบบเรียนและอภิปรายเกี่ยวกับดอกบัว และให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วมร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ขั้นสอน

1. ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับดอกบัว โดยย่อ
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “บัวในศิลปกรรมไทย” โดยผู้สอนอ่านนำและให้ผู้เรียนอ่านตามพร้อมกัน

3. เมื่อจบหนึ่งย่อหน้า ผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียน พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำศัพท์ใหม่

4. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้

5. ฝึกอ่านอีกครั้งโดยไม่มีผู้อ่านนำ ให้ผู้เรียนได้อ่านทีละคน ผู้สอนแบ่งความยาวให้ผู้อ่านได้อ่านเท่าๆ กัน

6. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องบัว

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันพูดสรุป ทบทวนศัพท์ ความหมาย และบทอ่าน
2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท ผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันเฉลยแบบทดสอบท้ายบท
3. ผู้เรียนอ่านบทเสริมท้ายบท

6. สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัวในศิลปกรรมไทย” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ
2. ภาพประกอบในแบบเรียน
3. แบบทดสอบท้ายบท

7. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมชั้นเรียน
3. การทำแบบทดสอบ

แผนการจัดการการเรียนรู้ที่ 5
เรื่อง บัวในภาษิตสำนวนไทย

วิชา ภาษาและวัฒนธรรมไทย **จำนวน 1 ชั่วโมง 30 นาที**

1. สาระสำคัญ

ภาษิตสำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติสอนใจ และยังสื่อนัยถึงวิถีชีวิตความเป็นไทย ผ่านการใช้ ถ้อยคำ สำนวน ภาษิต บัวเป็นพรรณไม้น้ำที่มีความสัมพันธ์กับสังคมไทยในหลายแง่มุม ภาษิตสำนวนที่เกี่ยวกับบัวจึงสะท้อนถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนไทยที่มีความผูกพันกับธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิด และนิสัยใจคอของคนไทยได้เป็นอย่างดีอีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงความช่างเปรียบเปรย ความเจ้าบทเจ้ากลอน และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจความหมายของภาษิตสำนวนที่เกี่ยวกับบัว ได้แก่ เห็นกงจักรเป็นดอกบัว, เด็ดบัวไม่ไว้ใย, บัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น, ช้างตายทั้งตัวเอาใบบัวปิดไม่มิด, บัวสี่เหล่า

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายความหมายของภาษิตสำนวนไทยที่เกี่ยวกับบัวได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

4. เนื้อหาสาระ

1. บทอ่านเรื่อง “บัวในภาษิตสำนวนไทย”
2. ความหมายและคำศัพท์ใหม่จากบทอ่าน
3. บทอ่านเสริมความรู้

5. กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

ผู้สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์สำนวนไทย เห็นกงจักรเป็นดอกบัว, เด็ดบัวไม่ไว้ใย, บัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น, ช้างตายทั้งตัวเอาใบบัวปิดไม่มิด, บัวสี่เหล่า โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของสำนวน

ขั้นสอน

1. ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับดอกบัว โดยย่อ
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกอ่านบทอ่านเรื่อง “บัวในภาษิตสำนวนไทย” โดยผู้สอนอ่านนำและให้ผู้เรียน

อ่านตามพร้อมกัน

3. เมื่อจบหนึ่งย่อหน้า ผู้สอนสอบถามความเข้าใจของผู้เรียน พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำศัพท์ใหม่
4. เมื่ออ่านจบบทอ่าน ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้
5. ฝึกอ่านอีกครั้งโดยไม่มีผู้อ่านนำ ให้ผู้เรียนได้อ่านทีละคน ผู้สอนแบ่งความยาวให้ผู้อ่านได้อ่านเท่าๆ กัน
6. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องบัว

ขั้นสรุป

1. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันพูดสรุป ทบทวนศัพท์ ความหมาย และบทอ่าน
2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบท ผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันเฉลยแบบทดสอบท้ายบท
3. ผู้เรียนอ่านบทเสริมท้ายบท

6. สื่อการเรียนการสอน

1. แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม เรื่อง “บัวในภาษิตสำนวนไทย” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ
2. ภาพประกอบในแบบเรียน
3. แบบทดสอบท้ายบท

7. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมชั้นเรียน
3. การทำแบบทดสอบ

แบบทดสอบท้ายบทเรียน
เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ชื่อไทย ..... นามสกุล .....

ชื่อจีน .....

รหัสนักศึกษา .....

แบบทดสอบ 1

<u>คำสั่ง</u> จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ทำไม “บัว” จึงได้รับสมญาว่า “ราชินีแห่งไม้น้ำ”
   - ก) เป็นดอกไม้ที่มีขนาดใหญ่ และอายุยืนยาว
   - ข) เป็นไม้น้ำมีดอก ที่มีราคาแพง สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง
   - ค) เป็นไม้น้ำรูปทรงสวยงาม สีสันหลากหมาย มีคุณประโยชน์มหาศาล
   - ง) เป็นดอกไม้ที่สวยงาม มีรากพิเศษทำให้อยู่ได้ ทั้งในน้ำ ในอากาศ

2. บัวที่นิยมปลูกในประเทศไทยคือบัวสายพันธุ์ใด
   - ก) บัวหลวง บัวสาย
   - ข) บัวตอง บัวตองตึง
   - ค) บัวกระด้ง บัวหลวง
   - ง) บัววิคตอเรีย บัวกระด้ง

3. “เหง้าบัว” หมายถึงส่วนใด
   - ก) ใบบัว
   - ข) รากบัว
   - ค) ดอกบัว
   - ง) เมล็ดบัว

4. ข้อใดอธิบายถึงลักษณะการบานของบัวได้ถูกต้อง
   - ก) บานในช่วงเที่ยง เมื่ออุณหภูมิสูง
   - ข) บานได้เพียงครั้งเดียว แล้วก็ร่วงโรยไป
   - ค) บานในตอนกลางคืน หุบในตอนกลางวัน
   - ง) บานในตอนกลางวัน หุบในตอนกลางคืน บางพันธุ์บานได้ตลอดทั้งวัน

5. ข้อใดอธิบายลักษณะทั่วไปของ “บัว” ถูกต้องที่สุด
    ก) ดอกมีสีขาวเพียงสีเดียว ไม่มีกลิ่น ก้านสั้น
    ข) มีก้านแข็งสีดำ ใบบัวเป็นแฉกยาว เรียว ปลายแหลม
    ค) เป็นไม้น้ำมีดอก รูปทรงสวยงามจับตา เป็นเอกลักษณ์
    ง) ดอกมีขนาดเล็กเป็นช่อคล้ายดอกเข็ม ก้านใบมีตุ่มหนาม

6. บัวในข้อใดแตกต่างจากข้ออื่นๆ
    ก) บัวสาย
    ข) บัวหลวง
    ค) บัวอุบลชาติ
    ง) บัวผัน บัวเผื่อน

7. ในวัฒนธรรมไทย ดอกบัวถูกใช้เปรียบเปรยกับสิ่งใดได้บ้าง
    ก) ความมั่งคั่ง
    ข) ความร่ำรวย
    ค) ความแข็งแรง
    ง) ความบริสุทธิ์ ความดี

8. คนไทยนิยมใช้ดอกบัวทำสิ่งใด
    ก) เป็นอาหารพิเศษในงานประเพณี
    ข) ใช้เพื่อน้อมบูชาครู อาจารย์ในวันครู
    ค) บูชาพระและใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา
    ง) ใช้จัดช่อดอกไม้สำหรับเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน

9. ถิ่นกำเนิดของบัวอยู่ในแถบภูมิภาคใด
    ก) ยุโรป
    ข) อเมริกา
    ค) แอฟริกาใต้
    ง) เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

10. ข้อใดหมายถึงบัว
    ก) อุบล
    ข) มาลี
    ค) บุษบา
    ง) พฤกษา

แบบทดสอบท้ายบทเรียน
เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ชื่อไทย ..... นามสกุล .....

ชื่อจีน .....

รหัสนักศึกษา .....

แบบทดสอบ 2

<u>คำสั่ง</u> จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดกล่าวถึง "บัว" ตามความเชื่อทางพุทธศาสนาถูกต้อง
   ก) เป็นดอกไม้ที่เกี่ยวข้องกับกำเนิดของเทพเจ้าทั้งหลาย
   ข) มีชาติกำเนิดเป็นทิพย์ และเป็นเครื่องอุปโภคของเทพเจ้า
   ค) เป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ พลังอำนาจ ความบริสุทธิ์
   ง) เป็นดอกไม้ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า ตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน

2. คนไทยโบราณเชื่อว่า "ใยของบัว" หมายถึงสิ่งใด
   ก) ความฉลาด รอบรู้
   ข) ความบริสุทธิ์ สะอาด
   ค) สายสัมพันธ์ของครอบครัวที่เหนียวแน่น
   ง) ความเจริญรุ่งเรือง ความร่ำรวยอุดมไปด้วยทรัพย์

3. คนไทยนิยมใช้ดอกบัวทำสิ่งใด
   ก) ใช้ทำเป็นอาหาร
   ข) ใช้บูชาพระพุทธรูป
   ค) ใช้ทำขวัญเด็กแรกเกิด
   ง) ใช้ร้อยมาลัยถวายเทพเจ้า

4. ข้อใดอธิบายถึง “บัว” ตามคติความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ฮินดูถูกต้อง
   ก) เป็นสัญลักษณ์ของกำเนิดอันเป็นทิพย์
   ข) เป็นสัญลักษณ์ความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลส
   ค) เป็นสัญลักษณ์ของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม
   ง) เป็นสัญลักษณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

5. "ประเพณีรับบัวหรือโยนบัว" มีขึ้นที่จังหวัดใด
    ก) นนทบุรี
    ข) นครปฐม
    ค) ปทุมธานี
    ง) สมุทรปราการ

6. “บัว” ในพุทธศาสนาคือสัญลักษณ์ของสิ่งใด
    ก) การต่อสู้ ความอดทน
    ข) ความบริสุทธิ์ คุณงามความดี
    ค) ความร่ำรวย ความกระตือรือร้น
    ง) ความกตัญญู ความปรารถนาดี

7. ข้อใดกล่าวถึงการใช้บัวในสังคมไทยได้ถูกต้อง
    ก) นิยมนำเมล็ดบัวไปใช้เลี้ยงหมู
    ข) คนไทยใช้ประโยชน์จากดอกบัวเท่านั้น
    ค) รากบัวเป็นสิ่งที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้
    ง) นิยมใช้ใบบัวเป็นภาชนะรองรับผมที่โกนในพิธีอุปสมบท

8. ข้อใดอธิบายลักษณะของ “ประเพณีบังกุลบัว” ได้ถูกต้องตามจริง
    ก) นิยมจัดขึ้นในฤดูร้อน ก่อนวันสงกรานต์ 7 วัน
    ข) เป็นประเพณีสำคัญประจำท้องถิ่นของชาวเชียงใหม่
    ค) เป็นประเพณีทำบุญเพื่อระลึกถึงญาติที่ล่วงลับไปแล้ว
    ง) เป็นประเพณีการบูชาพระจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

9. ประเพณีใดที่เกี่ยวข้องกับ "บัว" มากที่สุด
    ก) ประเพณีผีตาโขน
    ข) ประเพณีสงกรานต์
    ค) ประเพณีไหลเรือไฟ
    ง) ประเพณีลอยกระทง

10. ข้อใดอธิบายลักษณะของ “ประเพณีลอยกระทง” ได้ถูกต้อง
    ก) นิยมจัดในช่วงฤดูฝน เทศกาลออกพรรษา
    ข) เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อน้อมสักการะพระแม่คงคา
    ค) เป็นงานเทศกาลประเพณีที่นิยมจัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายน
    ง) กิจกรรมในวันลอยกระทง ได้แก่ ขนทรายเข้าวัด รดน้ำดำหัวฯ

แบบทดสอบท้ายบทเรียน
เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ชื่อไทย ..... นามสกุล .....

ชื่อจีน .....

รหัสนักศึกษา .....

แบบทดสอบ 3

<u>คำสั่ง</u> จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดอธิบายวิธีชีวิตของคนไทยได้ถูกต้องที่สุด
   ก) นิยมอยู่ใกล้แหล่งน้ำ
   ข) ทำมาหากินบนเทือกเขาสูง
   ค) มีอาชีพทำประมงน้ำเค็มเป็นหลัก
   ง) ตั้งรกรากอยู่ในทะเลทราย ชอบอากาศร้อน

2. ข้อใดกล่าวถึง “บัว” ได้ถูกต้อง
   ก) บัวเป็นพืชพันธุ์ที่หาได้ยากในท้องถิ่นไทย
   ข) บัวเป็นพืชน้ำที่มีอายุยืนนาน พบในป่าดิบชื้น
   ค) บัวมีสรรพคุณเป็นยารักษาโรคและมีสารอาหารมากมาย
   ง) ส่วนของบัวที่ใช้ประโยชน์ได้ คือ เมล็ดบัวเพียงส่วนเดียว

3. ส่วนใดของบัวของบัวมีสรรพคุณในการขยายหลอดเลือด
   ก) ดีบัว
   ข) ใยบัว
   ค) รากบัว
   ง) เม็ดบัว

4. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
   ก) เมล็ดบัวนิยมใช้ทำส้มตำ
   ข) ดีบัวนิยมนำมาใช้ผัดกับกุ้ง
   ค) ใบบัวหั่นซอยเป็นส่วนผสมของข้าวห่อใบบัว
   ง) สายบัวและไหลบัว นำมาลวกจิ้มทานเคียงกับน้ำพริกได้

5. ดีบัวคือส่วนใด
    ก) เหง้าบัว
    ข) เกสรเล็กๆ ในเมล็ดบัว
    ค) ตุ่มหนามบริเวณก้านบัว
    ง) รากบัวในส่วนที่อยู่ใต้โคลน

6. รากบัวสามารถนำมาใช้ทำอาหารเมนูใดได้บ้าง
    ก) ลาบรากบัว
    ข) แกงจืดรากบัว
    ค) ข้าวผัดรากบัว
    ง) ขนมหม้อแกงรากบัว

7. ส่วนใดของบัวนิยมนำมาใช้ทำเป็นอาหาร
    ก) ดีบัว
    ข) ใยบัว
    ค) สายบัว
    ง) เกสรบัว

8. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของเมล็ดบัวได้ถูกต้อง
    ก) นำเมล็ดมาต้มดื่มแทนน้ำชา
    ข) เมล็ดบัวสดใช้เป็นส่วนผสมของยาลูกกลอนไทย
    ค) ใช้เป็นส่วนประกอบของผสมทำเครื่องสำอางค์ได้
    ง) นำมาประกอบอาหารแทนลูกเดือย หรือบดใช้ทำไส้ขนมเปี๊ยะได้

9. ข้อใดเป็นประโยชน์ของกลีบบัว
    ก) นิยมนำมาใช้ทำห่อหมก
    ข) ใช้ห่อเมี่ยงทำเป็นเมี่ยงกลีบบัว
    ค) นำมาห่อข้าว ทำเป็นข้าวห่อกลีบบัว
    ง) ใช้ร้อยเป็นพวงมาลัยสำหรับงานแต่งงาน

10. ข้อใดคือสรรพคุณของเกสรบัว
    ก) รสชาติขม ให้พลังงานต่ำ
    ข) ช่วยขับปัสสาวะ ทำให้ถ่ายท้อง
    ค) นำมาต้ม ชงดื่มแก้ไข้หวัด ปวดศีรษะ
    ง) ต้มดื่มรสฝาด หอมเย็น แก้อ่อนเพลีย บำรุงหัวใจ

แบบทดสอบท้ายบทเรียน
เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ชื่อไทย ..... นามสกุล .....

ชื่อจีน .....

รหัสนักศึกษา .....

แบบทดสอบ 4

<u>คำสั่ง</u> จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ศาสนาใดมีอิทธิพลต่อสังคมและศิลปะไทย
    ก) ศาสนาพุทธ
    ข) ศาสนาซิกข์
    ค) ศาสนาคริสต์
    ง) ศาสนาอิสลาม

2. “ลวดบัว” หมายถึงข้อใด
    ก) ลวดที่ใช้ดัดก้านบัว
    ข) แกนกลางของดอกบัว
    ค) เหล็กเส้นที่ใช้ดัดใบบัว
    ง) ลายเส้นที่แสดงส่วนเว้าส่วนโค้งของดอกบัว

3. ศิลปินไทยนิยมใช้สิ่งใดเป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ลวดลายไทย
    ก) ตำราเรียนและตำราพิชัยสงคราม
    ข) วิถีชีวิตไทยและธรรมชาติรอบตัว เช่น ดอกบัว
    ค) เรื่องราวเกี่ยวกับเทพปกรณัมของชาวกรีกโบราณ
    ง) สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชนเผ่าต่างๆ

4. ดอกบัวเกี่ยวข้องกับศิลปกรรมไทยด้านใดน้อยที่สุด
    ก) นาฏศิลป์ไทย
    ข) จิตรกรรมไทย
    ค) ประติมากรรมไทย
    ง) สถาปัตยกรรมไทย

5. ลายไทยข้อใดได้รับแรงบันดาลใจจาก "ดอกบัว"
    ก) ลายกนก
    ข) ลายเปลวไฟ
    ค) ลายเถาวัลย์
    ง) ลายพุดตาน

6. ข้อใดกล่าวถึงบัวในสถาปัตยกรรมไทยถูกต้อง
    ก) นิยมสร้างเป็นปูนปั้นในรูปแบบทันสมัย สีสันฉูดฉาด
    ข) นิยมใช้ศิลาแลงและหินทรายรูปบัว สร้างเป็นเทวสถานเพื่อบูชาเทพเจ้า
    ค) นิยมใช้กระเบื้องเคลือบรูปดอกบัวสีชมพู ตกแต่งตามกำแพง หน้าบัน และหลังคา
    ง) นิยมใช้ฐานบัวตกแต่งบริเวณฐานอาคาร และใช้บัวกลุ่มหรือบัวเถาประดับเครื่องบนยอดเจดีย์

7. ข้อใดเป็นตัวอย่างของ “บัว” ในสถาปัตยกรรมไทย
    ก) บัวหัวเสาของอุโบสถ
    ข) ลายเส้นบัวในหนังสือสมุดไทย
    ค) ตุ๊กตากระเบื้องเคลือบรูปดอกบัว
    ง) กำแพงวัดที่วาดจิตรกรรมเรื่องพุทธประวัติ

8. บัวมีในสถาปัตยกรรมไทย ประเภทใดมากที่สุด
    ก) พระราชวัง
    ข) อาคารห้างร้านสถานที่ของเอกชน
    ค) นิยมสร้างขึ้นเพื่ออุทิศแก่พุทธศาสนา
    ง) นิยมสร้างเป็นปูนปั้นในรูปแบบทันสมัย สีสันฉูดฉาด

9. ข้อใดคือตัวอย่างของบัวในงานประติมากรรมไทย
    ก) ลายปูนปั้นบนฐานบัว
    ข) บัวหัวเสาของพระอุโบสถ
    ค) ลายเส้นบัวแหลมและบัวฉัตร
    ง) ลายเส้นดอกบัวบนภาพพระบฏ

10. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของปูนปั้นฐานรองพระพุทธรูป ถูกต้อง
    ก) นิยมปั้นลักษณะเดียวกับบัวเถา 7 ชั้น
    ข) มักปรากฏในลักษณะของฐานบัวคว่ำและบัวหงาย
    ค) นิยมปั้นไว้บนฝาผนังโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ
    ง) ใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญของอาคารสำหรับเจ้านายระดับสูง

แบบทดสอบท้ายบทเรียน
เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ชื่อไทย ..... นามสกุล .....

ชื่อจีน .....

รหัสนักศึกษา .....

แบบทดสอบ 5

<u>คำสั่ง</u> จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดไม่ใช่ที่มาของสำนวนไทย
   ก) มาจากธรรมชาติ
   ข) มาจากศาสนาความเชื่อ
   ค) มาจากภาษาต่างประเทศ
   ง) มาจากวัฒนธรรมการดำรงชีวิต

2. สำนวนไทยมักเปรียบเปรยเรื่องราวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว เพราะเหตุใด
   ก) เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย จดจำง่าย
   ข) เพื่อให้เรื่องราวดูสนุก น่าตื่นเต้น เร้าใจ
   ค) เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจมากกว่าการอ่านหนังสือ
   ง) เพื่อให้เรื่องราวมีองค์ประกอบของพืชและสัตว์

3. ข้อใดอธิบายความหมายของ “สำนวน” ได้ถูกต้อง
   ก) เป็นถ้อยคำโฆษณาที่สั้น กระชับ ได้ใจความ
   ข) เป็นประโยคหรือวลีที่เป็นข้อเท็จจริง ใช้ภาษาเป็นทางการ
   ค) ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิง มีความหมายเป็นนัยซ่อนอยู่
   ง) เป็นบทความลักษณะพรรณนาโวหารเพื่ออธิบาย พร้อมยกตัวอย่าง

4. ประโยคดังต่อไปนี้ เหมาะสมกับสำนวนใด
   “สาโรชโกรธมากที่ถูกญาติโกงเงิน ท่าทางว่าคราวนี้เขาคงเลิกติดต่อกันเด็ดขาด”
   ก) ตัดบัวไม่เหลือใย
   ข) น้ำกลิ้งบนใบบัว
   ค) เห็นกงจักรเป็นดอกบัวช้างตายทั้งตัว
   ง) เอาใบบัวมาปิด

5. ข้อใดตรงกับสำนวน "เห็นกงจักรเป็นดอกบัว" ถูกต้อง
   ก) กมลชอบดื่มสุราเมามายและทุบตีลูกชายอยู่เป็นประจำ
   ข) บุษกรเชื่อเสมอว่าคนไม่ดี จะสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้
   ค) โกเมศคิดจะรวยทางลัด จึงเลือกค้ายาเสพติด สุดท้ายโดนตำรวจจับ
   ง) สโรชาสายตาสั้นแต่ไม่ยอมใส่แว่น เลยมักจะเห็นกงจักรเป็นดอกบัวเสมอ

6. "บัวสี่เหล่า" หมายถึงข้อใด
   ก) พันธุ์บัว
   ข) ยาสมุนไพร
   ค) ลวดลายศิลปกรรมไทย
   ง) บัว 4 ประเภทที่ใช้เปรียบเปรยกับคน 4 ลักษณะ

7. “เด็ดบัวไม่ไว้ใย” มีที่มาจากสำนวนใด
   ก) เด็ดบัวไม่ไว้ใย บั่นใจไม่ไว้เธอ
   ข) เด็ดดอกไม่ไว้ขั้ว เด็ดบัวไม่ไว้ใย
   ค) เด็ดบัวไม่ไว้ใย เด็ดใบไม่ไว้ก้าน
   ง) เด็ดตำลึงที่ริมรั้ว เด็ดบัวไม่ไว้ใย

8. ข้อใดคือความหมายของสำนวน "บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น"
   ก) บงกชทำความสะอาดอ่างบัวของเธอเพื่อให้น้ำใส
   ข) กชกร พยายามจัดดอกบัวใส่แจกันด้วยความปราณีต
   ค) สาโรชพยายามพูดดีกับเพื่อนด้วยวาจาสุภาพเพื่อไม่ให้ผิดใจกัน
   ง) อรพินท์พับดอกบัวและจัดลงแจกันอย่างงดงามก่อนนำไปบูชาพระ

9. ข้อใดมีความหมายตรงกับ บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น
   ก) เห็นผิดเป็นชอบ
   ข) กลับกลอกพูดไม่จริง
   ค) ทำอย่างรักษามิตรภาพ
   ง) ตัดขาดไม่เหลือความสัมพันธ์

10. ข้อใดตรงกับสำนวน "ช้างตายทั้งตัวเอาใบบัวมาปิด"
   ก) ปัทมาเป็นคนคนที่ไม่น้ำใจ ไร้ซึ่งความเมตตากรุณา
   ข) โกมลชอบพูดจาไม่อยู่กับร่องกับรอยเปลี่ยนใจโลเลไปมา
   ค) ปทุมทิพย์รอให้เพื่อนมารับออกไปซื้อของ จนเย็นแล้วเพื่อนก็ไม่มา
   ง) บัวขาวฉ้อโกงเงินบริษัทและพยายามทำลายหลักฐานแต่สุดท้ายก็โดนตำรวจจับได้

เฉลยแบบทดสอบท้ายบทเรียน

บทที่ 1	บทที่ 2	บทที่ 3	บทที่ 4	บทที่ 5
1. ค	1. ง	1. ก	1. ก	1. ค
2. ก	2. ค	2. ค	2. ง	2. ก
3. ข	3. ข	3. ก	3. ข	3. ค
4. ง	4. ก	4. ง	4. ก	4. ก
5. ค	5. ง	5. ข	5. ก	5. ค
6. ข	6. ข	6. ข	6. ง	6. ง
7. ง	7. ง	7. ค	7. ก	7. ข
8. ค	8. ค	8. ง	8. ค	8. ค
9. ง	9. ง	9. ข	9. ก	9. ค
10. ก	10. ข	10. ง	10. ข	10. ง

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

ชื่อไทย ..... นามสกุล .....

ชื่อจีน .....

รหัสนักศึกษา .....

<u>คำสั่ง</u> จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดคือสมญานามของบัว
    ก) ราชินีแห่งไม้น้ำ
    ข) ราชินีแห่งดอกไม้
    ค) ราชินีแห่งไม้พืชสมุนไพร
    ง) ราชินีแห่งไม้ดอกเมืองร้อน

2. ข้อใดเป็นประเภทของบัว
    ก) บัวเถา
    ข) บัวสาย
    ค) บัวบาท
    ง) บัวปลายเสา

3. ดอกไม้ประจำพระพุทธศาสนาคือดอกไม้ชนิดใด
    ก) ดอกมะลิ
    ข) ดอกบัวหลวง
    ค) ดอกพุทธรักษา
    ง) ดอกราชพฤกษ์

4. ข้อใดเป็นเรื่องราวของ "บัว" ตามความเชื่อทางพุทธศาสนา
    ก) ใยของบัวที่ยืดยาวนั้น คือ สายสัมพันธ์ของครอบครัว
    ข) ดอกบัวที่ชูดอกพ้นผิวน้ำเปรียบเสมือนผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม
    ค) ดอกบัวที่ใช้ในงานบวชนำมาต้มน้ำดื่มจะทำให้คลอดบุตรได้ง่ายและปลอดภัย
    ง) การปลูกบัวช่วยในคนในครอบครัวมีความห่วงใยรักใคร่และผูกพันต่อกันอย่างแนบแน่น

5. ดอกไม้ชนิดใดสื่อความหมายถึงความบริสุทธิ์และความดี
    ก) ดอกบัว
    ข) ดอกเข็ม
    ค) ดอกมะลิ
    ง) ดอกพุทธรักษา

6. ข้อใดไม่ใช่ความเชื่อเรื่องบัว ในศาสนาพราหมณ์ฮินดู
    ก) มีชาติกำเนิดอันเป็นทิพย์
    ข) เชื่อว่าบัวเกี่ยวข้องกับกำเนิดของเทพเจ้า
    ค) เป็นภาชนะรองรับขนาดใหญ่ของเทพเจ้า
    ง) เชื่อว่าบัวเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และพลังอำนาจ

7. ประเพณีใดเกี่ยวข้องกับบัวน้อยที่สุด
    ก) ประเพณีบังกุลบัว
    ข) ประเพณีสงกรานต์
    ค) ประเพณีลอยกระทง
    ง) ประเพณีรับบัวหรือโยนบัว

8. "ประเพณีรับบัวหรือโยนบัว" จัดขึ้นในช่วงใด
    ก) ช่วงเทศกาลสงกรานต์
    ข) ช่วงเทศกาลเข้าพรรษา
    ค) ช่วงเทศกาลออกพรรษา
    ง) ช่วงเทศกาลลอยกระทง

9. ข้อใดอธิบายถึง “บัว” ตามคติความเชื่อในศาสนาพุทธได้ถูกต้อง
    ก) เป็นสัญลักษณ์ของพลังอำนาจ
    ข) เป็นสัญลักษณ์ของโลกและจักรวาล
    ค) เป็นดอกไม้ที่เกี่ยวข้องกับกำเนิดของเทพเจ้า
    ง) เป็นสัญลักษณ์แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

10. เห็นกงจักรเป็นดอกบัวเปรียบเทียบได้กับอะไร
    ก) ความชั่ว - ความดี
    ข) ความชั่ว - ความรัก
    ค) ความชั่ว - ความงาม
    ง) ความชั่ว - ความมีปัญญา

11. ดอกบัวเกี่ยวข้องกับศิลปกรรมไทยด้านใดน้อยที่สุด

ก) นาฏศิลป์ไทย

ข) จิตรกรรมไทย

ค) ประติมากรรมไทย

ง) สถาปัตยกรรมไทย

12. ข้อใดจัดเป็นงานศิลปกรรมไทย

ก) อาหารไทย

ข) การทอผ้าไหม

ค) การทำขนมไทย

ง) ภาพวาดจิตรกรรมไทย

13. ข้อใดที่บัวไม่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมไทย

ก) บัวหัวเสา

ข) ฐานปัทม์หรือฐานบัว

ค) บัวเดี่ยว บัวกลุ่ม บัวเถา

ง) ลายบัวในหนังสือสมุดไทย

14. ข้อใดอธิบายวิถีชีวิตของคนไทยได้ถูกต้องที่สุด

จ) นิยมอยู่ใกล้แหล่งน้ำ

ฉ) ทำมาหากินบนเทือกเขาสูง

ช) มีอาชีพทำประมงน้ำเค็มเป็นหลัก

ซ) ตั้งรกรากอยู่ในทะเลทราย ชอบอากาศร้อน

15. กิจกรรมในข้อใดไม่มีในวันลอยกระทง

ก) ทำบุญ ตักบาตร

ข) การประกวดนางนพมาศ

ค) ก่อเจดีย์ทราย ขนทรายเข้าวัด

ง) ประดิษฐ์กระทง นำไปลอยในแม่น้ำ

16. ข้อใดตรงกับเดือนสิบสองของไทย

ก) มกราคม

ข) ธันวาคม

ค) เมษายน

ง) พฤศจิกายน

17. ข้อใดกล่าวถึงการพับดอกบัวได้ถูกต้อง

ก) เพื่อแสดงถึงศิลปะ

ข) เพื่อให้ดอกบัวส่งกลิ่นหอม

ค) เพื่อให้เห็นความสวยงามของเกสร

ง) เพื่อแสดงความเคารพความศรัทธาอย่างสูงสุดต่อพระศาสนา

18. ข้อใดกล่าวถึง สำนวน ไม่ถูกต้อง

ก) ให้ความหมายลึกซึ้งกินใจ

ข) สื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา

ค) เป็นถ้อยคำโบราณที่สืบกันมาช้านาน

ง) ส่วนใหญ่เกิดจากการนำสิ่งใกล้ตัวมากล่าวเปรียบเปรยให้เห็นความจริง

19. ข้อใดเหมาะสมที่จะเติมในช่องว่างของประโยคนี้

“ฉันไม่รู้จะบอกกล่าวตักเตือนสอนเขาอย่างไรดี บอกไปก็เท่านั้น พวก.....”

ก) บัวแล้งน้ำ

ข) บัวไม่พันน้ำ

ค) น้ำกลิ้งบนใบบัว

ง) แม่สายบัวแต่งตัวเก้อ

20. ข้อใดหมายถึง “บัว” ที่เป็นดอกไม้

ก) บัวฉัตร

ข) บัวบาท

ค) บัวลอย

ง) บัวคอเสื้อ

21. ข้อใดคือความพิเศษของบัว ที่ดอกไม้ชนิดอื่นไม่มี

ก) บานเมื่อมีอากาศหนาวเย็น

ข) บานในช่วงเที่ยง เมื่ออุณหภูมิสูง

ค) บานได้เพียงครั้งเดียว แล้วก็ร่วงโรยไป

ง) บานในตอนกลางวัน หุบในตอนกลางคืน บางพันธุ์บานได้ตลอดทั้งวัน

22. แหล่งปลูกบัวที่มากที่สุดพบได้ที่ภาคใด

ก) ภาคเหนือ

ข) ภาคกลาง

ค) ภาคอิสาน

ง) ทั่วทุกภูมิภาค

23. ข้อใดกล่าวผิดไปจากความจริง

ก) บัวมีประโยชน์ทุกส่วน

ข) คนไทยนิยมใช้บัวกันน้อยมาก

ค) บัวสาย คือ บัวที่เรานำก้านมาประกอบอาหาร

ง) มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับบัวอยู่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย

24. สำนวน “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” สะท้อนลักษณะนิสัยของคนไทยในข้อใด

ก) ความเชื่อมั่น

ข) ความสามัคคี

ค) ความหนักแน่น

ง) ความโอนอ่อนผ่อนปรน

25. “บัว” เกี่ยวข้องกับข้อใดน้อยที่สุด

ก) อาหาร

ข) ศาสนา

ค) ลายไทย

ง) การแต่งกาย

26. พระแม่คงคาคือใคร

ก) เทวดาบนสวรรค์

ข) เทพธิดาประจำต้นข้าว

ค) เทพธิดาที่คุ้มครองแม่น้ำ

ง) เทพธิดาผู้ดูแลคุ้มครองแผ่นดิน

27. ข้อใดเป็นที่มาของสำนวน “บัวสี่เหล่า”

ก) ศาสนา

ข) ค่านิยม

ค) ประเพณี

ง) สิ่งแวดล้อม

28. ข้อใดกล่าวถึงดอกบัวกับคนไทยได้ถูกต้อง

ก) คนไทยนิยมใช้ดอกบัวบูชาพระ

ข) ดอกบัวเป็นดอกไม้ประจำวันแม่

ค) ดอกบัวเป็นดอกไม้ประจำชาติไทย

ง) คนไทยนิยมใช้ดอกบัวในพิธีไหว้ครู

29. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

ก) “เห็นกงจักรเป็นดอกบัว” มีที่มาจากสิ่งแวดล้อม

ข) “บัวสี่เหล่า” คือ บัวสี่กอที่เจริญเติบโตแตกแขนงกันออกไป

ค) “ช้างตายทั้งตัว เอาใบบัวมาปิด” คือ ปิดอย่างไรก็ไม่มิดเพราะช้างตัวใหญ่

ง) “ตัดบัวไม่เหลือใย” คือ การตัดขาด ไม่มีเยื่อใยต่อกัน ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอีก

30. ข้อใดอธิบายลักษณะของ “ประเพณีลอยกระทง” ได้ถูกต้อง

ก) นิยมจัดคู่กับประเพณีสงกรานต์ไทย

ข) เป็นงานบุญที่นิยมจัดขึ้นตามวัดต่างๆ

ค) เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อน้อมสักการะพระแม่คงคา

ง) กิจกรรมในวันลอยกระทง ได้แก่ ขนทรายเข้าวัด รดน้ำดำหัวฯ

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1.	ก	11.	ก	21.	ง
2.	ข	12.	ง	22.	ข
3.	ข	13.	ง	23.	ข
4.	ข	14.	ก	24.	ง
5.	ก	15.	ค	25.	ง
6.	ค	16.	ง	26.	ค
7.	ข	17.	ง	27.	ก
8.	ค	18.	ข	28.	ก
9.	ง	19.	ข	29.	ง
10.	ก	20.	ก	30.	ค

ภาคผนวก ง

แบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรม

เรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

แบบเรียนภาษาไทย
เชิงวัฒนธรรม
เรื่อง “บัว”
สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ

คำนำ

บัวเป็นดอกไม้และพรรณไม้น้ำชนิดหนึ่งที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมาอย่างแนบแน่นยาวนานทั้งในแบบนามธรรมและรูปธรรม มีความผูกพันกับสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยในอดีตมีบทบาทต่อคติความคิดความเชื่อและมีบทบาทสำคัญต่อการกำเนิดวัฒนธรรมวัฒนธรรมประเพณีอัน ดีงามที่ปฏิบัติสืบเนื่องกันมา เช่น ประเพณีโยนบัวรับบัว อีกทั้งยังเป็นทั้งอาหารคาวหวาน ยารักษาโรค ตลอดจนมีบทบาทในด้านของงานศิลปะวัฒนธรรมต่างๆ เป็นต้นแบบแรงบันดาลให้เกิดงานศิลปะแขนงต่างๆ ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม และงานภาษาวรรณคดี วรรณกรรม ตลอดจนเกิดเป็นภาษิตสำนวนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบัว จากบทบาทและความสำคัญของบัวที่มีผลต่อวิถีชีวิตของคนไทย ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว”สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติขึ้น

วัตถุประสงค์ของแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว”สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ได้จัดสร้างขึ้นเพื่อสอนชาวต่างชาติในระดับกลาง โดยมีเนื้อหาการเรียนรู้จำนวน 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บัวราชินีแห่งไม้น้ำ

บทที่ 2 บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ

บทที่ 3 บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย

บทที่ 4 บัวในศิลปกรรมไทย

บทที่ 5 บัวในภาษิตสำนวนไทย

แบบเรียนแต่ละบทจะมีแผนการจัดการเรียนรู้ประจำบทเพื่ออธิบาย กำหนดแนวทางการสอน วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลผู้เรียน ใน 1 บท จะประกอบไปด้วย 1)เนื้อเรื่อง 2)คำศัพท์น่ารู้ 3)รูปภาพประกอบ 4)แบบทดสอบ 5)เกร็ดความรู้ ส่วนประกอบต่างๆจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้ดีขึ้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบเรียนภาษาไทยเชิงวัฒนธรรมเรื่อง “บัว” สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ จะเป็นประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยควบคู่ไปกับการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยมากขึ้น รวมถึงเป็นแนวทางในการจัดทำแบบเรียนเชิงวัฒนธรรมในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

นิติรัตน์ บุญเรือง

สารบัญ

.....เรื่อง.....	หน้า
บทที่ 1 บัวราชินีแห่งไม้น้ำ	4
บทที่ 2 บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ	13
บทที่ 3 บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย	22
บทที่ 4 บัวในศิลปกรรมไทย	34
บทที่ 5 บัวในภาษิตสำนวนไทย	43
เฉลยแบบทดสอบ	54
บรรณานุกรม	56
บรรณานุกรมภาพ	57

บทที่ 1

บัวราชินีแห่งไม้น้ำ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายความสำคัญและประโยชน์ของบัวกับคนไทยได้

2.เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย

3.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

“บัว” เป็นชื่อเรียกไม้น้ำที่มีดอก รูปทรงเป็นเอกลักษณ์สวยงามจับตา ปรากฏหลักฐานและภาพเกี่ยวกับบัวในแหล่งวัฒนธรรมสำคัญต่างๆของโลกมากมาย ทั้งอียิปต์ เมโสโปเตเมีย จีน อินเดียฯ ในวัฒนธรรมและสังคมไทยก็เช่นกัน คนไทยคุ้นเคยกับ “บัว” เป็นอย่างดีมาช้านาน เพราะเป็นไม้ดอกที่มีรูปทรงสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ มีความหมายเป็นมงคล เป็นสัญลักษณ์ของความดี ความงาม ความบริสุทธิ์ ทั้งยังมีคุณประโยชน์นานัปการและสามารถนำทุกส่วนตั้งแต่ราก ลำต้น ก้าน ใบ ดอก เมล็ด ดีฯ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

บัวได้รับสมญาว่าเป็น **“ราชินีแห่งไม้น้ำ”** เพราะความ โดดเด่นของรูปทรงและสีสัน กล่าวคือ รูปทรงและก้านดอกที่ชูสูงระหงเหนือผิวน้ำ กลีบดอกอันงดงามทั้งแบบที่บานแล้วและยังไม่บาน สีสันที่สดสวยตรึงใจ บางพันธุ์มีดอกสีน้ำเงินซึ่งเป็นสีที่พบเห็นได้ยากในไม้ดอกชนิดอื่นๆ บางพันธุ์มีหลายสีในดอกเดียวกัน บางพันธุ์สีของดอกจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตามระยะเวลาในการบาน บางพันธุ์มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ด้วยลักษณะเด่นที่งดงามจับตาเหล่านี้ คนและกวีส่วนใหญ่จึงนิยมเปรียบเปรยความงดงามของดอกบัวกับความงามของหญิงสาวน้อยแรกแย้ม หรือเทพธิดาที่อยู่ในน้ำ นอกจากนี้ ด้วยคุณสมบัติอื่นๆ ของบัว เช่น เป็นพืชที่สามารถขึ้นเองตามธรรมชาติได้ ปลูกขึ้นง่าย หาซื้อง่าย สามารถนำเอาทุกส่วนมาใช้ประโยชน์ได้ ทำให้บัวเป็นไม้น้ำที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษแตกต่างจากไม้น้ำชนิดอื่นๆ สมกับสมญานามที่ว่าราชินีแห่งไม้น้ำทั้งมวล

บัวเป็นพืชน้ำล้มลุก ใบเลี้ยงเดี่ยว มีถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบเจริญเติบโตได้ตามแหล่งน้ำทั่วไป โดยเฉพาะในแหล่งน้ำจืดของไทย บัวเติบโตได้ดีในน้ำจืดที่สะอาดและมีความลึกพอประมาณ คือ ไม่ลึกหรือตื้นจนเกินไป มีลักษณะทั่วไป ดังนี้ **ลำต้น** มีทั้งที่เป็นเหง้า ไหล หรือหัว **ก้านใบ** มีตุ่มหนามเล็กๆ เติบโตจากลำต้นใต้น้ำคอยส่งใบให้สูงขึ้นพ้นน้ำ**ใบบัว** มีรูปร่างกลมใหญ่ ขอบ และลายแตกต่างกันไปในแต่ละสายพันธุ์ **ก้านดอก** ยาว มีตุ่มหนามเล็กๆ เหมือนก้านใบคอยส่ง

ดอกให้ชูสูงขึ้นพ้นน้ำ **กลีบเลี้ยง** มี 4 - 5 กลีบสีขาวอมเขียวหรือสีเทาชมพู ร่วงง่าย **ดอก** ดอกบัวนับเป็นดอกเดี่ยวสมบูรณ์เพศ มีกลีบดอกจำนวนมาก ทั้งแบบที่ซ้อนกันหลายชั้นและไม่ซ้อนกัน กลีบดอกบัวมีสีสันสวยงาม ทั้งสีขาว ม่วง เหลือง ชมพู น้ำเงิน และสีผสมในดอกเดียวกัน

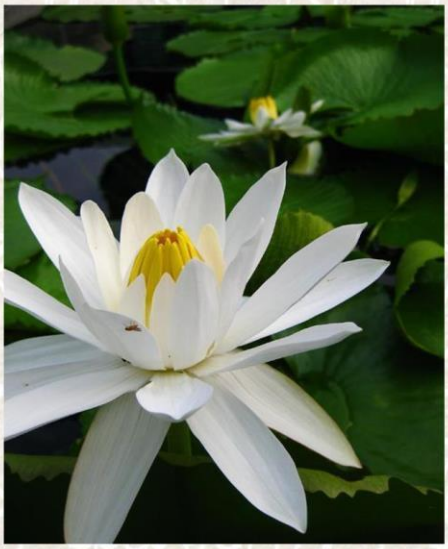
โดยปกติ บัวจะออกดอกตลอดปี มักเริ่มบานในตอนเช้า บางพันธุ์บานเช้า-หุบสาย บางพันธุ์บานตลอดทั้งวัน การบานของดอกบัวแตกต่างจากดอกไม้ชนิดอื่น คือ ดอกไม้โดยมากจะบานแล้วร่วงโรยไป แต่ดอกบัวจะบานแล้วก็หุบ และสามารถบานใหม่ได้อีก

บัวที่พบและนิยมปลูกในประเทศไทย มีอยู่ 2 ชนิด คือ

1) บัวหลวง หรือบัวปทุมชาติ หรือบัวฉัตร มีถิ่นกำเนิดแถบเอเชีย เช่น จีน อินเดีย ไทย มีลำต้นใต้ดินแบบเหง้าและไหล ซึ่งเมื่อยังอ่อนจะมีลักษณะเรียวยาว แต่เมื่อโตเต็มที่จะอวบอ้วน เนื่องจากสะสมอาหารไว้มาก มีข้อปล้องเป็นที่เกิดของราก ใบ และดอก ใบเป็นใบเลี้ยงเดี่ยวมีลักษณะกลมใหญ่ สีเขียวอมเทา ขอบใบเรียบและเป็นคลื่นเล็กน้อย ผิวด้านบนมีขนอ่อนๆ ทำให้เมื่อโดนน้ำจะไม่เปียก ก้านใบและก้านดอกมีตุ่มหนาม ดอกเป็นดอกเดี่ยวขนาดใหญ่ชูสูงพ้นผิวน้ำ มีทั้งดอกป้อมและดอกแหลม บานในเวลากลางวัน มีกลิ่นหอมอ่อนๆ กลีบดอกมีทั้งชนิดดอกซ้อนและไม่ซ้อน สีของกลีบดอกมีทั้งสีขาว ชมพู เหลือง แตกต่างกันแล้วแต่สายพันธุ์ดีเพราะมีลักษณะสวยงาม มีดอกขนาดใหญ่ ซึ่งนิยมนำมาใช้ไหว้พระ ใช้ในพิธีการทางศาสนา หรือนำมาใช้ประดับตกแต่งสถานที่เพื่อความสวยงาม บัวหลวงสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ แทบทุกส่วน ทั้งเหง้าที่เรียกกันว่ารากบัวและไหลบัว รวมถึงเมล็ดก็สามารถนำมาใช้เป็นอาหารได้

2) บัวสาย หรือบัวอุบลชาติ หรือบัวกินสาย มีลำต้น ใต้ดินเป็นหัวหรือเหง้า ใบและดอกเกิดจากตาหรือหน่อ ที่เจริญขึ้น มาบนผิวน้ำ บางชนิดมีใบใต้น้ำเป็นใบเดี่ยว มีขอบใบทั้งแบบเรียบและแบบเป็นคลื่น ผิวใบด้านบนเรียบเป็นมัน ด้านล่างมี ขนละเอียดหรือไม่มี ดอกมักเป็นดอกเดี่ยว มีกลีบดอกชั้นเดียว มีทั้งชนิดที่บานกลางวันและบานกลางคืน บางชนิดมีกลิ่นหอม มีสีสันหลากหลายแตกต่างกันไป สายบัวที่เรานำมาทำเป็นอาหารก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้ คนไทยมักเรียกบัวกลุ่มนี้ง่าย ๆ ว่า บัวผัน บัวเผื่อน นิยมปลูกและใช้ประดับเพื่อความสวยงาม

เกร็ดความรู้ : "บัว" นามมงคลในวัฒนธรรมไทย

ดอกบัว เป็นดอกไม้ที่คนไทยคุ้นเคยเป็นอย่างมาก แม้แต่การแสดงความเคารพด้วยการประนมมือของเรา ก็จะเห็นว่าคล้ายรูปทรงของดอกบัว ดอกบัวเป็นดอกไม้ที่นิยมใช้ในพิธีมงคลคงเป็นเพราะธรรมชาติกำเนิดของดอกบัวที่ได้แสดง ให้เห็นถึงปรัชญาการดำเนินชีวิตอย่างลึกซึ้ง กล่าวคือ แม้จะเกิดในโคลนตม แต่เมื่อโผล่พ้นน้ำขึ้นมารับแสงสว่างแล้ว กลีบดอกกลับสะอาดบริสุทธิ์ไม่มีสิ่งใดแปดเปื้อน เสมือนคนที่เกิดมาแล้วหากเข้าถึงหลักธรรม ก็สามารถเป็นผู้หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวงได้

นอกจากบัวจะได้รับความนิยมว่าเป็นไม้มงคลแล้ว คนไทยยังถือว่า **"บัว"** เป็นนามมงคลด้วย และนิยมนำชื่อที่มีความหมายถึงดอกบัว ไปใช้ตั้งชื่อหญิงสาวทั้งในวรรณคดีและชีวิตประจำวันมากมาย นางปัทมาวดีในนิทานเวตาล นางปทุมเกสรในบทละครเรื่องพระอภัยมณี นางบัวคลี่ในเสภาขุนช้างขุนแผน ส่วนชื่อพื้นบ้านก็ได้แก่ สายบัว บัวแก้ว บัวเผื่อน บัวผัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังนิยมนำคำที่ออกเสียงไพเราะและมีความหมายว่าดอกบัว ตั้งเป็นชื่อบุรุษและสตรีทั่วไปอีกมากมาย เช่น สาโรธหรือสาโรช หมายถึงดอกบัวทั่วไป โกมุทหรือโกเมศ หมายถึง บัวสายสีขาว บงกช หมายถึง ผู้เกิดแต่ตม บุษกร หมายถึง บัวสีน้ำเงิน บุษบงหรือ บุษบัน หมายถึง ดอกบัวเผื่อน บุณฑริก หมายถึง ดอกบัวขาว ลินจง หมายถึง บัวสีชมพูและบัวสีแดง จงกลหรือจงกลนี หมายถึง บัวสายที่มีกลีบซ้อนกันหลายชั้นสีชมพูอ่อน เป็นต้น

คำศัพท์น่ารู้

1. สมญา	ชื่อที่ตั้งให้
2. สมบูรณ์	เต็มที่ มากมาย ล้นหลาม
3. เอกลักษณ์	ลักษณะที่เหมือนกันหรือมีร่วมกัน
4. บริสุทธิ์	แท้ ไม่มีอะไรเจือปน
5. นานัปการ	มากมาย หลากหลาย นานาประการ
6. ระหง	สูงโปร่ง สูงสะโอดสะอง
7. ตรึงใจ	เป็นที่ชอบพอหรือชื่นชมยินดี ประทับใจ จับใจ ต้องใจ
8. เทพธิดา	นางฟ้า เทวดาผู้หญิง
9. ธรรมชาติ	สิ่งที่เกิดเอง สิ่งที่เป็นเองตามธรรมดา
10. ราชินี	นางกษัตริย์ พระมเหสี นางพระยา
11. เติบโต	ก้าวหน้า เจริญขึ้น
12. นิยม	ยอมรับนับถือ ชื่นชอบ ชื่นชมยินดี
13. หลากหลาย	หลายอย่างต่างๆกัน มากมายต่างๆกัน
14. ตกแต่ง	ประดับ จัดให้ดี ทำให้งาม
15. สะสม	สั่งสม รวบรวมให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

แบบทดสอบ 1

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ทำไม "บัว" จึงได้รับสมญาว่า "ราชินีแห่งไม้น้ำ"
   ก. เป็นดอกไม้ที่มีขนาดใหญ่ และอายุยืนยาว
   ข. เป็นไม้น้ำมีดอก ราคาแพง สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง
   ค. เป็นไม้น้ำรูปทรงสวยงาม สีสันหลากหมาย มีคุณประโยชน์มหาศาล
   ง. เป็นดอกไม้ที่สวยงาม มีรากพิเศษทำให้อยู่ได้ทั้งในน้ำ ในอากาศ

2. บัวที่นิยมปลูกในประเทศไทยคือบัวสายพันธุ์ใด
   ก. บัวหลวง บัวสาย
   ข. บัวตอง บัวตองตึง
   ค. บัวกระด้ง บัวหลวง
   ง. บัววิคตอเรีย บัวกระด้ง

3. "เหง้าบัว" หมายถึงส่วนใด
   ก. ใบบัว
   ข. รากบัว
   ค. ดอกบัว
   ง. เมล็ดบัว

4. ข้อใดอธิบายถึงลักษณะการบานของบัวได้ถูกต้อง
   ก. บานในช่วงเที่ยง เมื่ออุณหภูมิสูง
   ข. บานได้เพียงครั้งเดียว แล้วก็ร่วงโรยไป
   ค. บานในตอนกลางคืน หุบในตอนกลางวัน
   ง. บานในตอนกลางวัน หุบในตอนกลางคืน บางพันธุ์บานได้ตลอดทั้งวัน

5. ข้อใดอธิบายลักษณะทั่วไปของ "บัว" ถูกต้องที่สุด
   ก. ดอกมีสีขาวเพียงสีเดียว ไม่มีกลิ่น ก้านสั้น
   ข. มีก้านแข็งสีดำ ใบบัวเป็นแฉกยาว เรียว ปลายแหลม
   ค. เป็นไม้น้ำมีดอก รูปทรงสวยงามจับตา เป็นเอกลักษณ์
   ง. ดอกมีขนาดเล็กเป็นช่อคล้ายดอกเข็ม ก้านใบมีตุ่มหนาม

แบบทดสอบ

6. บัวในข้อใดแตกต่างจากข้ออื่นๆ
   ก. บัวสาย
   ข. บัวหลวง
   ค. บัวอุบลชาติ
   ง. บัวผัน บัวเผื่อน

7. ในวัฒนธรรมไทย ดอกบัวถูกใช้เปรียบเปรยกับสิ่งใดได้บ้าง
   ก. ความมั่งคั่ง
   ข. ความร่ำรวย
   ค. ความแข็งแรง
   ง. ความบริสุทธิ์ ความดี

8. คนไทยนิยมใช้ดอกบัวทำสิ่งใด
   ก. เป็นอาหารพิเศษในงานประเพณี
   ข. ใช้เพื่อน้อมบูชาครู อาจารย์ในวันครู
   ค. บูชาพระและใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา
   ง. ใช้จัดช่อดอกไม้สำหรับเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน

9. ถิ่นกำเนิดของบัวอยู่ในแถบภูมิภาคใด
   ก. ยุโรป
   ข. อเมริกา
   ค. แอฟริกาใต้
   ง. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

10. ข้อใดหมายถึงบัว
   ก. อุบล
   ข. มาลี
   ค. บุษบา
   ง. พฤกษา

บทที่ 2

บัวในพิธีกรรมและความเชื่อ

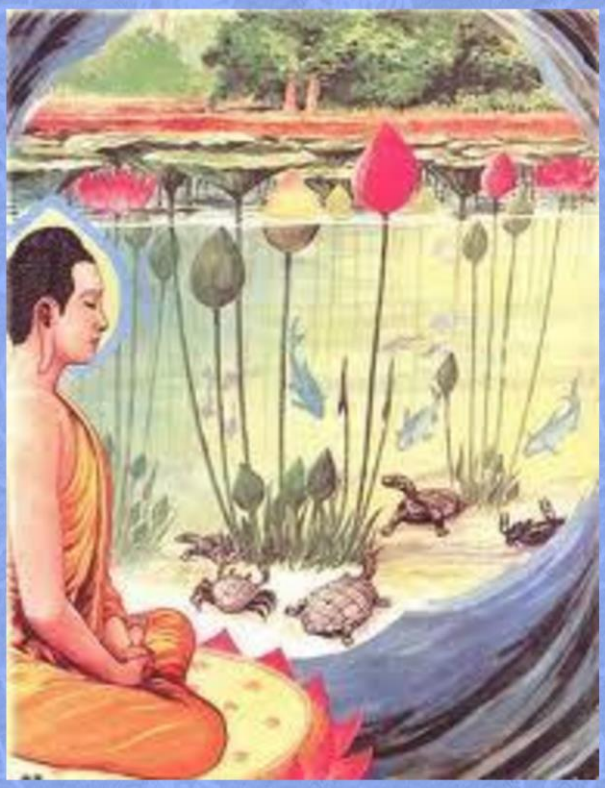

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.เพื่อให้ผู้เรียนบอกถึงพิธีกรรมที่บัวมีส่วนเกี่ยวข้องและบอกถึงความเชื่อที่เกี่ยวกับบัวได้

2.เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย

3.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ตั้งแต่ในอดีตคนไทยมีความผูกพันกับบัวมาอย่างยาวนาน ความใกล้ชิดกับดอกบัวได้หยั่งรากลึกเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาความเชื่อและพิธีกรรม บัวมีเอกลักษณ์และความโดดเด่นมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ดอกบัวจึงเป็นดอกไม้ประจำศาสนาพุทธ ตามพุทธประวัติพบว่า บัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพาน และความเชื่อในทางพุทธศาสนาดอกบัวก็เหมือนกับคนเรานี้เองที่มีหลายจำพวก บางพวกสอนได้ บางพวกสอนไม่ได้ เปรียบเสมือนบัวสี่เหล่า ดอกบัวที่ชูดอกพ้นจากผิวน้ำขึ้นมารับแสงสว่างได้นั้น ก็เหมือนกับคนที่เข้าใจธรรมะกลายเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม ซึ่งถือเป็นความหมายอันลึกซึ้ง และเป็นมงคลยิ่งนัก

คนไทยส่วนใหญ่จึงใช้ดอกบัวอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น การจัดโต๊ะหมู่บูชาพระ งานเทศน์มหาชาติ การใส่บาตร ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา เช่น การเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น สำหรับ “บัว” กับงานประเพณีไทย ประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับบัวของไทยเรานั้น มักเริ่มในเดือน 11-12 (ตุลาคม - พฤศจิกายน) ตามคตินิยมไทยโบราณซึ่งเป็นช่วงฤดูกาลปลายฝนต้นหนาว ได้แก่ ประเพณีบังกุลบัว ประเพณีลอยกระทง ประเพณีรับบัว เป็นต้น

ประเพณีบังสกุลบัว คือ การทำบุญระลึกถึงญาติที่ล่วงลับไปแล้ว และนำกระดูกมาบรรจุไว้ในบัวประจำหมู่บ้าน ในแต่ละวัด หรือบัวประจำตระกูล พิธีนี้มีขึ้นระหว่างเดือน 5 ของทุกปี ถือเป็นงานชุมนุมญาติของแต่ละหมู่บ้าน ในวันนี้จะมีการทำความสะอาดตกแต่งบัว บางทีก็เรียกว่า ทำบุญรดน้ำบัว งานบังสกุลบัวเริ่มตั้งแต่วันแรมค่ำเดือนห้าเป็นต้นไป โดยจะจัดพิธีเวียนไปวัดละวัน ไปจนกว่าจะครบทุกวัด

ประเพณีลอยกระทง เป็นประเพณีโบราณของไทย โดยลักษณะของกระทงถูกประดิษฐ์ให้เป็นทรงรูปดอกบัวบาน เพื่อลอยไปในแม่น้ำ เป็นการกราบสักการะและขอบคุณพระแม่คงคา

เกร็ดความรู้ : ประเพณีรับบัวโยนบัว

ประเพณีรับบัวหรือโยนบัว เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานของชาวบางพลี โดยประชาชนจะโยนดอกบัวลงในเรือขบวนแห่พระพุทธรูปจำลองของหลวงพ่อโต และโยนบัวให้กับคนต่างบ้านที่พายเรือมาเที่ยวด้วย เพื่อเป็นการทำบุญร่วมกัน

ประเพณีรับบัวโยนบัว จึงเป็นประเพณีสำคัญของชุมชนบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จัดขึ้นทุกๆ ปี ในวันขึ้น 13 ค่ำ เดือน 11 ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวบางพลีเล่าถึงที่มาของประเพณีดังกล่าวว่า จัดขึ้นเพื่อเป็นการเคารพสักการะแด่หลวงพ่อโต พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวบางพลี

ตามตำนานเล่าว่า **"หลวงพ่อโต"** เป็นพระพุทธรูปที่ลอยมาตามแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วมาหยุดนิ่งอยู่แถวปากคลองสำโรง ชาวบ้านที่พบเห็นเชื่อกันว่าเป็นการแสดงเจตจำนงอันแน่วแน่ของหลวงพ่อโตที่จะจำพรรษาอยู่ละแวกนี้ ชาวบ้านจึงช่วยกันดึงองค์พระขึ้นจากน้ำ และนิมนต์เข้ามาประดิษฐานในโบสถ์ ณ วัดบางพลีใหญ่ใหญ่ใน ซึ่งเป็นที่ประดิษฐาน ณ ปัจจุบัน นับจากวันนั้นหลวงพ่อโตก็ได้กลายมาเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวบางพลี ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ทุกๆ ปี ในวันดังกล่าวชาวบางพลีจะอันเชิญองค์หลวงพ่อโตขึ้นเรือ เพื่อให้ชาวบ้านสองฝั่งคลองได้นมัสการโดยการโยนบัวขึ้นไปบนเรือ หลังจากนั้นชาวบ้านก็จะนำบัวที่รับได้ไปถวายบูชาแด่หลวงพ่อโตในพระอุโบสถ เชื่อกันว่าเป็นประเพณีที่สร้างสิริมงคลให้ผู้เข้าร่วมและจะทำให้โชคดีไปตลอดปี สาเหตุที่นิยมบูชาหลวงพ่อโตด้วยบัวหลวงนั้น สันนิษฐานว่าสมัยก่อนอำเภอบางพลีเป็นแหล่งที่มีดอกบัวหลวงขึ้นมากโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ดังนั้นในเทศกาลออกพรรษาชาวบ้านต่างถิ่นที่อยู่ห่างออกไปไม่ไกลนักก็จะพากันมาหามาเก็บดอกบัวหลวงในอำเภอบางพลีนี้ หรือบ้างก็ว่าชาวบางพลีก็จะเก็บหรือจัดเตรียมดอกบัวหลวงไว้มอบให้แก่ผู้มาเยือนโดยไม่คิดมูลค่า ด้วยเชื่อว่าการร่วมกันทำบุญทำกุศลและเป็นสิ่งที่ดีงาม

ในทุกปี ชาวบางพลีและนักท่องเที่ยวจะนิยมมาเที่ยวงานโยนบัวและรับบัวเพื่อดูการละเล่นหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ทางอำเภอจัดขึ้น เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน กกลางคืนก็จะมีมหรสพสมโภชฉลองตลอดทั้งคืน

คำศัพท์น่ารู้

1. ประสูติ	การเกิด การคลอด
2. ตรัสรู้	รู้แจ้ง (ใช้เฉพาะพระพุทธเจ้า)
3. ปรินิพพาน	การดับรอบ การดับสนิท การดับโดยไม่เหลือใช้เรียกอาการตายของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์
4. พิธีกรรม	การบูชา แบบอย่างหรือแบบแผนต่างๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนา
5. พิธีอุปสมบท	การบวช เป็นศัพท์เฉพาะในศาสนาพุทธใช้หมายถึงการบวชเป็นภิกษุและภิกษุณี เรียกเต็มว่า อุปสมบทกรรม
6. ปลงผมนาค	ถือเพศเป็นภิกษุ
7. ตั้งครรภ์	มีท้อง,มีลูก
8. คลอด	ออกลูก ให้กำเนิด(เกิด)
9. ดาวดึงส์	ชื่อสวรรค์ชั้นที่ 2 แห่งสวรรค์ 6 ชั้น มีพระอินทร์เป็นผู้ครอง
10.อันเชิญ	เชิญด้วยความเคารพนับถือ
11.เคารพสักการะ	บูชาด้วยสิ่งหรือเครื่องอันพึงบูชา
12. สิ่งศักดิ์สิทธิ์	สิ่งที่คนนับถือและเชื่อว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถบันดาลให้เป็นไปหรือให้สำเร็จได้ดังปรารถนา
13. คู่บ้านคู่เมือง	ที่เป็นของประจำบ้านเมืองหรือที่มีมาพร้อมกับบ้านเมืองถือว่าเป็นของที่มีค่ามาก
14. สันนิษฐาน	ลงความเห็นเป็นการคาดคะเนไว้ก่อน
15. ผู้เฒ่าผู้แก่	ผู้อาวุโส ผู้เฒ่า ผู้สูงอายุ คนที่แก่กว่า

แบบทดสอบ 2

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดกล่าวถึง "บัว" ตามความเชื่อทางพุทธศาสนาถูกต้อง
   ก. เป็นดอกไม้ที่เกี่ยวข้องกับกำเนิดของเทพเจ้าทั้งหลาย
   ข. มีชาติกำเนิดเป็นทิพย์ และเป็นเครื่องอุปโภคของเทพเจ้า
   ค. เป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ พลังอำนาจ และความบริสุทธิ์
   ง. เป็นดอกไม้ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า ตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน

2. คนไทยโบราณเชื่อว่า "ไยของบัว" หมายถึงสิ่งใด
   ก. ความฉลาด รอบรู้
   ข. ความบริสุทธิ์ สะอาด
   ค. สายสัมพันธ์ของครอบครัวที่เหนียวแน่น
   ง. ความเจริญรุ่งเรือง ความร่ำรวยอุดมไปด้วยทรัพย์

3. คนไทยนิยมใช้ดอกบัวทำสิ่งใด
   ก. ใช้ทำเป็นอาหาร
   ข. ใช้บูชาพระพุทธรูป
   ค. ใช้ทำขวัญเด็กแรกเกิด
   ง. ใช้ร้อยมาลัยถวายเทพเจ้า

4.ข้อใดอธิบายถึง “บัว” ตามคติความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ ฮินดูถูกต้อง
   ก. เป็นสัญลักษณ์ของกำเนิดอันเป็นทิพย์
   ข. เป็นสัญลักษณ์ความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลส
   ค. เป็นสัญลักษณ์ของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม
   ง. เป็นสัญลักษณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

5."ประเพณีรับบัวหรือโยนบัว" มีขึ้นที่จังหวัดใด
   ก. นนทบุรี
   ข. นครปฐม
   ค. ปทุมธานี
   ง. สมุทรปราการ

แบบทดสอบ

6. “บัว” ในพุทธศาสนาคือสัญลักษณ์ของสิ่งใด
   ก. การต่อสู้ ความอดทน
   ข. ความบริสุทธิ์ คุณงามความดี
   ค. ความร่ำรวย ความกระตือรือร้น
   ง. ความกตัญญู ความปรารถนาดี

7. ข้อใดกล่าวถึงการใช้บัวในสังคมไทยได้ถูกต้อง
   ก. นิยมนำเมล็ดบัวไปใช้เลี้ยงหมู
   ข. คนไทยใช้ประโยชน์จากดอกบัวเท่านั้น
   ค. รากบัวเป็นสิ่งที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้
   ง. นิยมใช้ใบบัวเป็นภาชนะรองรับผมที่โกนในพิธีอุปสมบท

8. ข้อใดอธิบายลักษณะของ “ประเพณีบังกุลบัว” ได้ถูกต้องตามจริง
   ก. นิยมจัดขึ้นในฤดูร้อน ก่อนวันสงกรานต์ 7 วัน
   ข. เป็นประเพณีสำคัญประจำท้องถิ่นของชาวเชียงใหม่
   ค. เป็นประเพณีทำบุญเพื่อระลึกถึงญาติที่ล่วงลับไปแล้ว
   ง. เป็นประเพณีการบูชาพระจุฬามณีบนสวรรค์ ชั้นดาวดึงส์

9. ประเพณีใดที่เกี่ยวข้องกับ "บัว" มากที่สุด
   ก. ประเพณีผีตาโขน
   ข. ประเพณีสงกรานต์
   ค. ประเพณีไหลเรือไฟ
   ง. ประเพณีลอยกระทง

10. ข้อใดอธิบายลักษณะของ “ประเพณีลอยกระทง” ได้ถูกต้อง
   ก. นิยมจัดในช่วงฤดูฝน เทศกาลออกพรรษา
   ข. เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อน้อมสักการะพระแม่คงคา
   ค. เป็นงานเทศกาลประเพณีที่นิยมจัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายน
   ง. กิจกรรมในวันลอยกระทง ได้แก่ ขนทรายเข้าวัด รดน้ำดำหัวฯ

บทที่ 3

บัวกับภูมิปัญญาอาหารไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายถึงประโยชน์คุณค่าทางอาหารได้จากส่วนต่างๆ ของบัว และคุณค่าความสำคัญของบัวในด้านสรรพคุณทางยาได้

2.เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย

3.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

วิถีของชีวิตคนไทยมักผูกพันอยู่กับแหล่งน้ำและสายน้ำ นิยมปลูกบ้านเรือนและประกอบอาชีพอยู่ริมน้ำ อีกทั้งคนไทยยังเป็นชนชาติที่ช่างคิดช่างสร้างสรรค์ และมีวัฒนธรรมการปรุง การกินอาหารที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับอาหารปรุงและการกินของคนไทยส่วนหนึ่งก็ถูกจรรโลงขึ้น เพราะบ้านเรามีแหล่งอาหารจากแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งสัตว์น้ำน้อยใหญ่ จำพวกกุ้ง หอย ปู ปลา และเหล่าพืชพันธุ์ ในสายน้ำนานาชนิด **รวมทั้ง "บัว"**

บัวนับเป็นพืชพันธุ์หาง่าย มีอยู่มากมาย ใกล้ตัว ใกล้วิถี ชีวิตของคนไทยมาช้านาน นอกจากนี้บัวยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสรรพคุณทางโภชนาการสูง เมื่อเทียบกับพืชดอกหรือพืชน้ำชนิดอื่นๆ จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าส่วนต่างๆ ของบัวสามารถนำมารับประทานและมีสรรพคุณเพื่อสุขภาพมากมายเช่น **เมล็ดบัว** ที่มีรสหวานมัน เย็น ช่วยบำรุงหัวใจ แก้ร้อนใน กระหายน้ำ ช่วยเพิ่มพลังงานและไขมันในร่างกาย **รากบัว** ช่วยบำรุงกำลัง แก้กระหายน้ำ แก้อ่อนเพลีย และแก้อาเจียน เป็นต้น

คนไทยจึงนิยมนำส่วนต่างๆ ของบัวตั้งแต่ รากหรือเหง้าบัว ไหลหรือหลดบัว ใบบัว สายบัว กลีบบัว เมล็ดบัวมาสร้างสรรค์เป็นเมนูอาหาร ทั้งอาหารคาว อาหารหวาน รวมทั้งเป็นเครื่องดื่มชนิดต่างๆ โดยสามารถแยกประเภทอาหารตามส่วนประกอบต่างๆ ของบัว ได้ดังนี้

1.รากบัวหรือเหง้าบัว โดยเฉพาะบัวหลวง คนไทยนิยมนำมาใช้ประกอบอาหารประเภทผัด ต้ม แกง และเชื่อมเป็นของหวาน เมนูอาหารคาวจากรากบัว ได้แก่ แกงจืดรากบัว ผัดรากบัวกับเนื้อสัตว์ชนิดต่างๆ หมูตุ๋นรากบัว อาหารหวาน ได้แก่ รากบัวเชื่อมซึ่งสามารถใช้ทานเป็นเครื่องเคียงในไอศกรีมได้ เครื่องดื่ม ได้แก่ น้ำรากบัว เป็นต้น

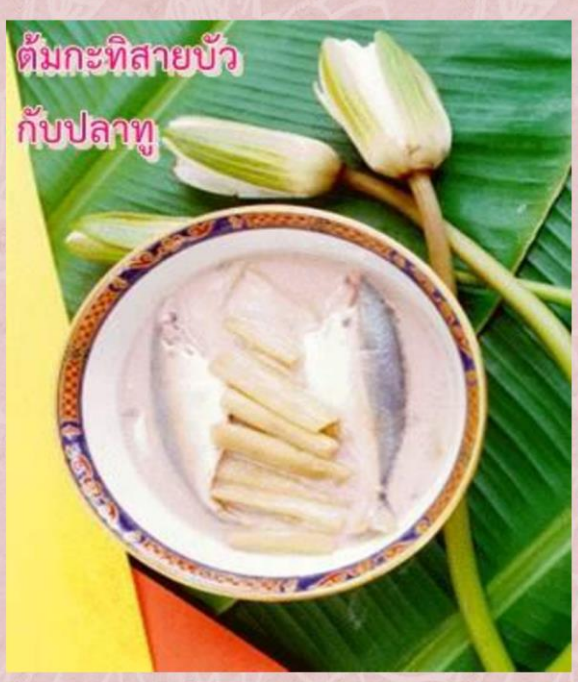
2. ไหลบัวหรือหลดบัว คือ ส่วนยอดที่เจริญแล้ว ซึ่งเลื้อยเพื่อแตกยอดเป็นต้นใหม่ ไหลบัวของบัวหลวงนิยมนำมาใช้ประกอบอาหารประเภทผัด ต้ม แกง และเชื่อมเป็นของหวาน เมนูอาหารคาวจากไหลบัว ได้แก่ ไหลบัวผัดโหระพาหมูสับ แกงเลียงไหลบัว แกงส้มไหลบัว ส้มตำไหลบัว หรือนำมาใช้ลวกจิ้มเพื่อทานเคียงกับน้ำพริกต่างๆ ในสำรับไทยได้ ส่วนอาหารหวานจากไหลบัว ได้แก่ ไหลบัวเชื่อม เป็นต้น

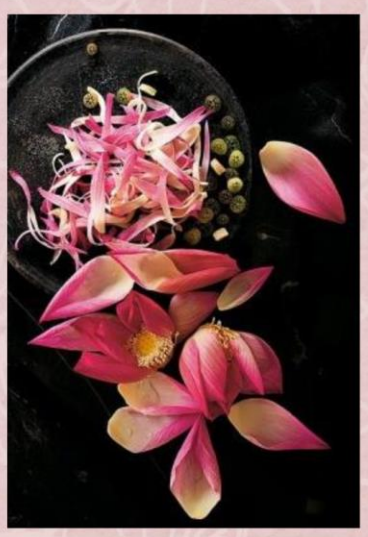
3.ใบบัว คือ ตัวใบทั้งใบแก่และใบอ่อน โดยเฉพาะใบของบัวหลวงที่มีขนาดใหญ่ นิยมนำมาใช้ประโยชน์ในการห่อคลุมอาหารมากกว่านำมาใช้เป็นส่วนผสมในอาหารโดยตรง คนไทยนิยมนำใบบัวมาใช้ทำ "ข้าวห่อใบบัว" เพื่อให้ข้าวมีกลิ่นที่หอมมากขึ้น และใช้เป็นภาชนะจากธรรมชาติเพื่อทำให้เมนูอาหารดูน่าทานมากขึ้นด้วย ใบบัวในเมนูเครื่องดื่ม คนไทยนิยมนำใบบัวกึ่งอ่อนกึ่งแก่มาย่างไฟให้มีกลิ่นหอมอ่อนๆ แล้วนำไปต้มกับน้ำตาล กรองเอาแต่น้ำเพื่อทำเป็นน้ำใบบัว เป็นต้น

4. สายบัว คือ ก้านของดอกบัวสายสีขาวหรือสีชมพู นิยมนำมาใช้ประกอบอาหารประเภท ผัด ต้ม แกง อาหารคาวจากสายบัว ได้แก่ ต้มกะทิสายบัวกับปลาทู ผัดสายบัวกับเนื้อสัตว์ต่างๆ ตามใจชอบ หรือนำสายบัวมาลวกราดกะทิเพื่อเป็นเครื่องเคียงสำหรับจิ้มน้ำพริกต่างๆ ด้านอาหารหวานของสายบัว ได้แก่ ขนมสายบัวที่ทำโดยนำสายบัวต้มมายีผสมแป้ง น้ำตาล และมะพร้าวขูด ทานเป็นขนมหวานลักษณะคล้ายขนมกล้วย หรือขนมตาล เป็นต้น

5. กลีบบัว คือ กลีบของบัวหลวงสีต่างๆ นิยมนำมาใช้ประกอบอาหารประเภทแกงหรือชุบทอด หรือใช้ตัวกลีบแทนใบพลูห่อเมี่ยงทำ เป็น “เมี่ยงกลีบบัว” อาหารหวานจากกลีบบัว ได้แก่ ขนมกลีบบัว คือ การเอากลีบบัวชุบแป้งทอดเคล้าน้ำตาล กลีบบัวต้มในน้ำเชื่อม ทำเป็นขนมน้ำแข็งไส หรือทำเครื่องดื่มเป็นน้ำกลีบบัว เป็นต้น

6. เมล็ดบัว คือ เมล็ดบัวทั้งสดและแห้งนิยมนำมาประกอบอาหารแทนลูกเดือยหรือถั่ว เมนูอาหารคาวจากเมล็ดบัว ได้แก่ หมูตุ๋นเมล็ดบัว นอกจากนี้ หากนำเมล็ดบัวมาต้มยังสามารถนำไปใช้เป็นส่วนผสมของอาหารประเภทข้าวผัด หรือทำเป็นเมล็ดบัวคั่วเกลือไว้ท่านเล่นแทนถั่วคั่วได้

อาหารหวานจากเมล็ดบัว ได้แก่ เมล็ดบัวต้มกับใบสะระแหน่ เมล็ดบัวบดสำหรับทำเป็นไส้ขนมเปี๊ยะ ไส้ขนมทองเอก หรือเมล็ดบัวเชื่อมสำหรับใช้เป็นเครื่องเคียงในไอศกรีม น้ำแข็งไส หรือใช้เป็นส่วนประกอบสำหรับขนมหม้อแกง เป็นต้น

เกร็ดความรู้ : บัวในฐานะยารักษาโรค

นอกจากบัวจะเป็นพืชที่มีคุณค่าทางโภชนาการหรือใช้การเป็นอาหารแล้ว บัวยังมีสรรพคุณในฐานะเป็นยารักษาโรคได้อีกด้วย โดยเฉพาะ"บัวหลวง" จากการศึกษาพบว่าส่วนต่างๆ ของบัวหลวงมีสรรพคุณเป็นยารักษาโรค แยกพิจารณาตามส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

ใบบัวอ่อน มีรสฝาดเปรี้ยว ช่วยบำรุงร่างกายให้ชุ่มชื่น **ดอกบัว** รสฝาดหอม สรรพคุณบำรุงครรภ์ ช่วยให้คลอดลูกง่าย แก้ไข้ แก้เสมหะ บำรุงโลหิตและหัวใจ **เกสรบัว** รสฝาด หอมเย็น ต้มดื่มใช้แก้อ่อนเพลีย แก้คลื่นเหียนอาเจียน ใช้เป็นยาบำรุงครรภ์ หรือใช้ผสมปรุงเป็นยาหอมบำรุงหัวใจ บำรุงประสาท

ฝักบัว มีรสฝาดหอม แก้ท้องเสีย แก้พิษเห็ดเมา **เมล็ดบัว** รสหวานมัน เย็น ช่วยบำรุงหัวใจ บำรุงไขข้อ บำรุงประสาท ช่วยให้กระชุ่มกระชวย แก้ร้อนในกระหายน้ำ ช่วยเพิ่มพลังงานและไขมัน

ดีบัว เป็นส่วนของต้นอ่อนที่อยู่ภายในเม็ดบัว มีรสขมจัด มีฤทธิ์ขยายหลอดเลือดที่ไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจ แก้กระหายน้ำ **รากบัว** ช่วยบำรุงกำลัง แก้กระหาย ใช้ต้มดื่มแก้ร้อนในแก้อ่อนเพลียได้ **เหง้าบัว** รสหวานเย็นมัน ใช้ต้มน้ำดื่มแก้อาการไอ ลดอาการอ่อนเพลีย ระงับอาการท้องร่วง ธาตุไม่ปกติในเด็กได้

นอกจากส่วนต่างๆ ของบัวหลวงที่กล่าวมาแล้ว บัวอื่นๆ ก็มีประโยชน์ทางยาเช่นเดียวกัน แต่อาจจะไม่มากเท่าบัวหลวง และสามารถนำมาใช้แบบเดี่ยวๆ ในแต่ละส่วนได้เช่นเดียวกัน หรือนำไปใช้ปรุงเป็นยาร่วมกับส่วนผสมอื่นๆได้ ทั้งนี้แล้วแต่แพทย์ผู้ปรุงยาแต่ละตำรับ

ดีบัว

เกสรดอกบัวหลวง

คำศัพท์น่ารู้

1.ภูมิปัญญา	องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะ อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์และถ่ายทอดสืบต่อกันมา
2. สร้างสรรค์	การสร้างให้มีขึ้น ให้เกิดขึ้น หรือริเริ่มในทางที่ดีขึ้น
3. วัฒนธรรม	สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะวิถีชีวิตของหมู่คณะ
4. เอกลักษณ์	ลักษณะที่เหมือนกัน เป็นลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนใครและไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง
5. จรรโลง	พยุงไว้ไม่ให้ล้มลง ค้ำชู บำรุงรักษา เชิดชูไว้ไม่ให้เสื่อม
6. อุดมสมบูรณ์	ความบริบูรณ์ด้วยสิ่งต่างๆ ไม่มีส่วนใดขาดตกบกพร่อง
7. สรรพคุณ	คุณลักษณะทั้งหลาย คุณสมบัติต่างๆ
8. ตุ๋น	วิธีการปรุงอาหารโดยการต้มหรือเคี่ยวในภาชนะปิด ใช้ไฟอ่อนเป็นเวลานานเพื่อให้อาหารสุกอย่างช้าๆ
9. ยี	ขยำให้แหลก ขยำให้เหลว ละเลง
10. เครื่องเคียง	ของเคียงหรือของกินที่เอามาตั้งเทียบข้าง เพื่อกินประกอบกับอาหารบางชนิด
11. สำรับ	ภาชนะที่ใส่อาหาร จานหรือถ้วยใส่อาหาร
12. เชื่อม	การทำของหวานอย่างหนึ่ง โดยเอาน้ำตาลใส่น้ำตั้งไฟเคี่ยวให้ละลาย แล้วใส่สิ่งที่ต้องการ เชื่อมลงไปเคี่ยวจนได้ที่ เช่น เชื่อมกล้วย
13. เมี่ยง	ของกินเล่นที่ใช้ใบไม้บางชนิด เช่น ใบบัว ใบทองหลาง มาห่อส่วนประกอบต่างๆ เช่น ถั่วลิสง มะพร้าว กุ้งแห้ง หัวหอม ขิง เป็นต้น เมี่ยงมีหลายชนิดเรียกตามชื่อต่างๆ กัน เช่น เมี่ยงคำ เมี่ยงลาว เป็นต้น
14. ใบสะระแหน่	พืชในตระกูลมิ้นต์ วงศ์กะเพรา ใบมักมีกลิ่น หอมคล้ายใบมะนาว
15. เคล้า	การใช้มือคนเบาๆให้ทั่ว เช่น เคล้าเครื่องปรุง ให้เข้ากันในการทำอาหาร

แบบทดสอบ 3

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดอธิบายวิธีชีวิตของคนไทยได้ถูกต้องที่สุด
   - ก. นิยมอยู่ใกล้แหล่งน้ำ
   - ข. ทำมาหากินบนเทือกเขาสูง
   - ค. มีอาชีพทำประมงน้ำเค็มเป็นหลัก
   - ง. ตั้งรกรากอยู่ใน ทะเลทราย ชอบอากาศร้อน

2. ข้อใดกล่าวถึง “บัว” ได้ถูกต้อง
   - ก. บัวเป็นพืชพันธุ์ที่หาได้ยากในท้องถิ่นไทย
   - ข. บัวเป็นพืชน้ำที่มีอายุยืนนาน พบในป่าดิบชื้น
   - ค. บัวมีสรรพคุณเป็นยารักษาโรคและมีสารอาหารมากมาย
   - ง. ส่วนของบัวที่ใช้ประโยชน์ได้ คือ เมล็ดบัวเพียงส่วนเดียว

3. ส่วนใดของบัวของบัวมีสรรพคุณในการขยายหลอดเลือด
   - ก. ดีบัว
   - ข. ใยบัว
   - ค. รากบัว
   - ง. เม็ดบัว

4. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
   - ก. เมล็ดบัวนิยมใช้ทำส้มตำ
   - ข. ดีบัวนิยมนำมาใช้ผัดกับกุ้ง
   - ค. ใบบัวหั่นซอยเป็นส่วนผสมของข้าวห่อใบบัว
   - ง. สายบัวและไหลบัว นำมาลวกจิ้มทานเคียงกับน้ำพริกได้

5. ดีบัวคือส่วนใด
   - ก. เหง้าบัว
   - ข. เกสรเล็กๆ ในเมล็ดบัว
   - ค. ตุ่มหนามบริเวณก้านบัว
   - ง. รากบัวในส่วนที่อยู่ใต้โคลน

แบบทดสอบ

6. รากบัวสามารถนำมาใช้ทำอาหารเมนูใดได้บ้าง
   - ก. ลาบรากบัว
   - ข. แกงจืดรากบัว
   - ค. ข้าวผัดรากบัว
   - ง. ขนมหม้อแกงรากบัว

7. ส่วนใดของบัวนิยมนำมาใช้ทำเป็นอาหาร
   - ก. ดีบัว
   - ข. ใยบัว
   - ค. สายบัว
   - ง. เกสรบัว

8. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของเมล็ดบัวได้ถูกต้อง
   - ก. นำเมล็ดมาต้มดื่มแทนน้ำชา
   - ข. เมล็ดบัวสดใช้เป็นส่วนผสมของยาลูกกลอนไทย
   - ค. ใช้เป็นส่วนประกอบของผสมทำเครื่องสำอางค์ได้
   - ง. นำมาประกอบอาหารแทนลูกเดือย หรือบดใช้ทำไส้ขนมเปี๊ยะได้

9. ข้อใดเป็นประโยชน์ของกลีบบัว
   - ก. นิยมนำมาใช้ทำห่อหมก
   - ข. ใช้ห่อเมี่ยงทำเป็นเมี่ยงกลีบบัว
   - ค. นำมาห่อข้าว ทำเป็นข้าวห่อกลีบบัว
   - ง. ใช้ร้อยเป็นพวงมาลัยสำหรับงานแต่งงาน

10. ข้อใดคือสรรพคุณของเกสรบัว
    - ก. รสชาติขม ให้พลังงานต่ำ
    - ข. ช่วยขับปัสสาวะ ทำให้ถ่ายท้อง
    - ค. นำมาต้ม ชงดื่มแก้ไข้หวัด ปวดศรีษะ
    - ง. ต้มดื่มรสฝาด หอมเย็น แก้อ่อนเพลีย บำรุงหัวใจ

บทที่ 4

บัวในศิลปกรรมไทย

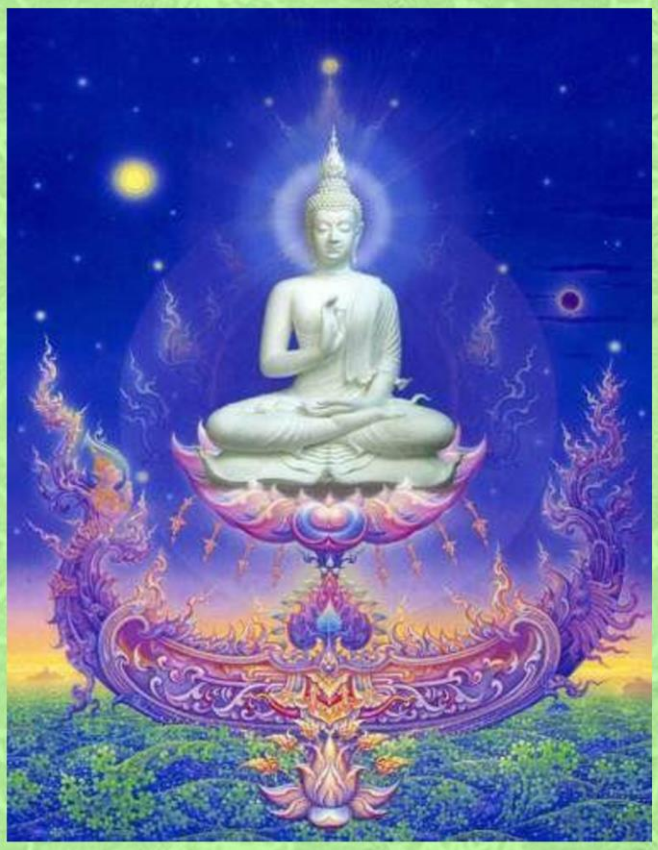

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความหมายของบัวที่มีต่อสังคมไทย จนเกิดเป็นแม่แบบงานศิลปะแขนงต่างๆ ได้

2.เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย

3.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ฮินดูมีอิทธิพลอย่างมาก ต่อสังคมไทย คติความเชื่อของทั้งสองศาสนาก่อให้เกิดรูปแบบงานศิลปกรรมไทยลักษณะต่างๆ มากมาย ช่างไทยหลาย ยุคหลายสมัยจินตนาการความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาเพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ โดยมี "บัว" เป็นองค์ประกอบในงานศิลปกรรม

เหล่านั้น ทั้งที่เป็นรูปแบบของดอกบัวและที่ไม่เป็นรูปแบบของดอกบัว แต่เป็นเพียงการนำเอาส่วนเว้าส่วนโค้งของดอกบัว ที่เรียกว่า "ลวดบัว" มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมหลายแขนง ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม ดังที่ปรากฏให้เห็นในโบราณวัตถุและโบราณสถาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ทรงบัวแหลม-ต้นลายกนก 3 ตัว

ทรงบัวฉัตร-ต้นลายบัวกนก

ทรงบัวสาย-ต้นลายกรวยเชิง

บัวในงานจิตรกรรมไทย ช่างศิลป์ทุกเชื้อชาติมักมี แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์แม่ลาย แม่แบบเชิงศิลป์ จากธรรมชาติรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นสัตว์หรือพืช ศิลปะไทยก็เช่นกัน มีเอกลักษณ์ที่เรียกว่า “ลายไทย” ทั้งที่เป็นแม่ลายจากธรรมชาติอื่นๆและจากดอกบัว เมื่อศึกษาตำราลายไทยพบว่า มีแม่ลายที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจาก "บัว" หลายรูปแบบ เช่น แม่ลายไทยทรงบัวตูมลักษณะต่างๆ ด้านล่าง ทั้งแม่ลายทรงบัวแหลมที่เป็นต้นแบบของลายกนก 3 ตัว แม่ลายทรงบัวฉัตรที่เป็นต้นแบบของลายบัวกนก แม่ลายทรง บัวสายที่เป็นต้นแบบของลายกรวยเชิง เป็นต้น

ดังนั้น **"บัว"** ในงานจิตรกรรมไทย จึงนับเป็นงานวิจิตรศิลป์แขนงหนึ่งที่งดงามและมีรูปลักษณ์พิเศษประจำชาติ และด้วยเหตุที่ศิลปินส่วนใหญ่นิยมสร้างผลงานศิลปะขึ้นเพื่ออุทิศแก่พุทธศาสนา จึงนิยมแสดงผลงานไว้บนฝาผนังโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ คูหาภายในองค์พระปรางค์หรือสถูปเจดีย์ นอกจากนี้ ยังปรากฏการสร้างสรรค์ลายบัวไว้บนแผ่นผ้า เช่น ภาพพระบฏ ภาพสมุดไทยดำ เป็นต้น

ลวดลายปูนปั้น ฐานบัว องค์พระปรางค์ วัดราชบูรณะ

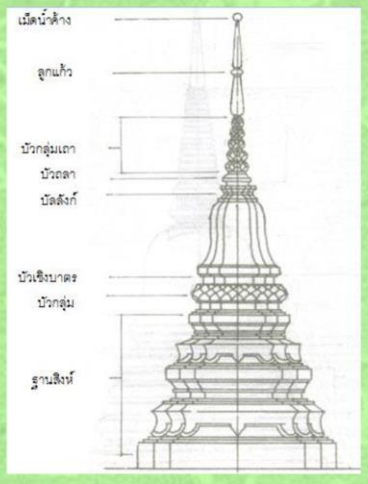

สัญลักษณ์ดอกบัวของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ในส่วนของงานประติมากรรมไทย "บัว" ยังเป็นส่วนประกอบในงานประติมากรรมและงานประณีตศิลป์อื่นๆ ศิลปินไทยนิยมนำลักษณะของดอกบัวแต่ละชนิดมาใช้ในการสร้างสรรค์พระพุทธรูปในทุกยุคสมัย และการประดิษฐ์ลายก็จะเป็นไปตามแม่แบบลายไทย นอกจากนี้ ศิลปินไทยยังนิยมนำลายดอกบัวไปปรับใช้ในงานประติมากรรมตกแต่ง เพื่อสะท้อนความเชื่อและ เล่าเรื่องราวต่างๆ เช่น ลายปูนปั้นฐานบัวที่ปรางค์วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรืองานประติมากรรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งใช้สัญลักษณ์รูปดอกบัว สื่อความหมายถึง ความคิดที่จะร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาด้านวิชาชีพ ให้เจริญก้าวหน้า โดยนำเสนอด้วยโครงเหล็กรูปดอกบัวซ้อนกัน 3 ชั้น เพื่อให้เกิดความรู้สึกโปร่งเบา และยังมีกลีบบัว 8 เส้น หมายถึง มรรค 8 ประการ ส่วนยอดแหลมที่แทรกขึ้นสู่ฟ้า สื่อความหมายว่า ผู้ที่เพียรพยายามอย่างสูงสุดในการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนเท่านั้นจึงจะสำเร็จผล เป็นต้น

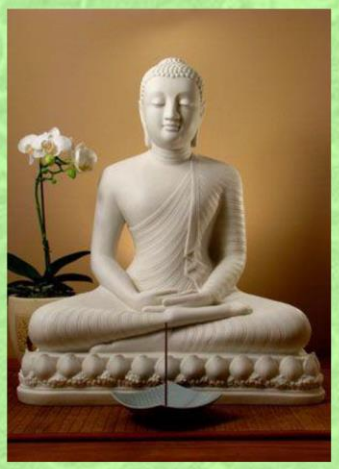
ด้าน “บัว” ในงานสถาปัตยกรรมไทย

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องหรือได้รับแรงบันดาลใจจาก "บัว" พบได้มากในส่วนประกอบของอาคารศาสนสถาน หรืองานในระดับเจ้านายชั้นสูง ตลอดจนสถานที่ราชการ แต่จะไม่พบในอาคารสถานที่ของสามัญชน ได้แก่ **ฐานปัทม์หรือฐานบัว** คือ บัวที่ใช้ตกแต่งบริเวณฐานอาคารต่างๆ ทั้งพระอุโบสถ วิหาร เจดีย์ พระปรางค์ อาจเป็นปูนปั้นรูปทรงกลีบดอกบัวหรือเส้นโค้งรูปดอกบัว

บัวกลุ่ม บัวกลุ่มเถา ในงานสถาปัตยกรรมไทย

บัวฐานพระพุทธรูป

ลวดลายบัว บัวกลุ่มเดี่ยว บัวกลุ่มเถา ในงานสถาปัตยกรรมไทย

เสาอาคาร ของพระอุโบสถและวิหาร พบว่านิยมตกแต่งปลายเสาหรือบัวหัวเสา หรือส่วนขอบของพื้นผนังด้านล่างและด้านบนของเสา ด้วยปั้นปูนรูปดอกบัวลักษณะต่างๆ **บัวเดี่ยว บัวกลุ่ม บัวเถา** หมายถึง บัวที่เป็นองค์ประกอบเจดีย์หรือพระปรางค์ นิยมทำเป็นปูนปั้นหรือลายแกะไม้ รูปดอกบัวเดี่ยว(บัวแย้มชั้นเดียว) หรือบัวกลุ่ม บัวเถา (บัวแย้มที่เรียงต่อกันขึ้นไปเป็นเถาอย่างน้อย 7 ชั้น) มักใช้ประดับอยู่ระหว่างบัลลังก์กับปลียอดของเจดีย์หรือปลายเครื่องบนของปราสาท **ลายบัวคว่ำ บัวหงาย บัวฐานพระพุทธรูป** เช่น ฐานพระประธานในพระอุโบสถและวิหาร นิยมใช้ปูนปั้นเพื่อตกแต่ง ส่วนฐานรองพระพุทธรูป ที่พบมากมีลักษณะคือ ฐานบัวคว่ำและบัวหงาย เป็นต้น

เกร็ดความรู้ : การพับ จับ จีบ กลีบดอกบัว

ตัวอย่างรูปแบบการพับกลีบดอกบัวที่เป็นที่นิยม

คนไทยเป็นชนชาติที่มีความสุนทรียะทางด้านงานศิลปะหัตถศิลป์ โดยเฉพาะ **"งานดอกไม้"** ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่งดงาม ปราณีต และวิจิตรบรรจง ทั้งการร้อย การพับ การม้วน การเย็บ การปัก การประดิษฐ์เพื่อเสริมเติมให้ดอกไม้นั้นๆ เกิดความความสวยงามมากยิ่งขึ้น และมีเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม

การสร้างสรรค์งานศิลป์จากงานบัวก็มีความโดดเด่นไม่แพ้กัน การพับกลีบดอกบัวเป็นงานศิลปะวิถีไทย มาแต่โบราณ เพื่อตกแต่งให้ดอกไม้นั้นสวยงามก่อนนำไปถวายพระ ทั้งยังเป็นการแสดงความเคารพอย่างสูงของพุทธศาสนิกชนชาวไทย แสดงถึงความศรัทธาบูชาในพระพุทธศาสนา การพับกลีบบัวยังแฝงด้วยคติธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เปรียบมนุษย์ดังดอกบัว 4 เหล่า ดังนั้นการที่ชาวพุทธนำดอกบัวไปไหว้พระ หรือถวายพระ เป็นการแสดงถึงการสักการะว่าพร้อมที่จะเป็นบัวที่เบ่งบานพร้อมที่จะเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ในปัจจุบันการพับดอกบัวในลักษณะต่างๆ ยังสามารถนำไปใช้ตกแต่งประดับประดาเพื่อให้เกิดความสวยงามแก่สถานที่ตามโอกาสและความเหมาะสม อาทิ งานที่เป็นสิริมงคล เช่น พานพุ่มพุทธบูชา พานรับน้ำพระพุทธมนต์ หรือจัดแจกันตั้งโต๊ะ เป็นต้น

คำศัพท์น่ารู้

1. จินตนาการ	การสร้างภาพขึ้นในจิตใจ
2. แขนง	กิ่ง ก้าน สาขา
3. จิตรกรรม	ศิลปะการวาดเขียน ศิลปะการวาดภาพ
4. ประติมากรรม	ศิลปะสาขาหนึ่งในจำพวกวิจิตรศิลป์เกี่ยวกับการแกะสลักไม้ หินอ่อน โลหะฯ ให้เป็นรูป หรือลวดลายต่าง ๆ
5. สถาปัตยกรรม	ศิลปะและวิทยาเกี่ยวกับงานก่อสร้าง
6. แรงบันดาลใจ	แรงดลใจ แรงผลักดัน
7. วิจิตรศิลป์	ศิลปะที่มุ่งแสดงในด้านคุณภาพของความงามมากกว่าประโยชน์ใช้สอย
8. สถูป	สิ่งก่อสร้างที่มีรูปทรงโอคว่ำ ก่อไว้สำหรับบรรจุของควรบูชามีกระดูกของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ บางทีใช้เข้าคู่กับคำว่าเจดีย์ เป็นสถูปเจดีย์
9. พระบฏ	ผืนผ้าที่มีรูปพระพุทธเจ้า สำหรับใช้แขวน เพื่อบูชา
10. ศาสนสถาน	สถานที่ปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น โบสถ์วิหาร สถูป เจดีย์
11. สมุดไทย	สมุดที่ไทยใช้แต่โบราณทำด้วยกระดาษข่อยพับเป็นชั้นๆ มี 2 สี คือ สีขาวและสีดำ
12. วิหาร	วัด ที่อยู่ของพระสงฆ์ ที่ประดิษฐานพระพุทธรูปคู่กับโบสถ์
13. ปรางค์	สถูปหรือสิ่งก่อสร้างมียอดสูงขึ้นไป มีรูปทรง คล้ายฝักข้าวโพด มีเครื่องประดับยอดปรางค์แยกเป็นกิ่งๆ อยู่ข้างบน
14. เถา	ชุดหรือสำรับของภาชนะที่ใหญ่และย่อมเรียงกันเป็นลำดับ
15. ศิลปกรรม	สิ่งที่เป็นศิลปะ สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อความ สวยงาม เช่น งานประติมากรรม เป็นต้น

แบบทดสอบ 4

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ศาสนาใดมีอิทธิพลต่อสังคมและศิลปะไทย
   - ก. ศาสนาพุทธ
   - ข. ศาสนาซิกข์
   - ค. ศาสนาคริสต์
   - ง. ศาสนาอิสลาม

2. “ลวดบัว” หมายถึงข้อใด
   - ก. ลวดที่ใช้ดัดก้านบัว
   - ข. แกนกลางของดอกบัว
   - ค. เหล็กเส้นที่ใช้ดัดใบบัว
   - ง. ลายเส้นที่แสดงส่วนเว้าส่วนโค้งของดอกบัว

3. ศิลปินไทยนิยมใช้สิ่งใดเป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ลวดลายไทย
   - ก. ตำราเรียนและตำราพิชัยสงคราม
   - ข. วิถีชีวิตไทยและธรรมชาติรอบตัว เช่น ดอกบัว
   - ค. เรื่องราวเกี่ยวกับเทพปกรณัมของชาวกรีกโบราณ
   - ง. สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชนเผ่าต่าง ๆ

4. ดอกบัวเกี่ยวข้องกับศิลปกรรมไทยด้านใดน้อยที่สุด
   - ก. นาฏศิลป์ไทย
   - ข. จิตรกรรมไทย
   - ค. ประติมากรรมไทย
   - ง. สถาปัตยกรรมไทย

5. ลายไทยข้อใดได้รับแรงบันดาลใจจาก "ดอกบัว"
   - ก. ลายกนก
   - ข. ลายเปลวไฟ
   - ค. ลายเถาวัลย์
   - ง. ลายพุดตาน

แบบทดสอบ

6. ข้อใดกล่าวถึงบัวในสถาปัตยกรรมไทยถูกต้อง
   ก. นิยมสร้างเป็นปูนปั้นในรูปแบบทันสมัย สีสันฉูดฉาด
   ข. นิยมใช้ศิลาแลงและหินทรายรูปบัว สร้างเป็นเทวสถานเพื่อบูชาเทพเจ้า
   ค. นิยมใช้กระเบื้องเคลือบรูปดอกบัวสีชมพู ตกแต่งตามกำแพง หน้าบัน และหลังคา
   ง. นิยมใช้ฐานบัวตกแต่งบริเวณฐานอาคาร และใช้บัวกลุ่มหรือบัวเถาประดับเครื่องบนยอดเจดีย์

7. ข้อใดเป็นตัวอย่างของ “บัว” ในสถาปัตยกรรมไทย
   ก. บัวหัวเสาของอุโบสถ
   ข. ลายเส้นบัวในหนังสือสมุดไทย
   ค. ตุ๊กตากระเบื้องเคลือบรูปดอกบัว
   ง. กำแพงวัดที่วาดจิตรกรรมเรื่องพุทธประวัติ

8. บัวมีในสถาปัตยกรรมไทย ประเภทใดมากที่สุด
   ก. พระราชวัง
   ข. อาคารห้างร้านสถานที่ของเอกชน
   ค. นิยมสร้างขึ้นเพื่ออุทิศแก่พุทธศาสนา
   ง. นิยมสร้างเป็นปูนปั้นในรูปแบบทันสมัย สีสันฉูดฉาด

9. ข้อใดคือตัวอย่างของบัวในงานประติมากรรมไทย
   ก. ลายปูนปั้นบนฐานบัว
   ข. บัวหัวเสาของพระอุโบสถ
   ค. ลายเส้นบัวแหลมและบัวฉัตร
   ง. ลายเส้นดอกบัวบนภาพพระบฏ

10. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของปูนปั้นฐานรองพระพุทธรูปถูกต้อง
   ก. นิยมปั้นลักษณะเดียวกับบัวเถา 7 ชั้น
   ข. มักปรากฏในลักษณะของฐานบัวคว่ำและบัวหงาย
   ค. นิยมปั้นไว้บนฝาผนังโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ
   ง. ใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญของอาคารสำหรับเจ้านายระดับสูง

บทที่ 5

บัวในภาษิตสำนวนไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายความหมายของภาษิตสำนวนไทยที่เกี่ยวกับบัวได้

2.เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย

3.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ตั้งแต่โบราณมา คนไทยเป็นพวกเจ้าบทเจ้ากลอนจะพูดจาหรือสั่งสอนใครก็มักจะอ้างสำนวนหรือสุภาษิตที่พูดต่อๆ กันมาตั้งแต่ครั้งโบราณมาใช้พูดเปรียบเทียบเปรียบเปรยเพื่อตักเตือนและสั่งสอนเสมอ การใช้คำพูดเปรียบเปรยเพื่อสั่งสอนลักษณะนี้ในภาษาไทยมีอยู่หลายรูปแบบ ตั้งแต่สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย ในบทความนี้จะกล่าวถึง “สำนวนไทย” ที่นิยมใช้พูดเปรียบเปรยเกี่ยวกับ “บัว” เท่านั้น

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือคำพูดที่เรียบเรียงขึ้น อย่างมีชั้นเชิง ไม่ได้มีความหมายตามตัวอักษร แต่มีความหมายเป็นนัยแฝงอยู่ เป็นความหมายในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ โดยมากจะเป็นถ้อยคำที่ไม่ยาวนักแต่กินความหมายมาก มักเป็นถ้อยคำที่ไพเราะ คมคาย สละสลวย และจำเป็นต้องใช้การตีความจึงจะเข้าใจ

สำนวนไทยมีเสน่ห์เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพราะมักสร้างสรรค์จากการสังเกตและเปรียบเปรยกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมต่างๆ รอบตัว เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย จดจำง่าย ทั้งยังสร้างความผูกพันและอธิบายวิถีชีวิตของคนไทยอย่างให้ข้อคิดและเห็นภาพใกล้ชิดด้วย ตัวอย่างสำนวนไทยหรือวลีที่พูดเปรียบเปรยเกี่ยวกับ”บัว” มีดังนี้

เห็นกงจักรเป็นดอกบัว

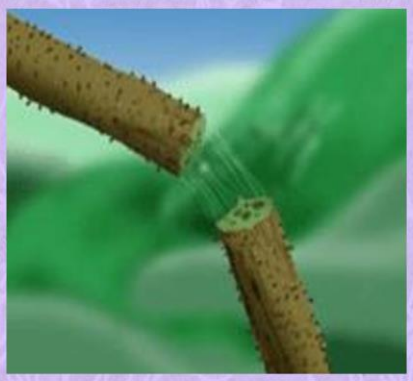

เห็นกงจักรเป็นดอกบัว หมายถึง การเห็นผิดเป็นชอบ เห็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง สำนวนนี้นิยมใช้เปรียบเปรยกับคนที่หลงกระทำผิดด้วยเข้าใจไปเองว่าสิ่งที่ตนทำนั้นดี ถูก หรือสมควรทำแล้ว

ตัวอย่างเช่น ลุงตุ่มเป็นคนชอบดื่มสุรา เพราะคิดว่าเมื่อ ดื่มแล้วจะช่วยให้มีความสุข ลืมความทุกข์ได้ แต่ในความเป็นจริงนั้นไม่ใช่เลย เพราะสุรานอกจากไม่ช่วยแก้ปัญหาใดๆ หรือทำให้ทุกข์น้อยลงแล้ว เมื่อดื่มยังทำให้ขาดสติ เสียทรัพย์ และเสียสุขภาพอีกด้วย กล่าวได้ว่า ลุงตุ่มเห็นกงจักรเป็นดอกบัวเสียแล้ว อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ นายดวงชอบรวยทางลัดจึงเลือกประกอบอาชีพค้ายาเสพติด เพราะเห็นผิดเป็นชอบ เห็นกงจักรเป็นดอกบัว

เด็ดบัวไม่ไว้ใย

เด็ดบัวไม่ไว้ใย เป็นสำนวนเชิงตัดพ้อ มาจากสำนวนเต็มที่ว่า “เด็ดดอกไม่ไว้ขั้ว เด็ดบัวไม่ไว้ใย” หมายถึง การตัดขาดความสัมพันธ์จาก คนรัก เพื่อน ญาติ มิตรฯ ที่เคยรักกัน สนิทกัน หรือดีต่อกันแบบไม่คิดจะสนใจและไม่คิดจะเกี่ยวข้องกันอีกต่อไป

ซึ่งในความเป็นจริงแล้วไม่สมควรทำ เพราะความผูกพันใกล้ชิดนั้นมีค่าและมีความหมายเกินกว่าที่จะตัดรอนกันได้ง่ายๆ ดังนั้นเมื่อมีเหตุให้โกรธหรือผิดใจกันอย่างรุนแรง ก็ควรจะคิดให้รอบคอบ อย่ารีบหุนหันตัดสิ้นความสัมพันธ์ ควรนึกถึงอดีตที่เคยดีต่อกันเพื่อลดความโกรธ หรือไม่ควรทำตัวแบบ "เด็ดบัวไม่ไว้ใย" เพราะจะมีแต่ผลเสียมากกว่า

สำนวนนี้ มีที่มาจากการสังเกตธรรมชาติของบัว ที่มีรากหรือเหง้าอยู่ในโคลนตม มีดอกและใบเจริญอยู่เหนือน้ำ มีก้านเป็นตัวเชื่อมระหว่างเหง้าและดอกใบ ในก้านบัวเมื่อหักมักมีใยบางๆ ยึดติดออกมาเพื่อเชื่อมโยงก้านไม่ให้หลุดขาดจากกันได้อย่างง่ายดาย อย่างไรก็ตาม ถ้าใช้แรงหักหรือดึงก้านอย่างแรง ใยย่อมจะขาด เราจึงใช้ลักษณะของใยบัวนี้ มาพูดกล่าวเปรียบเปรยการตัดรอนความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าว

บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น

บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น หมายถึง การรู้จักผ่อนปรนเข้าหากัน ระมัดระวังความรู้สึกของอีกฝ่าย เพื่อมิให้กระทบ กระเทือนใจหรือเกิดความขุ่นเคืองใจ นับเป็นการถนอมน้ำใจซึ่งกันและกัน เพื่อไม่ให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเกิดความอึดอัดด้วย ท่าทีละมุนละม่อม

สำนวนนี้มีที่มาจากท่าทางของการเก็บดอกบัว คือ ขณะเก็บเราจะต้องดึงดอกบัวจากก้านดอกส่วนที่โผล่พ้นน้ำ ซึ่งมี เหง้าหรือรากอยู่ในตม ดังนั้น ถ้าเราออกแรงดึงมากเกินไปดอกบัวก็อาจจะช้ำ และอาจจะทำให้เหง้าหรือรากที่อยู่ในตมดึงดินติดขึ้นมา ทำให้ดินกระจายและทำให้น้ำขุ่น การเก็บดอกบัวจึงจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวัง ค่อยๆ ทำ เพื่อไม่ให้ดอกบัวช้ำและน้ำขุ่น เป็นที่มาของสำนวนดังกล่าว

ช้างตายทั้งตัวเอาใบบัวมาปิด

ช้างตายทั้งตัวเอาใบบัวมาปิด หมายถึง ความชั่ว ความผิด ร้ายแรงที่เป็นเรื่องราวใหญ่โตหรือเป็นเรื่องที่คนรู้กันทั่วอยู่แล้ว จะพยายามปกปิดอย่างไรก็ไม่สามารถปกปิดได้

ที่มาของสำนวนนี้มาจากการเปรียบเปรยว่าช้างตาย หมายถึง ความผิดขนาดใหญ่ที่ใครๆ ก็สามารถเห็นได้ง่ายทั้งยังส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วไปไกลจนใครๆ รู้กัน ดังนั้น ต่อให้เอาใบบัวซึ่งเป็นใบไม้ที่มีขนาดใหญ่มาก มาปิดอย่างไรก็ปิดไม่ได้

บัวสี่เหล่า

บัวสี่เหล่า ใช้เปรียบเปรยบัว 4 ประเภทกับคน 4 ลักษณะ ได้แก่ **บัวพ้นน้ำ** หมายถึง คนที่มีปัญญาดี ซึ่งสามารถเรียนรู้และเข้าใจสิ่งที่สั่งสอนได้รวดเร็ว

บัวปริ่มน้ำหรือบัวเสมอน้ำ หมายถึง คนมีปัญญาปานกลาง ซึ่งสามารถเข้าใจได้เมื่อสั่งสอนด้วยการขยายความ

บัวไม่พ้นน้ำ หมายถึง คนที่ด้อยปัญญา เปรียบได้กับคนที่ต้องแนะนำสั่งสอนมากกว่าจะเรียนรู้ได้ และ

บัวใต้น้ำ หมายถึง คนสติปัญญาทึบยากแก่การสั่งสอน มักใช้เปรียบเปรยกับคนที่มีไม่มีโอกาสบรรลุธรรมได้เลย

ที่มาของสำนวน มาจากลักษณะของบัวที่เจริญเติบโตแตกต่างกัน 4 ขั้น ส่วนระดับน้ำที่บัวอยู่อาศัย คือ ระดับของปัญญาหรือความสามารถในการเรียนรู้ของคน 4 ประเภทดังกล่าว

เกร็ดความรู้ : ชื่อ บัว ในมิติที่หลากหลาย

คำว่า “บัว” ในภาษาไทยยังนิยมนำไปใช้เป็นคำประสมในความหมายอื่นๆ อีกมากมาย เช่น **บัวคอเสื้อ** หมายถึง ปกคอเสื้อแบบหนึ่งเป็นแผ่นผ้าโค้งรอบคอ มีปลายมน เรานิยมเรียกเสื้อชนิดนี้ว่าเสื้อคอบัว **บัวนาง** หมายถึง หน้าอกของหญิงสาว **บัวบาท** หมายถึง บัวที่ผุดขึ้นมารองรับบาทของพระพุทธเจ้า หรือพระบาทของพระเจ้าแผ่นดิน **บัวลอย** หมายถึง ขนมชนิดหนึ่งทำด้วยแป้งข้าวเหนียว ปั้นเป็นเม็ดกลมๆ เล็กๆ ต้มในน้ำกะทิผสมน้ำตาล **บัวลอย** ยังมีอีกความหมายหนึ่ง หมายถึง ชื่อเพลงบรรเลงด้วยดนตรีไทย นิยมใช้แสดงในงานอวมงคลหรืองานศพ

มุ้งสายบัว หมายถึง ห้องคุมขังนักโทษ **กบบัว** หมายถึง เครื่องมือชนิดหนึ่งสำหรับไสไม้หน้าโค้ง **พานกลีบบัว** หมายถึง พานทรงกลมที่ปากพานจะเป็นจักรๆ คล้ายปลายกลีบบัวเรียงซ้อนขึ้นไปโดยรอบ **กระทะใบบัว** หมายถึง กระทะที่มีลักษณะกลม ปากผาย ก้นตื้น มีหูสำหรับจับสองข้าง ใช้สำหรับประกอบอาหารคาวหวานได้ทั้งการหุง ต้ม ทอดและกวน

โรคฝีฝักบัว หมายถึง ฝีชนิดหนึ่งที่มีหลายหัวคล้ายฝักบัวหรือมีหัวรวมใหญ่เป็นหัวเดียว มักขึ้นตามหลังและ ต้นคอ (ฝี หมายถึง โรคที่มีอาการบวมนูน และกลัดหนองขึ้นตามที่ต่างๆ ในร่างกาย สาเหตุมักเกิดจากการติดเชื้อรา แบคทีเรีย หรือไวรัส) เป็นต้น

คำศัพท์น่ารู้

1. อุปมา	สิ่งหรือข้อความ ที่ยกมาเปรียบเทียบให้เห็นภาพมากขึ้น
2. สละสลวย	งดงาม สวย
3. ตีความ	การแปลความหมาย กำหนดความหมาย
4. เสน่ห์	ลักษณะที่ชวนให้รัก สิ่งที่ทำให้คนอื่นหลงรัก หลงใหล
5. สุรา	เหล้า น้ำเมา
6. ตัดพ้อ	ต่อว่าด้วยความน้อยใจ
7. ตัดรอน	ตัดไมตรี ตัดสัมพันธ์ หรือตัดขาด
8. ผ่อนปรน	คลาย หย่อน แบ่งหนักให้เป็นเบา เอาไปทีละน้อย ขยับขยายให้เบาบางลง
9. ละมุนละม่อม	สุภาพ นิ่มนวล อ่อนโยน ไม่แข็งกร้าว
10. ปกปิด	ปิดไม่ให้รู้หรือไม่ให้เห็น ปิดไว้เป็นความลับ
11. ปัญญา	ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่การเรียนและการคิด
12. บรรลุ	ลุ ถึง สำเร็จ
13. อับเฉา	ไม่สดชื่น ไม่เบิกบาน
14. ยืนต้นตาย	อาการที่ต้นไม้บางชนิด เช่น ต้นตาล ต้นยางฯ ตายแล้วแต่ต้นยังไม่ล้ม
15. คบหาสมาคม	คบ คบหา คบค้าสมาคม ติดต่อพบปะกัน

แบบทดสอบ 5

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดไม่ใช่ที่มาของสำนวนไทย
   - ก. มาจากธรรมชาติ
   - ข. มาจากศาสนาความเชื่อ
   - ค. มาจากภาษาต่างประเทศ
   - ง. มาจากวัฒนธรรมการดำรงชีวิต

2. สำนวนไทยมักเปรียบเปรยเรื่องราวกับสิ่งต่างๆรอบตัว เพราะเหตุใด
   - ก. เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย จดจำง่าย
   - ข. เพื่อให้เรื่องราวดูสนุก น่าตื่นเต้น เร้าใจ
   - ค. เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจมากกว่าการอ่านหนังสือ
   - ง. เพื่อให้เรื่องราวมีองค์ประกอบของพืชและสัตว์

3. ข้อใดอธิบายความหมายของ “สำนวน” ได้ถูกต้อง
   - ก. เป็นถ้อยคำโฆษณาที่สั้น กระชับ ได้ใจความ
   - ข. เป็นประโยคหรือวลีที่เป็นข้อเท็จจริงใช้ภาษาเป็นทางการ
   - ค. ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิง มีความหมายเป็นนัยซ่อนอยู่
   - ง. เป็นบทความลักษณะพรรณนาโวหารเพื่ออธิบาย พร้อมยกตัวอย่าง

4. ประโยคดังต่อไปนี้ เหมาะสมกับสำนวนใด “สาโรชโกรธมากที่ถูกญาติโกงเงิน ท่าทางว่าคราวนี้เขาคงเลิกติดต่อกันเด็ดขาด”
   - ก. ตัดบัวไม่เหลือใย
   - ข. น้ำกลิ้งบนใบบัว
   - ค. เห็นกงจักรเป็นดอกบัว
   - ง. ช้างตายทั้งตัว เอาใบบัวมาปิด

5. ข้อใดตรงกับสำนวน "เห็นกงจักรเป็นดอกบัว" ถูกต้อง
   - ก. กมลชอบดื่มสุราเมามายและทุบตีลูกชายอยู่เป็นประจำ
   - ข. บุษกรเชื่อเสมอว่าคนไม่ดีจะกลับตัวเป็นคนดีได้
   - ค. โกเมศคิดจะรวยทางลัด จึงเลือกค้ายาเสพติด สุดท้ายโดนตำรวจจับ
   - ง. สโรชาสายตาสั้นแต่ไม่ยอมใส่แว่น เลยมักจะเห็นกงจักรเป็นดอกบัวเสมอ

แบบทดสอบ

6. "บัวสี่เหล่า" หมายถึงข้อใด
   ก. พันธุ์บัว
   ข. ยาสมุนไพร
   ค. ลวดลายศิลปกรรมไทย
   ง. บัว 4 ประเภทที่ใช้เปรียบเปรยกับคน 4 ลักษณะ

7. “เด็ดบัวไม่ไว้ใย” มีที่มาจากสำนวนใด
   ก. เด็ดบัวไม่ไว้ใย บั่นใจไม่ไว้เธอ
   ข. เด็ดดอกไม่ไว้ขั้ว เด็ดบัวไม่ไว้ใย
   ค. เด็ดบัวไม่ไว้ใย เด็ดใบไม่ไว้ก้าน
   ง. เด็ดตำลึงที่ริมรั้ว เด็ดบัวไม่ไว้ใย

8. ข้อใดคือความหมายของสำนวน "บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น"
   ก. บงกชทำความสะอาดอ่างบัวของเธอเพื่อให้น้ำใส
   ข. กชกร พยายามจัดดอกบัวใส่แจกันด้วยความปราณีต
   ค. สาโรชพยายามพูดดีกับเพื่อนด้วยวาจาสุภาพเพื่อไม่ให้ผิดใจกัน
   ง. อรพินท์พับดอกบัวและจัดลงแจกันอย่างงดงาม ก่อนนำไปบูชาพระ

9. ข้อใดมีความหมายตรงกับ “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น”
   ก. เห็นผิดเป็นชอบ
   ข. กลับกลอกพูดไม่จริง
   ค. ทำอย่างรักษามิตรภาพ
   ง. ตัดขาดไม่เหลือความสัมพันธ์

10. ข้อใดตรงกับสำนวน "ช้างตายทั้งตัวเอาใบบัวมาปิด"
   ก. ปัทมาเป็นคนคนที่ไม่น้ำใจ ไร้ซึ่งความเมตตากรุณา
   ข. โกมลชอบพูดจาไม่อยู่กับร่องกับรอยเปลี่ยนใจโลเลไปมา
   ค. ปทุมทิพย์รอให้เพื่อนมารับออกไปซื้อของ จนเย็นแล้วเพื่อนก็ไม่มา
   ง. บัวขาวฉ้อโกงเงินบริษัทและพยายามทำลายหลักฐานแต่สุดท้ายก็โดนตำรวจจับได้

เฉลยแบบทดสอบท้ายบท

บทที่ 1	บทที่ 2	บทที่ 3	บทที่ 4	บทที่ 5
1. ค	1. ง	1. ก	1. ก	1. ค
2. ก	2. ค	2. ค	2. ง	2. ก
3. ข	3. ข	3. ก	3. ข	3. ค
4. ง	4. ก	4. ง	4. ก	4. ก
5. ค	5. ง	5. ข	5. ก	5. ค
6. ข	6. ข	6. ข	6. ง	6. ง
7. ง	7. ง	7. ค	7. ก	7. ข
8. ค	8. ค	8. ง	8. ค	8. ค
9. ง	9. ง	9. ข	9. ก	9. ค
10. ก	10. ข	10. ง	10. ข	10. ง

บรรณานุกรม

ชลอ รอดลอย. (2552,พฤษภาคม). วิถีไทย ถ้อยคำ สำนวนและภาษิตที่มีความสัมพันธ์กับ "บัว". *วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย.* 2(4): 120.

ชุติมา ศรีทอง. (2554). *บัว: ศิลปะ คุณค่า ความงดงาม.* กรุงเทพฯ: ขวัญเรือน.

ธรรมการเกษตร วันที่ 18 ธันวาคม. หน้า 24-40. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปริมลาภ (วสุวัต); คมกฤช ชูเกียรติมั่น; และเสริมลาภ วสุวัต. (2552). "บัว" สารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม 13. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.

ปริมลาภ ชูเกียรติมั่น. (2556). *บัวกับวัฒนธรรมไทย.* การบรรยาย ณ สำนักพิพิธภัณฑ์และวัฒน-

ระพีพรรณ เทพคุณ. (2559). *70 เมนูอาหารไทย.* กรุงเทพฯ: เอ็มไอเอส.

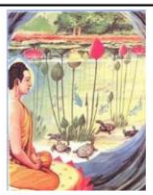
ฤดีรัตน์ กายราศ. (2540). *บัวองค์ประกอบประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมไทย.* กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

ฤดีรัตน์ กายราศ. (2541). *ปกิณกคดีวิถีไทยในเรื่องบัว.* กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติ-ศาสตร์กรมศิลปากร.

เสริมลาภ วสุวัต. (2525). *สารานุกรมไม้ประดับในประเทศไทยเล่มที่ 3.* กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

บรรณานุกรมภาพ

รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
1		https://www.pinterest.com/explore/lotus-flowers/
2		https://medthai.com
3		https://medthai.com
4		http://www.bondstreettour.com/8_trip_ gallery/cambodia/cambodia08.htm
5		http://travel.thaiza.com/บัวหลวงบานในฤดูร้อน
6		http://travel.thaiza.com/บัวหลวงบานในฤดูร้อน
7		http://www.nanagarden.com/

รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
8		http://pantip.com/topic/33169395/เดินทาง ท่องเที่ยว ทะเลบัวแดง หนองหาน กุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
9		https://phatpark.wordpress.com/all-about-lotus/
10		http://www.bansansuk.com/travel/Wat_Thong_Khung
11		http://horoscope.sanook.com/58973/บทสวดมนต์ถวายดอกไม้ ธูปเทียน
12		http://www.bantamboon.com/?p=131
13		http://www.fotorelax.com/เมื่อน้องผมบวช

รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
14		https://sites.google.com/ประเพณีของชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ
15		http://mang299.blogspot.com/2015/11/blog-post_3.html
16		http://nong-khai.asia/festivals-and-buddhist-hollidays.html
17		http://jamboree-creation.blogspot.com/
18		http://travel.kapook.com/view46658.html
19		http://momayjabdt.blogspot.com/2013/01/blog-post_6.html

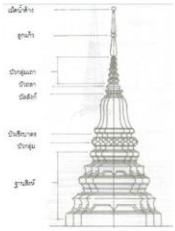
รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
20		https://sukanyaae20.files.wordpress.com/2014/11/aa2m8gj.jpg
21		http://oknation.nationtv.tv/blog/MyTrip/2014/07/24/entry-2
22		ภาพโดย คุณสุรพล สุภาวัฒนกุล http://travel.mthai.com/region/northeast/65985.html
23		http://www.saltedandstyled.com/2013/03/11/inspired-by-lotus-root/
24		http://www.aieat.com/view/621621540/
25		http://www.chinasichuanfood.com/kung-pao-lotus-root/

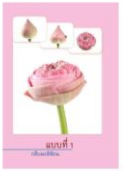
รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
26		www.pinterest.com
27		http://www.shinshine.com/my-blog/2012/01/lotus-roots.html
28		https://phech.wordpress.com/ประโยชน์จากบัว/อาหารคาว
29		https://smoothmint.wordpress.com//เรื่องน่ารู้/ตำรับอาหารจากบัว/318-2/
30		http://travel.truelife.com/detail/78087/สัมตำไหลบัว จังหวัดนครสวรรค์
31		https://www.pinterest.com/pin/212161832425723851/

รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
32		https://www.pinterest.com/pin/454863631088161855/ Dim sum sticky rice lotus leaf wraps w/ chicken
33		https://medthai.com/บัวสาย
34		http://variety.thaiza.com//ต้มกะทิสายบัวกับปลาทู/174091/
35		http://plaitanglife.com/เมี่ยงคำบัวหลวง-230460-4.aspx
36		https://www.pinterest.com/pin/321163017150813539/ Explore Lotus Beauty, Flowers Beauty, and more
37		www.pinterest.com

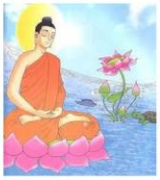
รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
38		https://www.pinterest.com/nguyenthidungtt/lotus-seeds/
39		http://www.thaiarcheep.com//ขนมหม้อแกง-"แม่สมาน"-สุด.html
40		https://www.wongnai.com/restaurants/8487dn-เจ๊นิ-ไอศครีม-ตลาดโต้รุ่งหัวหิน/photos
41		http://www.bansuanporpeang.com/node/1348
42		http://oknation.nationtv.tv/blog/print.php?id=859599/กินเม็ดบัวป้องกันมะเร็งตับ
43		http://www.cheevarom.com/product/1037518/ดีบัวแห้ง.html

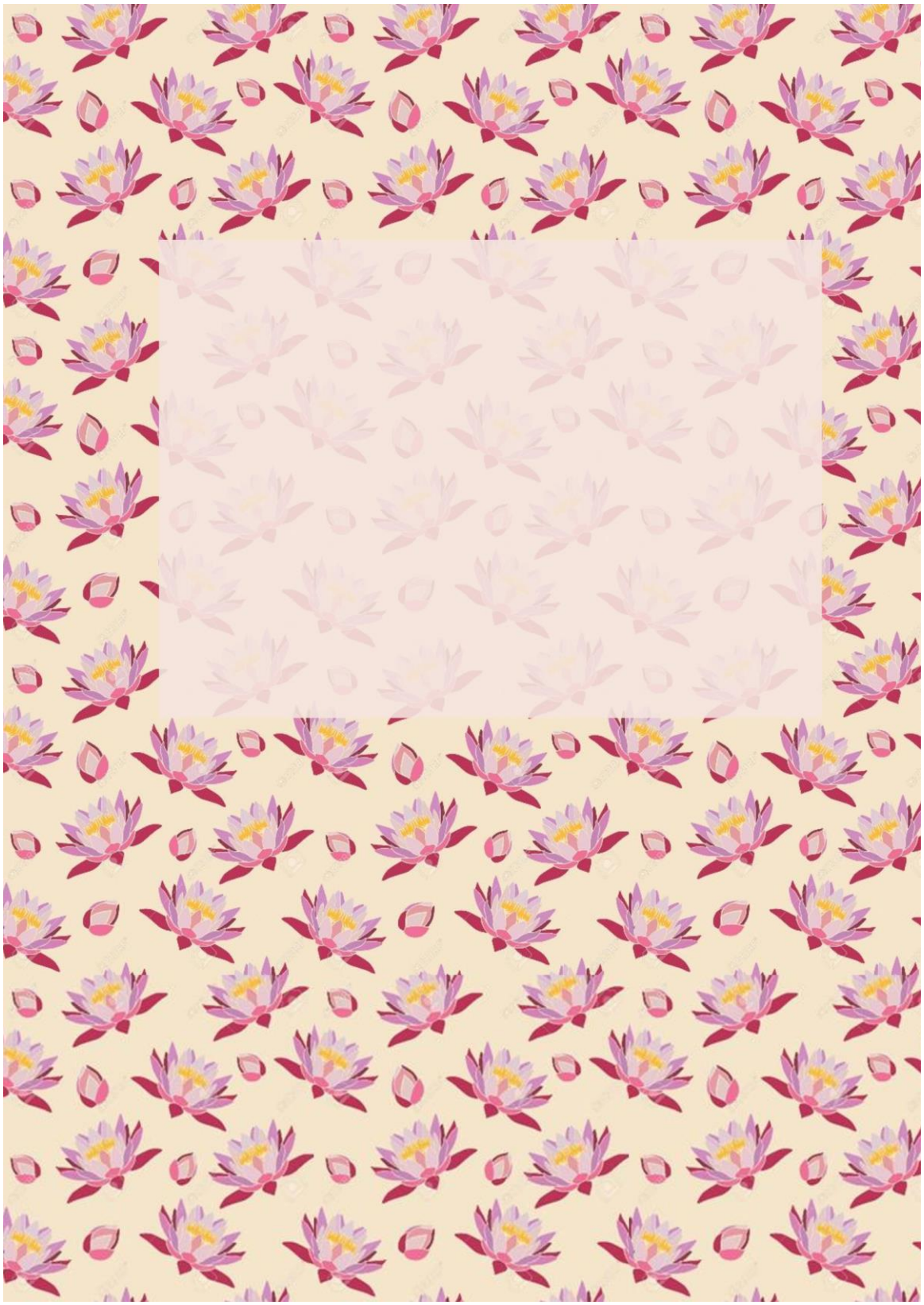
รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
44		https://www.technologychaoban.com/news_detail.php?tnid=2164
45		http://tea-village.com/th/flower-tea/78-bitter-lotus-tea.html
46		http://www.jiankangherbs.com/product-เกสรบัวหลวง(LotusStamen)-57653-1.html
47		ภาพ"พระพุทธเจ้าเทศนาธรรม ณ สีทันดร" http://uauction3.uamulet.com/AuctionDetail.aspx?bid=432&qid=823
48		ปริมลาภ ชูเกียรติมั่น. (2556). บัวกับวัฒนธรรมไทย. การบรรยาย ณ สำนักพิพิธภัณฑ์และวัฒนธรรมการเกษตร
49		ปริมลาภ ชูเกียรติมั่น. (2556). บัวกับวัฒนธรรมไทย. การบรรยาย ณ สำนักพิพิธภัณฑ์และวัฒนธรรมการเกษตร
50		ปริมลาภ ชูเกียรติมั่น. (2556). บัวกับวัฒนธรรมไทย. การบรรยาย ณ สำนักพิพิธภัณฑ์และวัฒนธรรมการเกษตร

รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
51		ปริมลาภ ชูเกียรติมั่น. (2556). บัวกับวัฒนธรรมไทย. การบรรยาย ณ สำนักพิพิธภัณฑ์และวัฒนธรรมการเกษตร
52		http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=14&chap=3&page=t14-3-infodetail03.html
53		http://www.manager.co.th/Campus/ViewNews.aspx?NewsID=9590000022238 พาชม!!! 15 ประติมากรรมงามสง่า..เอกลักษณ์คู่มหาวิทยาลัย
54		http://www.baanjomyut.com/library_2/extension-1/corbel/04.html บัวองค์ประกอบเจดีย์ และพระปรางค์
55		http://2g.pantip.com/cafe/gallery/topic/G8401171/G8401171.html

รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
56		https://www.pinterest.com/pin/564709240746715283/
57		ฤดีรัตน์ กายราศ. (2540). บัวองค์ประกอบประวัติศาสตร์ *ศิลปวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
58		ฤดีรัตน์ กายราศ. (2540). บัวองค์ประกอบประวัติศาสตร์ *ศิลปวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
59		ฤดีรัตน์ กายราศ. (2540). บัวองค์ประกอบประวัติศาสตร์ *ศิลปวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
60		ชุติมา ศรีทอง. (2554). บัว : ศิลปะ คุณค่า ความงดงาม. กรุงเทพฯ: ขวัญเรือน.
61		ชุติมา ศรีทอง. (2554). บัว : ศิลปะ คุณค่า ความงดงาม. กรุงเทพฯ: ขวัญเรือน.

รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
62		ชุติมา ศรีทอง. (2554). บัว : ศิลปะ คุณค่า ความงดงาม. กรุงเทพฯ: ขวัญเรือน.
63		http://www.toutiao.com/a6185420653397295361/
64		http://www.patai.th.edu/pj/lotus/beliefs.htm
65		https://www.gotoknow.org/posts/295297
66		https://www.gotoknow.org/posts/295297
67		https://www.youtube.com/watch?v=wKrlK_7oMoQ/ ของฝากจากนิทาน ตอนที่ 16 เด็ดบัวไม่ไว้ใย
68		https://www.gotoknow.org/posts/295297

รูปที่	รูปภาพ	ที่มา
69		https://www.gotoknow.org/posts/295297
70		https://www.gotoknow.org/posts/252383
71		https://www.gotoknow.org/posts/295297

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวนิติรัตน์ บุญเรือง

วัน เดือน ปีเกิด 24 กันยายน 2520

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2538 มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ศิลป์-ฝรั่งเศส)
จาก โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย

พ.ศ.2541 ศศ.บ. (มานุษยวิทยา)
จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ.2558 ศศ.ม.(สาขาการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ)
จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ